

การควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
กรณีศึกษา : เมืองเก่าพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

PHYSICAL DEVELOPMENT CONTROL IN ENVIRONMENTAL CONSERVATION
OF CULTURAL HERITAGE AREA:
A CASE STUDY OF THE OLD CITY OF PIMAI, NAKORN RATCHASIMA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2546

ISBN 974-924-682-8

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
กรณีศึกษา : เมืองเก่าพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

PHYSICAL DEVELOPMENT CONTROL IN ENVIRONMENTAL CONSERVATION
OF CULTURAL HERITAGE AREA:
A CASE STUDY OF THE OLD CITY OF PIMAI, NAKORN RATCHASIMA

วิวัฒน์ อุดมปิณฑทรัพย์
VIWAT UDOMPITISUP

เลขที่.....
เลขทะเบียน..... 47496
วัน, เดือน, ปี 19 ธ.ค. 2546

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2546

ISBN 974-324-639-8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PHYSICAL DEVELOPMENT CONTROL IN ENVIRONMENTAL
CONSERVATION OF CULTURAL HERITAGE AREA:
A CASE STUDY OF THE OLD CITY OF PHIMAI, NAKORN RATCHASIMA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING IN URBAN AND
ENVIRONMENTAL PLANNING
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2003

ISBN 974-324-639-8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2003

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา : เมืองเก่าพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
นักศึกษา	นายวิวัฒน์ อุดมปิณฑทรัพย์
รหัสประจำตัวนักศึกษา	39063008
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
พ.ศ.	2546
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยงธนิศร์ พิมลเสถียร

บทคัดย่อ

เมืองเก่าพิมายเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่และมีความสำคัญเมืองหนึ่งในแผ่นดินที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันเป็นแหล่งสะสมศิลปกรรม และสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แสดงถึงความรุ่งเรืองในอดีตของเมืองพิมาย ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง สังคมวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและประชากรของเมืองเก่าพิมายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภายในพื้นที่เขตกำแพงเมืองเก่าพิมาย ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น ได้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อตัวโบราณสถานที่เป็นศิลปกรรมของเมือง บรรยากาศของเมืองเก่าที่สงบสวยงามและร่มรื่น ถูกแทนที่ด้วยอาคารสิ่งก่อสร้างที่ไม่เป็นระเบียบ ตลอดจนการบุกรุกของประชาชนในก่อสร้างอาคารประชิดกับตัวโบราณสถานในหลายๆ จุด ทำให้ขาดความเป็นระเบียบและยากต่อการจัดการ ทำให้พื้นที่เมืองเก่าพิมายนั้นประสบกับปัญหาทางภูมิทัศน์ของเมืองและด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อหาศึกษาปัญหาทางกายภาพของเมืองและความต้องการของชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองพิมาย เพื่อเสนอแนะแนว หรือมาตรการ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการวางแผนพัฒนาเมืองพิมายในอนาคตต่อไป

ในการศึกษาเพื่อหาปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ดังกล่าว เป็นการศึกษาจากสภาพพื้นที่จริง โดยให้ความสำคัญที่สภาพแวดล้อมอันเกิดจากองค์ประกอบทางกายภาพต่างๆ ของเมืองโดยการสำรวจ แล้วนำมาวิเคราะห์ปัญหา พร้อมทั้งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพื่อหาปัญหาทางกายภาพ ข้อจำกัดและความต้องการของชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของเมืองเก่าพิมายในปัจจุบันนั้นมี ส่วนส่งเสริมความงามทางด้านภูมิทัศน์ค่อนข้างน้อย การเจริญเติบโตของเมืองแสดงให้เห็นถึงการไม่วางรั้วใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจริญเติบโตโดยขาดการควบคุมและการจัดการที่เหมาะสม ทำให้พื้นที่เมืองเก่าพินายประสบปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในหลายๆ ด้าน ได้แก่ ปัญหาการบุกรุกทำลายโบราณสถาน ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสิ่งก่อสร้างอันเนื่องมาจากการใช้ที่ดินไร้ทิศทาง ปัญหาของการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงมากเกินไป ปัญหาการจราจรและการสัญจร ปัญหาการขาดแคลนต้นไม้ให้ร่มเงา ปัญหาขาดแคลนทางเดินเท้า เป็นต้น

โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้นค่อนข้างที่จะมีปัญหา แต่ในทางกลับกันประชาชนในพื้นที่กลับมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้นไม่มีปัญหา ฉะนั้นผลของความคิดเห็นในด้านของการควบคุมองค์ประกอบต่างๆ ทางกายภาพประชาชนจึงมีความเห็นด้วยกับการควบคุมองค์ประกอบต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในแบบสอบถาม แต่แนวทางที่จะใช้ในการควบคุมนั้น ประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้ให้ความคิดเห็นในแนวทางของการควบคุมที่ไม่กระทบกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของตนเองในปัจจุบันมากนัก ทั้งนี้อาจจะมาจากความเคยชินของการอยู่อาศัย และความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

ผลของการศึกษาปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ศึกษาและความคิดเห็นของประชาชน ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปประเด็นปัญหา และความต้องการของประชาชน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการวางแผนพัฒนาเมืองพินายต่อไป

Thesis Title	Physical Development Control in environmental conservation of cultural heritage area: A case study of the old city of Pimai, Nakornratchasima.
Student	Mr. Viwat Udompitissup
Student ID.	39063008
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Programme	Urban and Environment Planning
Year	2003
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Yongtanit Pimonsathean

ABSTRACT

"Pimai" is a major ancient city in the North Eastern Region of Thailand. It gathered both historically valuable works of art and architecture. The prosperity of the ancient Pimai, displayed by its historical remains, has shown that Pimai carried on flourishing politics, administration, society and culture. Yet, Pimai nowadays has to deal with many problems. The rapid development of economics and population growth in the area around historical remains - the so-called environment of cultural heritage area, affected to the physical of Pimai heritage. The environment of Pimai heritage area, once being a quiet and shady spot covered with greenery plants, is invaded by people and disorderly buildings. Many residential and commercial buildings had been constructed close by the historic structure. The lack of order on building leads to management difficulties. It also dangers possible problems such as city landscape and environment. So, the aim of this study is to focus on the urban physical problem and requirement, which effected to "Pimai" development and conservation, for planning suggestion in the future.

The goal of this study is focused on physical problems, i.e., It is, a survey on the physical study on site, focused on the environment which occurred by its physical elementary to analyze the problems. Together with, the public hearing within mentioned area and outside, and its criteria and requirement, in the appropriate way to solve the present problems.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

The conclusion of this research can be explained that, the "Pimai" present physical conditioned does encourage the beautiful environment around the ancient city. The city development has not been controlled and managed in the appropriate direction which caused to many problems such as, invading the heritage area, destroying the physical character of historical structure, constructing disorderly building by using the land without refined planning, the exceed height limitation of the surround buildings, apathy of traffic and circulation problem, lacking of shading area and pedestrian walkway.

According to the public hearing, it can be said that, there are some problems occurred in the "Pimai" city but in the other way, it can be said by the local residence that there is no problem in the "Pimai" city. By the result of the public hearing, it can be said that the urban elements control, which is presented by the researcher, are agreed by the people. But the way to control this matter should not impact the way of life and economical activities.

The conclusion of this research by the public hearing which has been analyzed to indicate the problems, requirements and the way to solve the problems for the "Pimai" development planning, will be considered in the next step.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยคำแนะนำ คำปรึกษา และความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ.ดร. ยงธนิศร์ พิมลเสถียร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำชี้แนะและข้อคิดเห็นมาโดยตลอด ผู้วิจัยซาบซึ้งในความอนุเคราะห์จากท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ชาญวิทย์ พงษ์ขวัญ ดร.นิติชาญ ปลื้มอารมย์ ดร.นันทนา ศิริประภาศิริ ดร.นพดล สหชัยเสรี และอาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่าน ที่ให้ความรู้ความเข้าใจ ช่วยเหลือแก้ไขและให้คำแนะนำในบางจุดที่ผู้วิจัยติดปัญหา ซึ่งมีสวนช่วยทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในปัญหานั้น

ขอขอบพระคุณ ศูนย์ข้อมูลการผังเมือง กรมการผังเมือง อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และประชาชนชาวพิมาย ที่ให้ความช่วยเหลือข้อมูล และความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์เล่มนี้

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่คอยช่วยเหลือและให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างใกล้ชิดในด้านการเรียนของผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและผลักดันผู้วิจัยให้สามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้

สุดท้ายขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

วิวัฒน์ อุดมปิณฑิทรัพย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	IX
สารบัญภาพ.....	XII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 วิธีวิจัยและดำเนินการศึกษา.....	4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 คำนิยามและศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์.....	7
2.2 ความหมายของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม.....	12
2.3 ประเด็นปัญหาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทย..	14
2.4 แนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อม.....	17
2.5 แนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น.....	18
2.6 แนวคิดในการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคาร เมืองและแหล่งโบราณคดี.....	23
2.7 แนวความคิดในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร.....	27
2.8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์.....	30
2.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ในประเทศไทย.....	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	33
3.1 ประเภทของการวิจัย.....	33
3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	33
3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
3.4 สรุปผลและเสนอแนะ.....	39
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของอำเภอพิมาย.....	42
4.1 ที่ตั้งและอาณาเขต.....	42
4.2 ลักษณะการปกครอง.....	43
4.3 สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ.....	43
4.4 ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สำคัญ.....	44
4.5 การคมนาคมขนส่ง.....	45
4.6 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	46
4.7 โครงสร้างทางสังคม.....	48
4.8 ส่วนราชการ.....	48
บทที่ 5 การศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่.....	50
5.1 พื้นที่ศึกษา.....	50
5.2 การวิเคราะห์ปัญหาทางกายภาพ.....	52
5.2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	52
5.2.2 สภาพการถือครองที่ดิน.....	62
5.2.3 การใช้ประโยชน์อาคาร.....	70
5.2.4 สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้าง.....	75
5.2.5 จำนวนชั้นอาคาร.....	79
5.2.6 วัสดุอาคาร.....	89
5.2.7 สภาพถนนและการสัญจร.....	93
5.2.8 สภาพวัสดุและพืชพันธุ์.....	111
5.2.9 ป้ายโฆษณา.....	119
5.2.10 สายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์.....	126
5.2.11 ผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร.....	130

เอกสารนี้เป็นเอกสารของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

5.3 สรุปปัญหาทางกายภาพในเขตพื้นที่ศึกษา.....	132
5.4 ความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะและการควบคุมทางกายภาพ.....	136
5.5 สรุปความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะและการควบคุมทางกายภาพ.....	160
บทที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ.....	162
6.1 สรุปผลการวิเคราะห์.....	162
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	169
บรรณานุกรม.....	171
ภาคผนวก.....	173
ประวัติผู้เขียน.....	176

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตารางสรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย.....	32
3.1 ตารางแสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	35
4.1 ตารางแสดงใช้พื้นที่ประกอบการเกษตรกรรม.....	46
4.2 ตารางแสดงสถิตินักท่องเที่ยวและรายได้ของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย.....	47
4.3 ตารางแสดงสถิติผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย.....	47
4.4 ตารางแสดงการนับถือศาสนาของอำเภอพิมาย.....	48
5.1 ตารางแสดงกิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคารแต่ละประเภท.....	70
5.2 ตารางแสดงสภาพอาคาร.....	76
5.3 ตารางแสดงจำนวนชั้นอาคาร.....	79
5.4 ตารางแสดงวัสดุอาคาร.....	90
5.5 ตารางแสดงความกว้างถนน.....	93
5.6 ตารางแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	138
5.7 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสภาพความแออัดของชุมชนและอาคารบ้านเรือน ร้านค้าในพิมายปัจจุบัน.....	139
5.8 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชุมชน.....	140
5.9 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความขัดแย้งของสภาพแวดล้อมของเมืองกับปราสาทหินพิมาย.....	141
5.10 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเมืองกับปราสาทหินพิมาย.....	142
5.11 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	143
5.12 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	143
5.13 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมขนาดอาคาร.....	144
5.14 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมาย.....	145

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.15 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมาย.....	146
5.16 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมความสูงของอาคารโดยรอบปราสาทหินพิมาย.....	147
5.17 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคาร.....	148
5.18 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคาร.....	148
5.19 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร.....	149
5.20 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร.....	150
5.21 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร.....	151
5.22 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร.....	152
5.23 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนที่จอดรถภายในเมือง.....	152
5.24 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมระเบียบของที่จอดรถภายในเมือง.....	153
5.25 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนที่จอดรถภายในเมือง.....	153
5.26 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมความเป็นระเบียบของที่จอดรถภายในเมือง.....	154
5.27 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมความกว้างของทางเดินเท้า.....	155
5.28 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนของทางเดินเท้า... 155	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.29 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความ คิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนของทางเดินเท้า.....	156
5.30 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์..	157
5.31 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความร่มรื่นจากต้นไม้.....	158
5.32 ตารางแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชน ในพื้นที่ศึกษาที่ดำเนินธุรกิจภายในอาคารและความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่มรื่นของต้นไม้ ภายในเมือง.....	158
5.33 ตารางแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับลักษณะของการบริหารงานในการควบคุม ทางกายภาพของพื้นที่.....	159

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงเกณฑ์ในการแบ่งเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการศิลปกรรม.....	13
3.1 แสดงกรอบแนวความคิดในการศึกษา.....	40
3.2 แสดงขั้นตอนในการศึกษา.....	41
4.1 แสดงที่ตั้งอำเภอพิมายและอาณาเขตใกล้เคียง.....	42
4.2 แสดงแผนที่ธรณีวิทยาจังหวัดนครราชสีมา.....	44
4.3 แสดงการเดินทางเข้าสู่ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย.....	45
5.1 แสดงพื้นที่ศึกษา.....	51
5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	55
5.3 แสดงสถานีขนส่งทางฝั่งตะวันตกของเมืองเก่าพิมาย ตรงข้ามลำน้ำจักราช.....	56
5.4 แสดงศูนย์ราชการที่ได้ขยายตัวออกไปทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเก่าพิมาย.....	56
5.5 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณวัดเก่าประตู่ชัยในการก่อสร้างอาคาร	57
5.6 แสดงการใช้ที่ดินบนถนนจอมสุดาเสด็จที่เป็นแนวมองสำคัญสู่ตัวปราสาทหิน.....	57
5.7 แสดงการใช้ที่ดินบนถนนอนันท์จินดาบริเวณด้านหน้าปราสาทหินพิมาย.....	58
5.8 แสดงการใช้ที่ดินในลักษณะของการอยู่อาศัย	59
5.9 แสดงอาคารพาณิชย์บนถนนอนันท์จินดาด้านตะวันออกของปราสาทหินพิมาย.....	60
5.10 แสดงบริเวณหน้าวัดเดิม มีลักษณะของการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่เปิดโล่ง.....	60
5.11 แสดงอาคารธนาคารกสิกรไทย และอาคารใกล้เคียงบนถนนจอมสุดาเสด็จ ที่มีลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม.....	61
5.12 แสดงอาคารโรงภาพยนตร์ ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทหินพิมาย.....	61
5.13 แสดงสภาพการถือครองที่ดิน.....	64
5.14 แสดงการบุกรุกที่ดิน ก่อสร้างอาคารประชิดกับแนวประตูเมือง บริเวณประตูหิน.....	65
5.15 แสดงการก่อสร้างอาคารพักอาศัยโดยรอบโบราณสถานสระแก้ว โดยการถือครองที่ดิน (ท.ค.).....	65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.16 แสดงที่ว่างบริเวณถนนยางใหญ่ มีลักษณะของการถือครองสิทธิ์ มีการถมดินลูกรังเพื่อ การก่อสร้าง.....	66
5.17 แสดงโรงเรียนสุริยาอุทัย ที่ตั้งอยู่บนที่ราชพัสดุ ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาท หินพิมาย.....	66
5.18 แสดงที่ดินบริเวณด้านหน้าปราสาทหินพิมาย ตามแนวถนนอนันตจินดา.....	67
5.19 แสดงการบุกรุกที่ดิน ก่อสร้างอาคารประชิดกับแนวประตูเมือง บริเวณประตูผี.....	68
5.20 แสดงการบุกรุกที่ดิน ก่อสร้างอาคารเป็นร้านอาหารบนโบราณสถานสระโบสถ์.....	69
5.21 แสดงอาคารบนถนนอนันตจินดามีลักษณะของการถือครองสิทธิ์ก่อสร้างแทรกระหว่าง อาคารที่มีโฉนดที่ดิน.....	69
5.22 แสดงแผนภูมิสัดส่วนกิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคารแต่ละประเภท (ร้อยละ).....	71
5.23 แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร.....	75
5.24 แสดงรูปแบบของสภาพอาคาร.....	75
5.25 แสดงแผนภูมิสัดส่วนของสภาพอาคาร (ร้อยละ).....	76
5.26 แสดงสภาพอาคาร.....	78
5.27 แสดงแผนภูมิสัดส่วนของจำนวนชั้นอาคาร (ร้อยละ).....	80
5.28 แสดงจำนวนชั้นอาคาร.....	81
5.29 แสดงการวิเคราะห์มุมมอง.....	82
5.30 แสดงภาพถ่ายจากยอดเมรุพรหมที่มองไปยังทางทิศตะวันตกของเมือง.....	82
5.31 แสดงภาพถ่ายจากยอดเมรุพรหมที่มองไปยังทางทิศเหนือของเมือง.....	82
5.32 แสดงแนวมองจากบริเวณประตูชัยทางด้านทิศใต้ไปยังปราสาทหินพิมาย.....	83
5.33 แสดงอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น บนถนนอนันตจินดา.....	84
5.34 แสดงอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น บนถนนอนันตจินดา.....	84
5.35 แสดงอาคารของโรงเรียนสุริยาอุทัย ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้.....	85
5.36 ภาพอาคารวัดเดิม ที่มีการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงถึง 4 ชั้น และมีหลังคาทรงสูง... 85	85
5.37 แสดงอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กบนถนนจอมสุดาเสด็จ ที่เป็นอาคารสมัยใหม่.....	86
5.38 แสดงภาพอาคารวัดเก่าประตูชัย และอาคารข้างเคียงในแนวถนนจอมสุดาเสด็จ.....	86
5.39 แสดงอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวและ 2 ชั้น แทรกตัวด้วยอาคารสมัยใหม่ที่มีความสูง 3 ชั้นในช่วงใกล้กับสี่แยกหอนาฬิกา.....	87

เอกสารนี้ 5.40 ถนนวันปรำงค์ฝั่งตะวันออกมีลักษณะเป็นชุมชนพักอาศัยยุคใหม่ซึ่งให้ประโยชน์ด้าน 87
 ไม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.41 แสดงวัตถุอาคารในแบบต่างๆ.....	89
5.42 แสดงแผนภูมิสัดส่วนของวัสดุอาคาร (ร้อยละ).....	90
5.43 แสดงวัสดุอาคาร.....	92
5.44 แสดงถนนและการสัญจร.....	96
5.45 แสดงที่จอดรถ.....	97
5.46 แสดงถนนทางเข้าสู่ตัวเมืองเก่าพิมายทางด้านทิศเหนือของปราสาทหินพิมาย.....	98
5.47 แสดงมุมหักของถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันออกติดกับถนนอนุชายันต์ใกล้กับสี่แยก.....	98
5.48 แสดงถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันตก บริเวณช่วงหน้าสถานีดับเพลิง.....	99
5.49 แสดงถนนวนปรางค์ช่วงตัดกับถนนอักษฎางค์ มีลักษณะเป็นมุมหัก.....	99
5.50 แสดงถนนวนปรางค์ทางด้านทิศเหนือทางฝั่งตะวันออก.....	100
5.51 แสดงถนนทางเข้าเมืองทางด้านทิศใต้ มีป้ายสัญญาณจราจรบดบังแนวมอง.....	100
5.52 แสดงมุมมองจากลานหน้าประตูชัยไปยังแนวถนนทางหลวงแผ่นดินทางด้านทิศใต้....	101
5.53 แสดงถนนเดินรถทางเดียวทางด้านตะวันตกของประตูชัย.....	101
5.54 แสดงความกว้างถนนจอมสุดาเสด็จทางทิศเหนือ ใกล้กับปราสาทหินพิมาย.....	102
5.55 แสดงที่จอดรถบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย.....	102
5.56 แสดงที่จอดรถบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย มีการยกกระดบให้สูงขึ้น.....	103
5.57 แสดงถนนจอมสุดาเสด็จที่ใช้พื้นที่ด้านข้างของถนนเป็นพื้นที่จอดรถ.....	103
5.58 บริเวณวัดเก่าประตูชัยและวัดใหม่ประตูชัยถูกใช้เป็นที่สำหรับเป็นท่ารถยนต์โดยสารประจำทาง และรถโดยสารที่วิ่งภายในท้องถิ่น.....	104
5.59 แสดงที่จอดรถบริเวณหอนาฬิกาติดกับเมรุพรมหัตต.....	104
5.60 แสดงแนวถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันออกที่ได้รับความร่มรื่นจากต้นไม้.....	105
5.61 แสดงทางเดินเท้าบนถนนอนุชายันต์ มีการใช้พื้นที่ทางเท้าเป็นพื้นที่จอดรถจักรยานยนต์.....	105
5.62 แสดงทางเดินเท้าบนถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันออก.....	106
5.63 แสดงแนวถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันตก.....	107
5.64 แสดงแนวถนนจอมสุดาเสด็จ ผ้าใบกันแดดและเสาไฟฟ้าและการวางสินค้า บนทางเท้า.....	107
5.65 แสดงบริเวณหัวมุมถนนสระแก้วทางฝั่งตะวันตก ของปราสาทหินติดกับถนนอนันทจิน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้วงนเพื่อกรคิดนวงนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้วงนไปใช้ประโยชน์ตัวอื่น
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.66 แสดงทางเดินเท้าบริเวณถนนจอมสุตาเสด็จ ร้านค้ามีการวางสินค้ารูก้ำทางเดินเท้า.	108
5.67 แสดงบริเวณถนนสุริยาอัสตง ช่วงโรงเรียนพิมายวิทยา.....	109
5.68 แสดงถนนสุริยาอัสตงโดยส่วนใหญ่เป็นถนนที่ไม่มีทางเท้า.....	109
5.69 แสดงบริเวณถนนสุริยาอัสตงทางด้านทิศเหนือ.....	110
5.70 แสดงบริเวณแนวมองไปยังประตูหิน ของถนนอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์.....	110
5.71 แสดงสภาพวัสดุที่พื้นผิว.....	112
5.72 แสดงลักษณะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ.....	113
5.73 แสดงบริเวณคูเมืองทางด้านทิศเหนือใกล้ประตูผี มีลักษณะสภาพแวดล้อมร่มรื่น.....	114
5.74 แสดงบริเวณคูเมืองทางด้านตะวันออกของประตูผี มีลักษณะสภาพแวดล้อมร่มรื่น.....	114
5.75 แสดงสภาพแวดล้อมบริเวณถนนอนันทจินดา ด้านหน้าปราสาทหินพิมาย.....	115
5.76 แสดงถนนอนันทจินดาบริเวณด้านหน้าอาคารเกษตรและสหกรณ์.....	115
5.77 แสดงสภาพถนนจอมสุตาเสด็จฝั่งตะวันออก มีลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ไม่ร่มรื่น	116
5.78 แสดงสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของถนนสุริยาอุทัย ที่มีบรรยากาศที่มีร่มเงาบางส่วน...	116
5.79 แสดงถนนทางเข้าเมืองทางด้านทิศเหนือมีแนวต้นไม้ใหญ่ขนานสองฝั่งถนน.....	117
5.80 แสดงถนนวนปรารงค์ฝั่งตะวันตกมองไปยังศาลหลักเมืองพิมาย.....	117
5.81 แสดงถนนวนปรารงค์ทางด้านทิศเหนือ จะเห็นว่ามีต้นไม้ในเขตของปราสาทหินพิมาย.	118
5.82 แสดงถนนอนันทจินตามองไปยังที่จอดรถหน้าปราสาท มีแนวต้นไม้เป็นแนวกันชน และให้ความร่มรื่น.....	118
5.83 แสดงรูปแบบป้ายโฆษณา.....	119
5.84 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้ากากเติมด้านหน้าอาคาร.....	120
5.85 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้ากากและแบบยื่น.....	120
5.86 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้ากากเติมด้านหน้าอาคาร.....	121
5.87 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้ากากเติมด้านหน้าอาคาร.....	121
5.88 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาบริเวณหัวมุมถนน ของถนนสุริยาอัสตง.....	122
5.89 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาบริเวณที่ว่างระหว่างอาคาร ของถนนสุริยาอัสตง.....	122
5.90 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนบุษยยันต์.....	123
5.91 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนอนันทจินดา.....	123
5.92 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนอนันทจินดา.....	124
5.93 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนวนปรารงค์ฝั่งตะวันออก.....	124

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่าย หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.94 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาที่เป็นเสาสูงบริเวณถนนบุชชายันต์ตรงข้ามกับเมรุพรหมทัต...	125
5.95 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุดาเสด็จมอญไปยังประตูชัย.....	126
5.96 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุดาเสด็จมอญไปยังปราสาทหิน.....	127
5.97 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุดาเสด็จมอญไปยังปราสาทหิน.....	127
5.98 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนอนันท์จินดา.....	128
5.99 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนอนันท์จินดา.....	128
5.100 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุดาเสด็จ.....	129
5.101 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนมหิศรยาตรา.....	129
5.102 แสดงการใช้ผ้าใบบังแดดบนถนนจอมสุดาเสด็จ.....	130
5.103 แสดงการใช้ผ้าใบบังแดดบนถนนจอมสุดาเสด็จ.....	131
5.104 แสดงการใช้ผ้าใบบังแดดบนถนนจอมสุดาเสด็จ โดยมีการยื่นผ้าใบออกสู่แนวถนน.	131

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

จากสภาพของการพัฒนาของเมืองต่างๆ ในปัจจุบัน ได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งการขยายตัวของชุมชนและการขยายตัวทางกายภาพของเมือง จนก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของชุมชนระหว่างเมืองเก่าและเมืองใหม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งก็จะเกิดปัญหาการรुक้าของชุมชนเข้าไปในบริเวณที่มีคุณค่าเหล่านี้ การขาดการควบคุมการก่อสร้างและการพัฒนา ตลอดจนปัญหาเรื่องของกรรมสิทธิ์ที่ดิน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณเขตเมืองเก่าที่มีแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญ เช่น กำแพงเมือง คูเมืองเก่า และวัดวาอาราม เป็นต้น เมืองเก่าที่ได้รับการพัฒนาแล้วหลายๆ เมืองจึงมีลักษณะสภาพเป็นเมืองใหม่ แหล่งโบราณสถานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมจึงถูกเบียดบังด้วยอาคารใหม่ การพัฒนาและการควบคุมกายภาพในเขตพื้นที่เมืองเก่าที่ยังคงซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั้นจึงเป็นที่จะต้องคำนึงถึง โดยการวางแผนและการจัดการที่ดี เพื่อให้ท้องถิ่นนั้นเกิดความภูมิใจ และเพื่อให้คงไว้ซึ่งหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นและของชาติต่อไป

เมืองพิมายเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่และสำคัญเมืองหนึ่งในแผ่นดินที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันมีฐานะเป็นอำเภอพิมาย ในเขตการปกครองของจังหวัดนครราชสีมา มีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีปราสาทหินพิมายเป็นศูนย์กลางของเมือง ตัวเมืองล้อมรอบด้วยกำแพง มีประตูเมือง 4 ประตู ก่อด้วยศิลาแลง ปัจจุบันเหลือเพียง 3 ประตู ประตูที่สำคัญที่สุด คือ ประตูชัย อยู่ทางทิศใต้ ซึ่งเป็นทางเข้าด้านหน้าเมือง สันนิษฐานว่าเมืองพิมายสร้างหันหน้าไปทางทิศใต้เพื่อรับกับเส้นทางที่ตัดมาจากเมืองพระนคร เมืองหลวงของอาณาจักรเขมร นอกกำแพงเมืองมีโบราณสถานหลายแห่ง อาทิ เมรุพรหมทัต ทำนางสระผม กุฎิฤาษี เป็นต้น นอกจากนี้ในบริเวณโดยรอบเมืองพิมายยังมีแหล่งโบราณคดีอีกหลายแห่ง เช่น ที่บ้านส่วย บนเนินมุกกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้นอกเมืองพิมาย เนินอุโลก บ้านหนองนา บ้านปราสาท อำเภอโนนสูง เป็นต้น

โบราณสถานบริเวณเมืองพิมายได้รับการบูรณะโดยกรมศิลปากรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 และทำพิธีเปิดเป็นอุทยานประวัติศาสตร์พิมายอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2532 ขณะเดียวกัน เอกสารนี้และทำพิธีเปิดเป็นอุทยานประวัติศาสตร์พิมายอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2532 ขณะเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งโบราณคดีบางแห่งที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงก็ได้รับการขุดค้นศึกษาโดยกรมศิลปากรแล้วเช่นกัน

อย่างไรก็ตามแม้จะได้มีการดำเนินงานโดยกรมศิลปากรผ่านมาเป็นระยะเวลาหลายปี แต่ก็ได้ไม่ได้มีการวางแผนการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์แห่งนี้ให้มีระบบและเป็นขั้นตอน การดำเนินงานและแนวทางในการอนุรักษ์ยังขาดทิศทางที่ชัดเจนและแน่นอน ขณะเดียวกันความเจริญของชุมชนและการพัฒนาเมืองพิมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็มีผลกระทบกับสภาพทั่วไปของโบราณสถาน ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อมกับโบราณสถานรวมถึงสภาพแวดล้อมทางศิลปกรรมโดยรวม

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาทางด้านการพัฒนาทางกายภาพของเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ โดยเฉพาะการขยายตัวของชุมชนโดยรอบปราสาทหิน เช่น การเข้าถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินบริเวณใกล้ตัวปราสาทหิน การก่อสร้างอาคารที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมและความสูงขัดแย้งกับรูปแบบของโบราณสถาน ระบบสาธารณูปโภค เส้นทางคมนาคม ซึ่งนับวันจะมีผลกระทบต่อความเป็นประวัติศาสตร์ของเมืองพิมายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในเขตพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จะช่วยให้การจัดระเบียบ และการวางแผนเมืองเพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของเมืองให้เป็นอย่างดีถูกต้อง ช่วยให้พื้นที่ในเขตเมืองเก่าพิมายยังคงเอกลักษณ์ของความเป็นเมืองเก่าพิมาย ที่ทำให้ผู้ที่มาเยือนเกิดความประทับใจเป็นการเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อประชากรที่อาศัยในพื้นที่ เป็นการสนับสนุนความเป็นอยู่ของชาวเมืองให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวมอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษามีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อมในเขตเมืองเก่าพิมาย ในขณะเดียวกันก็วางแนวทางในการควบคุมภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาทางภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นกับปราสาทหินพิมายในอนาคต โดยสามารถแบ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาออกได้ดังนี้ คือ

1.2.1. ศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและการพัฒนาการในเขตเมืองเก่าพิมาย ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม เพื่อทราบถึงความเป็นมาในอดีต อันส่งผลให้เกิดลักษณะภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมเมืองในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบทางกายภาพของเมือง (Urban Element) ในเขตเมือง
เก่าพิมายในปัจจุบัน

1.2.3. ศึกษาข้อจำกัด และความต้องการของชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองพิ
มาย

1.2.4. เสนอแนะแนวทาง หรือมาตรการ เพื่อให้ประกอบการพิจารณาการวางแผนพัฒนา
เมืองพิมายในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1. ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

บริเวณพื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่ในเขตเมืองเก่าพิมาย โดยมีกำแพงเมืองโบราณล้อมรอบพื้นที่
เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีขนาดกว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตร หันหน้าไปทางทิศใต้ และมีคูน้ำ
ล้อมรอบทั้งสี่ด้าน

1.3.2. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาลักษณะการพัฒนาทางกายภาพในเขตพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น
จำเป็นที่จะต้องกำหนดขอบเขตเพื่อการศึกษาและกำหนดงานให้ชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันก็
สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสาเหตุปัจจัยอื่นๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็นดังต่อไปนี้

1.3.2.1. ในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพและภาพรวม
ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมืองเก่าพิมาย

1.3.2.2. ศึกษาถึงบทบาท ความสำคัญ พัฒนาการของพื้นที่ศึกษา นับตั้งแต่อดีตที่ส่งผล
ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองจากองค์ประกอบของ
เมืองที่ก่อให้เกิดภาพรวมของสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ของเมืองที่เกิดขึ้น

1.3.2.3. ศึกษาและประเมินความพึงพอใจต่อสภาพภูมิทัศน์ และความคิดเห็นต่อแนวทาง
การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในเขตเมืองเก่าพิมายจากผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมถึง
ประชาชนในท้องถิ่น และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทาง
กายภาพที่เหมาะสมต่อความต้องการของประชาชนและความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติ

1.3.2.4. เสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยอาศัยข้อสรุปจากการศึกษา ปัญหาและ
ความต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 วิธีวิจัยและดำเนินการศึกษา

การศึกษาเพื่อวางแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าพิมาย ได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า และสรุปปัญหาทางสภาพแวดล้อมของเมือง
- เสนอแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

1.4.1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย โดยได้วางกรอบของชนิดของข้อมูลและแหล่งข้อมูลไว้ดังนี้ คือ

1.4.1.1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและสิ่งพิมพ์จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น

- ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงข้อมูลทางเศรษฐกิจและการปกครอง กฎหมาย และแผนพัฒนาจังหวัดในระยะต่างๆ
- แผนพัฒนาอำเภอพิมาย เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของอำเภอพิมาย รวมถึงข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ ตลอดจนข้อมูลสถิติประชากร กฎหมายและแผนพัฒนาอำเภอพิมายในระยะต่างๆ
- กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานผังเมืองจังหวัดนครราชสีมา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผังเมืองรวมของพื้นที่ศึกษา แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตผังเมืองรวม
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย กรมศิลปากร เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ของเมืองเก่าพิมาย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว และสถิติการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาต่างๆ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานที่ดินอำเภอพิมาย เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตเมืองเก่าพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กรมการขนส่งทางบก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนยานพาหนะและเส้นทางการคมนาคม

1.4.1.2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามในพื้นที่จริงและประชากรเป้าหมายโดยมีวิธีการดังนี้

1.4.1.2.1. การสำรวจภาคสนาม เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อม โดยการสังเกตและสำรวจสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา เพื่อประเมินสภาพปัญหา จุดเด่น จุดด้อยทางสภาพแวดล้อมของพื้นที่ศึกษา

1.4.1.2.2. การใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เป็นการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนภายในพื้นที่และนักท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าพิมาย เกี่ยวกับสภาพและองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมในเขตเมืองเก่าพิมาย

1.4.2. การวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า และสรุปปัญหาทางสภาพแวดล้อมของเมือง

1.4.2.1. การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านประชากร เศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านสภาพแวดล้อมและกายภาพของเมือง เพื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน

1.4.2.2. การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจภาคสนามและประชากรเป้าหมาย เพื่อค้นหาลักษณะเฉพาะที่แท้จริง และลักษณะเด่นของเมืองทางกายภาพและสภาพแวดล้อมในปัจจุบันของเมืองทั้งในด้านภาพรวมของเมืองและในระดับบริเวณ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองได้อย่างเหมาะสม

1.4.3. เสนอแนวทางการควบคุมสภาพแวดล้อม

นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินคุณค่า และปัญหาทางสภาพแวดล้อมของเมืองเก่าพิมาย มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในเขตเมืองเก่าพิมายให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1. ทำให้ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.2. ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น และกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขต่อไป

1.5.3. ทำให้ทราบถึงแนวทางและมาตรการต่างๆ ในการควบคุมสภาพแวดล้อมในเขตพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นกับปราสาทหินพิมายได้ในอนาคต

1.5.4. ทำให้ประชาชนในเมืองได้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เมืองมีความสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวและนำรายได้มาสู่เมืองมากขึ้น

1.5.5. ผลการศึกษสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเพื่อการควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ในเขตเมืองเก่าพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยการศึกษานั้น ควรที่จะมีการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ตลอดจนปัญหาต่างๆ ซึ่งจะนำไปประยุกต์และเป็นตัวแปร เพื่อใช้ประกอบกระบวนการศึกษา และวิจัยต่อไป โดยมีแนวความคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ

- 2.1 คำนิยามศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์
- 2.2 ความหมายของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
- 2.3 ประเด็นปัญหาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทย
- 2.4 แนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อม
- 2.5 แนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น
- 2.6 แนวความคิดในการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคาร เมืองและแหล่งโบราณคดี
- 2.7 แนวความคิดในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร
- 2.8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์
- 2.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย

2.1 คำนิยามและศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

ความหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์นั้น มีความหมายแตกต่างกันมากมายและแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่น แม้ในประเทศเดียวกันก็มีที่ใช้ความหมายที่ต่างกันไปบ้าง ดังนั้นการเข้าใจถึงความหมายและวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญก่อนการทำการอนุรักษ์ เพื่อที่จะได้ทราบถึงเทคนิควิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในระดับต่างๆ

โดยคำนิยามและศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์นั้น มีดังนี้ คือ

2.1.1 นิยามศัพท์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โดยสามารถแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ดังนี้ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1.1 ระดับเมืองและชุมชน โดย Wilfred Burns¹ และ F. Stuart Chapin & Edward² Kaiser ได้ให้ความหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุรักษ์ในระดับเมืองไว้ดังนี้ คือ

- (*Urban*) *Renewal* หมายถึง กระบวนการที่พื้นที่ขนาดใหญ่ของเมืองค่อยๆ ปรับไป จนทำให้ลักษณะเดิมของพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

หรืออีกนัยหนึ่ง คำว่า *Renewal* หมายถึง การวางแผนพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับมาใช้ได้ใหม่ โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น *Redevelopment*, *Rehabilitation* หรือ *Conservation* แล้วแต่ความเหมาะสม *Renewal* เรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า *Revitalization*

คำว่า *Urban Renewal* ใช้ในภาษาไทยว่า “การปรับปรุงฟื้นฟูเมือง”

- (*Urban*) *Redevelopment* หมายถึง กระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการรื้อที่ดินและอาคารที่เสื่อมโทรมลง ให้มีโครงสร้างใหม่ทั้งหมดโดยกระทำตามแผนที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งโครงสร้างใหม่นี้จะมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับโครงสร้างเดิมก่อนที่จะมีการทำใหม่ อาจใช้ภาษาไทยว่า “การรื้อสร้างใหม่”

นอกจากนั้น *Redevelopment* ยังรวมไปถึงการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และการกระจายตัวของประชากรเดิม ให้มีรูปแบบใหม่ โดยการเวนคืนที่ดิน แล้วรื้อโครงสร้างเดิมออกแล้วสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ ที่สามารถรองรับประชากรและกิจกรรมเป้าหมายได้อย่างดี

จะเห็นได้ว่า *Redevelopment* คือเทคนิคหนึ่งของ *Renewal* ที่เน้นถึงการรื้อโครงสร้างเก่าออกหมด แล้วสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมา โดยมีความแตกต่างจากโครงสร้างเดิม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการรองรับ (*Capacity*) ให้มีสภาพที่เหมาะสมกับความต้องการในยุคนั้นๆ *Redevelopment* อาจใช้ภาษาไทยว่า “การรื้อสร้างใหม่”

- *Rehabilitation* หมายถึง กระบวนการที่จะปรับปรุงอาคาร หรือพื้นที่ที่มีการพัฒนามาแต่เดิม ซึ่งล้าสมัยและทรุดโทรม ให้กลับมาใช้ได้ใหม่ได้ เหมือนกับการชุบชีวิต อาคารและพื้นที่นั้นๆ ใหม่

หรือ *Rehabilitation* หมายถึงการปรับปรุงหรือบูรณะพื้นที่เมืองเดิมที่กำลังเสื่อมโทรม ให้กลับมาใช้ได้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจรวมถึงมาตรการต่างๆ ด้วย เช่น มาตรการลดความหนาแน่นของประชากรลง การเวนคืนกลุ่มอาคารและพื้นที่รกร้าง การซ่อมแซม และการบูรณะใหม่

¹ Wilfred Burns (1963), *New Town for Old : The Techniques of Urban Renewal*, London: Leonard Hill

² เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า F. Stuart Chapin & Edward Kaiser (1979), *Urban Land Use Planning (Third Edition)*, USA: University of Illinois Press

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงสาธารณูปโภค การตัดถนนใหม่ การจัดสร้างสวนสาธารณะ และแม้กระทั่งการล้างทำความสะอาดในพื้นที่

- *Reclamation* คำว่า Reclamation นั้นมีความหมายอยู่ 3 ลักษณะ คือ
 - การรวบรวมที่ดิน และวางแผนใหม่สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหาในเรื่องของการตั้งถิ่นฐานชุมชน การใช้ที่ดิน โฉนดและเอกสารสิทธิ์ไม่ชัดเจน หรือมีการจัดสรรที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น เอกสารสิทธิ์ สปก.
 - การเวนคืนที่ดินที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นอันตรายต่อการใช้ และไม่เหมาะสมด้วยเหตุอื่นๆ ซึ่งภาคเอกชนไม่สามารถจะพัฒนาได้ โดยรัฐจะเป็นผู้เวนคืนและจัดการวางแผนการใช้ที่ดินส่วนนั่นเอง เช่น การเวนคืนพื้นที่ที่มีกับระเบิดในสมัยสงคราม
 - การเพิ่มที่ดินขึ้นมาใหม่ ทั้งโดยทางธรรมชาติ (เช่น ตะกอนสะสมคั่งน้ำ) และทางวิทยาศาสตร์ (เช่น การถมทะเล การสร้างเกาะใหม่) โดยจะต้องมีการออกเอกสารสิทธิ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของในพื้นที่นั้นด้วย เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทย (Eastern Seaboard)
- *Conservation* หมายถึง การสงวนรักษา (Preservation) พื้นที่ซึ่งยังมีสภาพดีในแง่ของการใช้ที่ดินและจำนวนประชากร แต่ต้องการมาตรการป้องกันที่เป็นระบบระเบียบอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสภาพอันดีนั้นไว้ และอาจต้องการการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน หรือบริการสาธารณะ เพื่อยังคงสร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุนภาคเอกชนในพื้นที่

2.1.1.2 ระดับอาคารและสิ่งก่อสร้าง โดย Henry Sanoff³ ได้ให้นิยามศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อาคารเก่า ซึ่งความหมายของศัพท์แต่ละตัวก็จะให้ความหมายที่แตกต่างกันไป ดังนี้ คือ

- *Conservation* หมายถึง การฟื้นฟูสภาพอาคารใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเพื่อเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือเหตุผลอื่นใดก็ตาม โดยมุ่งที่จะรักษาสภาพของโครงสร้างของอาคารนั้นๆ ไว้ ซึ่งอาจจะดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้มงวดกับความถูกต้องตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามของเดิมทั้งหมด

- *Preservation* หมายถึง การฟื้นฟูหรือการปฏิสังขรณ์เพื่อการสงวนรักษาอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เท่านั้น โดยมุ่งที่จะรักษาลักษณะภายนอกของสถาปัตยกรรมให้คงไว้

³ Henry Sanoff (1978), *Designing with Community Participation*, New York: McGraw-Hill, pp.46-48.
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และในบางกรณีอาจรวมถึงลักษณะภายในด้วย ซึ่งเทคนิควิธีการที่จะสงวนรักษา อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

- *Rehabilitation* หมายถึง การสงวนรักษาอาคาร บริเวณ หรือกลุ่มของอาคารให้รอดพ้นจากการเสื่อมโทรม หรือเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าเดิมโดยการทำความสะอาด การต่อเติมโครงสร้างเพื่อความแข็งแรง การเพิ่มองค์ประกอบสมัยใหม่ หรือวิธีการอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน และการ Rehabilitation นี้หมายรวมถึงการรักษาอาคารให้มีอายุยืนยาวต่อไป โดยให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเดิมน้อยที่สุด

- *Restoration* หมายถึง การสงวนรักษาอาคาร บริเวณ หรือกลุ่มของอาคารให้มีลักษณะเหมือนกับในอดีตยุคโดยยุคหนึ่งที่ต้องการ วิธีการ Restoration นี้จะต้องอาศัยการค้นคว้าและการวิจัยข้อมูลที่ต้องการ

- *Adaptive Use* หมายถึง การสงวนรักษาอาคาร บริเวณ หรือกลุ่มของอาคาร โดยการเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอยภายในอาคารให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนในขณะนั้น อาคารเดิมจากถูกนำมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้ใหม่เพื่อสนองประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และยังคงรักษาสภาพของอาคารนั้นไว้ได้ โดยการ Adaptive Use อาจจะใช้ร่วมกับ Restoration หรือ Rehabilitation ก็ได้

- *Relocation* หมายถึง การเคลื่อนย้ายอาคารหรือบางส่วนของอาคารไปที่ใหม่เพื่อเป็นการสงวนรักษาสภาพของอาคารเดิมไว้

- *Reconstruction* หมายถึง การก่อสร้างอาคารขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยข้อมูลทางเอกสาร หรือหลักฐานทางโบราณคดี อันเนื่องมาจากอาคารเดิมได้พังทลายเสื่อมสภาพหมดแล้ว

- *Reproduction* หมายถึง การก่อสร้างอาคารขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยการลอกเลียนหรือเลียนแบบอาคารเดิมที่อาจจะยังเหลืออยู่ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางเอกสาร หรือหลักฐานทางโบราณคดี

2.1.1.3 ระดับนานาชาติ ⁴

ปัจจุบันการอนุรักษ์โบราณสถานได้มีการขยายขอบเขตออกไป ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นงานของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ ฉะนั้น การอนุรักษ์ในปัจจุบัน ส่วนมากจะต้องกระทำอยู่ภายใต้กรอบซึ่งเป็นที่ยอมรับเป็นสากล หน่วยงานที่รับผิดชอบการอนุรักษ์โบราณสถานในระดับ

⁴ ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. (2540). *เอกสารการสอนวิชาอนุรักษ์ : ตำนานและศัพท์ต่างๆ*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นานาชาติของโลก คือ องค์การว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ UNESCO (United Nations Educational, Scientific & Cultural Organization)

ในปี พ.ศ.2507 ได้มีการประชุมข้อตกลงระดับนานาชาติว่าด้วยการวางระเบียบการอนุรักษ์ซึ่งมุ่งหวังให้เป็นเกณฑ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานได้ทั่วโลก โดยใช้ชื่อว่า Venice Charter (1964) หรือข้อตกลงเวนิซ เพราะมีการประชุมกันที่เมืองเวนิซ ประเทศอิตาลี และประเทศไทยก็เข้ารับโดยกรมศิลปากรได้ออกระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน เมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยในข้อตกลงเวนิซนี้เอง ได้มีการกำหนดความหมายของคำศัพท์ต่างๆ เอาไว้ ส่วนมากเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการที่จะนำมาใช้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน ดังนี้

- *Conservation* หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตาม ที่จะบำรุงรักษาพื้นที่ที่มีความสำคัญทางโบราณคดีให้อยู่ในสภาพดี เพื่อให้คงคุณค่าทางประวัติศาสตร์เอาไว้ คำ Conservation นี้รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ของ Preservation, Protection, Restoration และ Reparation
- *Preservation* (การสงวนรักษา) หมายถึง กิจกรรมที่รักษาพื้นที่ทางโบราณคดี ให้เหมือนกับสภาพเดิม (Original State) และมีการป้องกันมิให้เสื่อมสลายลงไปอีก
- *Restoration* (การปฏิสังขรณ์) หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้โบราณสถานที่ถูกหักพัง กลับเข้าสู่สภาพเหมือนก่อน (Former State)
- *Reparation* (การบูรณะ) หมายถึง การซ่อมแซมโบราณสถานให้มีสภาพเดิม (Original State) โดยที่เมื่อมีการดำรง (Retaining) เพื่อรักษาโครงสร้างเดิมหรือสภาพเดิมไว้ ก็ให้แสดงความแตกต่างระหว่างโครงสร้างเดิม กับโครงสร้างที่เสริมใหม่ด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคาร เมืองตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพต่างๆ ของเมืองนั้น จะต้องกระทำโดยเข้าใจความหมายต่างๆ ของการอนุรักษ์ตลอดจนระเบียบวิธีต่างๆ ในการอนุรักษ์ ซึ่งการอนุรักษ์ในพื้นที่หนึ่งๆ นั้นจะใช้วิธีการมากกว่าหนึ่งวิธี และในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับเมืองจนถึงระดับอาคาร ซึ่งในเมืองเก่าพิมายนั้น ก็มีลักษณะประกอบไปด้วยลักษณะทางกายภาพในระดับเมืองและระดับอาคาร ฉะนั้นความหมายและวิธีในการอนุรักษ์นั้น ก็จะมีในหลายลักษณะเช่นเดียวกับความหมายที่กล่าวมาข้างต้น

2.2 ความหมายของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

2.2.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ประสงค์ เขียมอนันต์⁵ ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมไว้ว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นรอบงานศิลปกรรม สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมย่อมมีผลกระทบทางอ้อมต่อแหล่งศิลปกรรมและงานศิลปกรรม พื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมขึ้นอยู่กับขนาด ความสำคัญและจำนวนของงานศิลปกรรมเหล่านั้น

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม⁶ ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมไว้คือ มรดกทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่มีความสำคัญต่อสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

- ตัวศิลปกรรม คือ โบราณสถาน อนุสรณ์สถาน แหล่งประวัติศาสตร์ และแหล่งโบราณคดี
- สภาพแวดล้อมที่อยู่โดยรอบและที่เกี่ยวข้อง คือ ปริมาณรอบตัวศิลปกรรมหรืออาณาบริเวณเมืองเก่า หรือชุมชนเมืองที่แหล่งศิลปกรรมดังกล่าวตั้งอยู่ เช่น กรุงรัตนโกสินทร์ เมืองเก่าลพบุรี เมืองเชียงใหม่ เมืองพิมาย และเมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า ศิลปกรรมในความหมายของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมหมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมหรือแหล่งศิลปกรรมที่มีลักษณะทางกายภาพ ซึ่งสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบอย่างเห็นได้ชัด

เมืองเก่าพิมายนั้นมีลักษณะขององค์ประกอบข้างต้น คือ ตัวศิลปกรรม (ปราสาทหินพิมาย) และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม คือบริเวณเมืองที่อยู่โดยรอบตัวศิลปกรรมนั้น ซึ่งลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น จะมีกระทบโดยตรงต่อตัวศิลปกรรม

⁵ ประสงค์ เขียมอนันต์. (2539), *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม, หน้า 15.

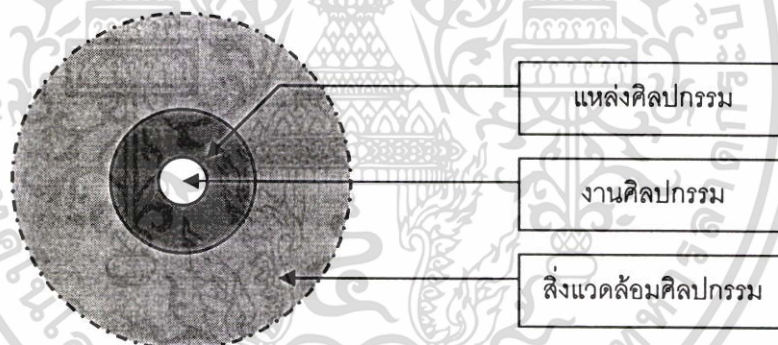
⁶ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2539), *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม, หน้า 27.
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 ขอบเขตของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

สุรัตน์ วรวงค์รัตน์⁷ ได้กล่าวถึงการศึกษาศักยภาพเพื่อการเสนอให้มีการประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ไว้ว่า สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวศิลปกรรมหรือแหล่งโบราณคดีอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หากแหล่งศิลปกรรมถูกล้อมรอบด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย รกรู้งรัง ทัศนະอุจาด แหล่งโบราณคดีก็ด้อยคุณค่า ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่มีการศึกษาคุณค่าของแหล่งศิลปกรรมหรือแหล่งศิลปกรรมถูกทำลายจนไม่เหลือร่องรอยให้ทำการศึกษาค้นคว้า การจัดสภาพแวดล้อมก็ไม่มีประโยชน์ ดังนั้น การกำหนดขอบเขตเพื่อปฏิบัติกิจกรรมในพื้นที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเข้าใจเป็นเบื้องต้น

โดย ประสงค์ เขียมอนันต์⁸ ได้ให้เกณฑ์ในการแบ่งขอบเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการศิลปกรรมไว้ 3 เขต คือ

- เขตตัวศิลปกรรมหรืองานศิลปกรรม
- เขตแหล่งศิลปกรรม
- เขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ภาพที่ 2.1 แสดงเกณฑ์ในการแบ่งเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการศิลปกรรม

ซึ่งเขตของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมก็จะอยู่นอกออกมาจากเขตตัวศิลปกรรมและเขตแหล่งศิลปกรรม หรือเขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอาจอยู่ต่อเนื่องระหว่างเขตที่เป็นแหล่งโบราณคดี เช่น เมืองเก่ากับเมืองใหม่ เป็นต้น

⁷ สุรัตน์ วรวงค์รัตน์. (2539). *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์เสมาธรรม, หน้า 85-88.

⁸ ประสงค์ เขียมอนันต์. (2538). *การดูแลรักษาโบราณสถานและสภาพแวดล้อม*. เอกสารการประชุมสัมมนา การประสานงานด้านการอนุรักษ์และดูแลโบราณสถานระหว่างเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรและหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น ณ โรงแรมเมธาวลัย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตเห็นาไปเซประเบียบขนดานการค้ำจ.เพชรบุรี
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยที่เมืองเก่าพินายนั้นมีลักษณะของผังเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยมีตัวปราสาทหินพินาย เป็นศูนย์กลาง (เขตตัวศิลปกรรม) และมีกำแพงล้อมรอบอยู่ 2 ชั้นด้วยกัน คือ ชั้นใน จะมีชั้น ล้อมรอบตัวปราสาทหิน (เขตแหล่งศิลปกรรม) ส่วนชั้นนอก จะเป็นชั้นที่ล้อมรอบเมืองพินาย โดย จะเป็นลักษณะของกำแพงเมืองและประตูเมืองในทิศต่างๆ (เขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม) ซึ่งใน ปัจจุบันจะเป็นที่ตั้งของอาคารบ้านเรือน สถานที่ราชการ ตลอดจนบริษัท ห้างร้าน เพื่อกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของเมือง

การอนุรักษ์พื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในบริเวณเมืองเก่าพินาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ทำการควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในเขตพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น ทั้งนี้เพื่อ การควบคุมสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่เมืองพินายให้มีความสอดคล้องกับตัวปราสาท หินพินาย

2.3 ประเด็นปัญหาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมใน ประเทศไทย

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม⁹ ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการอนุรักษ์หรือพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะบรรดาสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการทำลาย เพราะเป็นการมุ่งเน้นเฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรม (form) เป็นสำคัญ ซึ่งโดยมากการดำเนินงานใน สถานที่ซึ่งเรียกว่า อุทยานประวัติศาสตร์ จะมีลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ทำการขุดแต่งซากอาคารหรือสถานที่ให้ลอยตัวขึ้นมา ทำการบูรณะก่ออิฐถือปูนเข้าไป ใหม่ หรือสร้างต่อเติมให้สมบูรณ์ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้จะทำให้เกิดผลเสีย 2 ประการ คือ
 - 1.1 การต่อเติมโบราณสถานทำให้ทำลายหลักฐานที่มีอยู่เดิม
 - 1.2 ทำให้หยุดยั้งความนึกคิดหรือสร้างจินตนาการเกี่ยวกับรูปแบบของสถานที่เดิมของผู้ ที่มาเยี่ยมชมหรือมาศึกษา ซึ่งควรที่จะมีโอกาสนึกคิด ซึ่งความนึกคิดและการสร้าง จินตนาการดังกล่าวนี้ก็คือการที่จะเข้าใจความหมาย (meaning) ที่เป็นนามธรรมของ สถานที่นั้นๆ นั่นเอง
2. การปล่อยให้สภาพแวดล้อมถูกบดบังด้วยอาคารหรือสถานที่อันสร้างใหม่ตามแบบยุค อุตสาหกรรม ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้จะทำให้เกิดผลเสีย 2 ประการด้วยกัน คือ

⁹ ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. (2543). *สังคม-วัฒนธรรมในวิถีการอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ, ด้านสุทธการพิมพ์, หน้า 53-65.

2.1 ความพยายามที่จะฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในอดีตของโบราณสถานแห่งนั้นให้กลับเป็นจริงขึ้นมานั้น โดยการดำเนินการสร้างสภาพแวดล้อมของโบราณสถานให้กลับสู่อุบัติตามอายุของโบราณสถานนั้น หากการดำเนินการโดยปราศจากการศึกษาวิเคราะห์ที่เหมาะสมแล้ว ก็เท่ากับเป็นการยกเมฆขึ้นมาแสดงทำให้เกิดความเข้าใจผิดหลงผิดได้

2.2 การปล่อยให้สิ่งก่อสร้างใหม่ๆ ในสังคมยุคอุตสาหกรรมขึ้นมาปิดบังโบราณสถานนั้นๆ เป็นการทำลายสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของโบราณสถานโดยตรง โดยจะเป็นการปิดโอกาสในการสร้างภาพเพื่อที่จะเข้าใจความหมายของอดีต

การอนุรักษ์หรือพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมไทย ในลักษณะที่จะรักษาทั้งรูปแบบ (form) และความหมาย (meaning) หรืออีกนัยหนึ่งคือ สิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมได้นั้น จะต้องยอมรับความจริงในเรื่องวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของมนุษย์ นั่นก็คือสังคมและวัฒนธรรมไม่มีสภาพที่หยุดนิ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงและผ่านขั้นตอนต่างๆ มาเป็นลำดับ ซึ่งแบ่งออกได้ได้เป็น

1. สังคมก่อนการเกษตร ได้แก่ พวกเร่ร่อนแสวงหาอาหารตามธรรมชาติ ไม่มีการตั้งหลักแหล่งเป็นบ้านเป็นเมือง
2. สังคมเกษตรกรรม ซึ่งมนุษย์ตั้งหลักแหล่งเป็นบ้านเป็นเมืองแน่นอน มีการเพาะปลูกเพื่อผลิตอาหารขึ้นตอบสนองของความจำเป็นในการดำรงชีพ
3. สังคมอุตสาหกรรม โดยจะมีการใช้เครื่องยนต์และผลผลิตของวิทยาศาสตร์ในการควบคุมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเพื่อการดำรงอยู่

ซึ่งบรรดาโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยในขณะนั้นนั้น ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นในสมัยทวารวดี ลพบุรี อยุธยา ลงมาจนถึงรัตนโกสินทร์ ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ล้วนแต่เป็นของที่อยู่ในสังคมเกษตรกรรมทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นความสำคัญในการอนุรักษ์หรือพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม จึงอยู่ที่ต้องรักษาบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมที่สืบเนื่องกันมาของท้องถิ่นให้คงอยู่ เพราะบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมเช่นนี้ จะนำสู่การเห็นภาพและการเข้าใจความหมายในลักษณะที่เป็นนามธรรมของมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้นได้

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นโบราณสถาน กับการเก็บรักษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของโบราณสถานแห่งนั้น ก็คือความพยายามที่จะไม่แต่ต้องอะไรจนเกินไป ถ้าหากว่าโบราณสถานนั้นๆ ยังคงสภาพดีอยู่ควรปล่อยให้อยู่ในสภาพเดิมเท่าที่จะทำได้ ไม่ควรต่อเติมด้วยสิ่งใหม่ อีกทั้งรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณรอบๆ โบราณสถานนั้น ให้คงสภาพทางธรรมชาติที่มีมาแต่เดิม อย่างดีก็ควรทำเพียงการแผ้วถางต้นไม้ใบหญ้าที่สร้างความรกรุงรัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จนเกินไปเท่านั้นเอง ในขณะที่เดียวกันก็ป้องกันการรुकล้ำ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยหรือที่มีทางเสียหายต่อภาพของโบราณสถานนั้น

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์¹⁰ ได้ให้สาเหตุของการที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย โดยการที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่ไม่ส่งเสริมงานศิลปกรรมและแหล่งศิลปกรรมถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่ขาดคุณภาพหรือถูกทำลายคุณภาพลง การทำลายคุณภาพสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น อาจเกิดมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่

1. การทำลายโดยธรรมชาติ อาจเกิดจากปรากฏการณ์ ทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น ภัยจากน้ำท่วม พายุ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด จนทำลายสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมลงไป บางครั้งอาจรุนแรงจนกระทั่งทำลายแหล่งศิลปกรรมและงานศิลปกรรมลงไปด้วย
2. การทำลายโดยมนุษย์ อาจมีการทำลายสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจากมนุษย์ ซึ่งบางครั้งก็ไม่แน่ใจว่าตั้งใจหรือไม่ เช่น การดูดทรายจากแม่น้ำทำให้ตลิ่งพัง จนพื้นที่แหล่งศิลปกรรมเหลือน้อยลง และบางครั้งก็ทำให้งานศิลปกรรมชำรุดไปด้วย การขุดลูกรัง จนเป็นบ่อใหญ่ใกล้แหล่งศิลปกรรมที่จังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้น
3. การก่อสร้างสาธารณูปโภค โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ในอดีตมีการสร้างทางรถไฟผ่านเมืองเก่า เช่น ลพบุรี พิษณุโลก การสร้างทางรถยนต์ผ่านพื้นที่โบราณสถาน เช่น ที่จังหวัดสุโขทัย ลพบุรี กำแพงเพชร อโยธยา เชียงใหม่ เป็นต้น เส้นทางคมนาคมดังกล่าวทำให้สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมถูกทำลาย และลดคุณค่าของแหล่งศิลปกรรมและงานศิลปกรรมลง
4. การพัฒนาพื้นที่บางบริเวณมากเกินไป บางบริเวณมีการพัฒนาโดยไม่ได้มีการศึกษาถึงปริมาณการพัฒนาไว้ก่อน ปล่อยให้มีการพัฒนาตามความสมัครใจ โดยไม่มีแนวทางการพัฒนาไว้คอยกำกับ ทำให้มีการพัฒนามากจนทำให้คุณค่าของงานศิลปกรรมและแหล่งศิลปกรรมด้อยค่าลง

เมืองเก่าพินายจัดได้ว่าเป็นเมืองเก่าที่มีโบราณสถานสมควรค่าแก่การอนุรักษ์อยู่ในหลายๆ แห่ง โดยจากประเด็นปัญหาในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมข้างต้น ทำให้ทราบได้ว่าภายในเขตกำแพงเมืองเก่าพินายชั้นในนั้นได้มีการปล่อยให้มีการก่อสร้างสมัยใหม่ ขึ้นมาบดบังตัวปราสาทหินพินาย มีการบุกรุก รุกล้ำ ของประชาชนเพื่อการอยู่อาศัย ใน

¹⁰ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. (2539). *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม, เอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
หน้า 16.
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลาย ๆ พื้นที่ มีการก่อสร้างถนนทับแนวกำแพงเมืองชั้นนอก เพื่อใช้เป็นถนนสำหรับการสัญจร ทำให้สภาพแวดล้อมของเมืองและองค์ประกอบของเมืองโบราณเดิมถูกทำลาย

2.4 แนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อม

ประสงค์ เอียมอนันต์¹¹ ได้ให้กล่าวถึงแนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อมไว้ว่า การควบคุมสภาพแวดล้อมที่อยู่ในเขตโบราณสถานหรือแหล่งศิลปกรรมนั้น อาจกำกับดูแลได้โดยการออกแบบผังบริเวณพร้อมกับการจัดภูมิทัศน์ ส่วนสภาพแวดล้อมระยะไกลที่อยู่นอกเขตโบราณสถานนั้น จะต้องใช้วิธีในการควบคุมสภาพแวดล้อม โดยการใช้สิ่งแวดล้อมปกป้องคุ้มครองแหล่งศิลปกรรมและงานศิลปกรรม โดยการออกแบบมิให้ทำลายองค์ประกอบของชุมชนเมือง ได้แก่ คูเมือง กำแพงเมือง ป้อม ประตู ถนน อาคารสาธารณะ ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงขนาดของชุมชนเมือง (Size) แบบแผนเมือง (Urban Pattern) เนื้อเมือง (Urban Fabric) ที่หมายตา (Landmark) สภาพแวดล้อมเมือง (Urban Environment) และจินตภาพของเมือง (Image of City) ด้วย โดยมาตรการในการควบคุมสภาพแวดล้อมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับเมือง โดยการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดกิจกรรม และแบบแผนของเมือง
2. ระดับชุมชนเมือง โดยการควบคุมมวลของอาคาร ความหนาแน่นของอาคาร การกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง และรูปทรงของอาคาร
3. ระดับสถาปัตยกรรม โดยการควบคุมในเรื่องของสี และวัสดุ และรายละเอียดต่างๆ

การสำรวจภูมิทัศน์ชุมชน (Worskette¹² 1969: 46) ในแต่ละเมืองจะมีเอกลักษณ์ในการวางผังเมือง การตัดถนน การจัดที่ว่าง (Open space) การจัดที่ว่างระหว่างอาคาร บางเมืองอาจจะมีกำแพงเมืองหรือประตูเมืองเก่าเป็นลักษณะพิเศษของแต่ละเมือง (Local Identity) ในการรักษาเอกลักษณ์เฉพาะเหล่านี้ หรือการรักษาความสัมพันธ์กับโครงสร้างเดิมของเมืองไว้ จึงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- เส้นขอบฟ้า (Sky Line)
- มุมมองของเมืองและอาคาร

¹¹ ประสงค์ เอียมอนันต์. (2539). *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม, หน้า 61-69.

¹² Worskette, Roy. *The Character of Towns: An Approach to Conservation*. London: The Architectural Press, 1969. p. 46
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- รูปทรงของอาคารเดิม
- ความกว้างของถนนและทางเท้าเดิม
- ความสัมพันธ์ของที่ว่างใหม่กับที่ว่างเดิม
- ความสัมพันธ์ระหว่างอาคารใหม่กับอาคารเดิม
- แนวอาคาร (Building Line) หรือระยะถอยร่นของอาคารจากถนน

รองศาสตราจารย์ เตชา บุญคำ¹³ ได้กล่าวถึงวิธีการในการวิเคราะห์มุมมอง (Seen Area Analysis) ไว้ว่า เป็นการกำหนดจุด มุม หรือช่องมอง (Corridor) ที่ผู้มองใช้มาก เช่น จุดชมวิว แม่น้ำบางตอน ถนนบางตอน แล้วฉายแนวสายตาไปตามแนวการเคลื่อนที่ทั้งไปและกลับ หรือถ้าเป็นจุดมองนิ่งอยู่กับที่ก็จะง่ายขึ้น ในการฉายเส้นดังกล่าวทำให้เราสามารถกำหนดจุดหรือบริเวณที่ถูกเห็น และบริเวณลับตา ทำให้สามารถนำมากำหนดขอบเขตหรือเป็นจุดควบคุมมลทัศน์ได้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามความสูงก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเผยตัวหรือการถูกมองเห็นอยู่ การควบคุมความสูงจึงยังเป็นมาตรการสำคัญในการกำหนดคุณภาพทัศนียภาพอยู่

จากแนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อมข้างต้น การศึกษาและสำรวจองค์ประกอบข้างต้นของเมืองเก่าพินายนั้น ทำให้ทราบถึงปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองเก่าพินายในส่วนต่างๆ โดยองค์ประกอบในการควบคุมสภาพแวดล้อมข้างต้นจะนำไปประยุกต์และเป็นตัวแปรในการศึกษาและแจกแจงปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ศึกษาต่อไป

2.5 แนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น

สุรัตน์ วรางค์รัตน์¹⁴ ได้ให้แนวทางในการอนุรักษ์-พัฒนาเขตแหล่งศิลปกรรมไว้ว่า แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายระบุระหว่างจากตัวโบราณสถานหรือบริเวณพื้นที่โดยรอบว่ามีจำนวนพื้นที่เท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาความเหมาะสมกับขนาดและส่วนสูงและความสง่างาม ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยเป็นหลัก โดยปกติแล้วแนวทางการอนุรักษ์-พัฒนาพื้นที่เขตแหล่งศิลปกรรมก็มีแนวทาง เช่น

¹³ เตชา บุญคำ. (2536). *การอนุรักษ์ทัศนียภาพ*. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 18-25.

¹⁴ สุรัตน์ วรางค์รัตน์. (2539). *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม, เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. คำนึงถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ได้แก่ การทำผังบริเวณพื้นที่โบราณสถานให้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยปัจจุบัน
2. ส่งเสริมให้โบราณสถานสง่างาม ตามที่พื้นที่สามารถรองรับได้
3. หากพื้นที่ทำการพัฒนาทางเศรษฐกิจอยู่ในเขตโบราณสถานจะต้องแยกพื้นที่การพัฒนาเชิงอนุรักษ์และพื้นที่พัฒนาทางเศรษฐกิจออกจากกัน ทั้งนี้เพื่อกำหนดขอบเขตและพื้นที่รองรับการพัฒนาตลอดจนความเข้มข้น ในการพัฒนาแต่ละพื้นที่ด้วย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราความเจริญเติบโตของชุมชนแต่ละแห่งด้วย

โดยในปัจจุบันการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพแวดล้อมของกรมศิลปากรถูกกระแสด การพัฒนาใหม่เข้าใส่อย่างรุนแรง การอนุรักษ์-พัฒนาจึงขยายวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วย จึงทำให้มีการนำการตลาดมาใช้เป็นปัจจัยในการวิเคราะห์การจัดผังบริเวณพื้นที่โบราณสถานด้วย

การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าพิมาย จึงควรที่จะคำนึงถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์ จัดทำผังบริเวณของพื้นที่โบราณสถาน การประกาศเขตโบราณสถานที่ชัดเจน และกำหนดพื้นที่ที่สามารถที่จะส่งเสริมให้โบราณสถานนั้นมีความสง่างาม และแยกพื้นที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจออกจากพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ส่วนแนวทางในการอนุรักษ์-พัฒนาเขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น โดยลักษณะพื้นที่แล้วก็คือ เขตที่อยู่ห่างออกมาจากเขตบริเวณแหล่งศิลปกรรมหรือเขตโบราณสถาน ซึ่งเป็นเขตที่มีปัญหา มากที่สุดในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการบุกรุก การจับจองทำมาหากินหรือเป็นพื้นที่เอกชนก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ บางแห่งถูกราชการปลุกสร้างอาคาร เป็นต้น พื้นที่เขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจึงเป็นพื้นที่ๆ มีผู้ได้ประโยชน์ ขณะเดียวกันก็มีหน่วยงานหลายแห่งเป็นผู้ดูแลรักษากฎหมายร่วมกัน แตกต่างจากพื้นที่รอบโบราณสถานที่มีหลักฐานทางราชการและหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักเพียงหน่วยเดียวหรือสองหน่วยไม่สลับซับซ้อน การดูแลพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมแม้จะเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของกองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม แต่ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม การอนุรักษ์-พัฒนาสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จึงมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ คือ

1. ทำการศึกษาแหล่งศิลปกรรม เพื่อเข้าใจคุณค่าทางมรดกทางวัฒนธรรมและผลที่ได้รับ ทั้งนี้เพื่อมุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโบราณสถานหรือตัวศิลปกรรมกับชุมชน มิใช่เป็นการอธิบายเฉพาะรูปแบบทางสถาปัตยกรรมอย่างเดียว ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะเป็นผลดีต่อการปลูกจิตสำนึกเร่งรื้อให้มีความเห็นที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมให้เป็นโบราณสถานทรงคุณค่าที่ชุมชนได้รับประโยชน์

2. การสร้างจิตสำนึก คือการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักในคุณค่าของโบราณสถานแหล่งศิลปกรรมทุกประเภท กิจกรรมการสร้างจิตสำนึกนั้นมีมากมาย เช่น
 - 2.1 การอธิบายซ้ำเพื่อให้เกิดความอยากรู้และมีคำถามตามมา
 - 2.2 การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องสำหรับ กลุ่ม อาชีพ วัย ในชุมชน
 - 2.3 การทัศนศึกษาดูแหล่งที่มีการอนุรักษ์ที่เหมาะสม
 - 2.4 การใช้สื่อ เช่น หนังสือ แผ่นพับ วิทยุ โทรทัศน์ กระตุ้นให้ชุมชนเห็นอันตรายหรือคุณค่าของการอนุรักษ์
 - 2.5 ตั้งชมรมกลุ่มผู้สนใจศึกษาอนุรักษ์ในชุมชน
3. ส่งเสริมเขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมมีความสง่างามและมีบรรยากาศที่เหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับศิลปกรรมและแหล่งศิลปกรรมนั้นๆ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมประเภทงานศิลปกรรมเดี่ยว สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมประเภทงานศิลปกรรมร่วมกลุ่ม และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมประเภทงานศิลปกรรมที่เป็นพื้นที่ เช่น คูเมือง เมืองเก่า เป็นต้น
4. การประชาสัมพันธ์ ถือเป็นงานสำคัญที่ต้องดำเนินการให้ชุมชนเข้าใจคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม การประชาสัมพันธ์นอกจากคำนึงถึงสื่อที่ใช้เป็นเครื่องมือแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เข้าใจและเป็นแนวร่วมในการรณรงค์ โดยเฉพาะกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทุกระยะที่มีการดำเนินการอนุรักษ์
5. การขอความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่น พื้นที่ที่เป็นเขตอนุรักษ์ศิลปกรรมที่อยู่ห่างไกลจากพื้นที่เขตโบราณสถานมักอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของกรมศิลปากร พื้นที่เหล่านี้เป็นหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นซึ่งอาจตั้งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน หรือกลุ่มนักวิชาการอิสระ โดยปรกติแล้วในการดูแลรักษาโบราณสถานและสภาพแวดล้อมเป็นเรื่องที่จะต้องความร่วมมือจากบุคคลากรถึง 5 กลุ่มด้วยกัน คือ
 - 5.1 กลุ่มผู้มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรม
 - 5.2 กลุ่มผู้มีความรู้ด้านรูปแบบอาคาร ประวัติศาสตร์ ศิลปะ
 - 5.3 ผู้กำหนดนโยบาย เป้าหมายและมาตรการในการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพแวดล้อม
 - 5.4 ผู้ดำเนินการอนุรักษ์ต้องมีความรู้และความสามารถทางด้านช่างก่อสร้าง ช่างโยธา ช่างเขียนแบบ สถาปนิกและวิศวกรที่เข้าใจเรื่องการอนุรักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นใบแจ้งจะเขียนด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 5.5 กลุ่มผู้ที่มีความสามารถทางด้านการจัดการเพื่อนำนโยบายไปสู่การได้รับประโยชน์ โดยไม่ทำลายโบราณสถานและสภาพแวดล้อม
6. การควบคุมสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมโดยการสร้างความเข้าใจและใช้ข้อบังคับทางกฎหมาย ทั้งจูงใจให้ปฏิบัติในสิ่งที่ต้องการและห้ามไม่ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ต้องการให้ปฏิบัติ มาตรการต่างๆ มีทั้ง
- 6.1 การยินยอม (Permissive)
 - 6.2 การบังคับ (Directive)
 - 6.3 การสนับสนุน (Supportive)
 - 6.4 การเร่งรัด (Active)
7. ร่วมมือศึกษาแผนงานโครงการของภาคีรัฐบาล ให้ส่งเสริมบริเวณสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ขณะเดียวกันก็ควรหาวิธีการยับยั้งเมื่อมีการทำลาย หน่วยงานส่วนกลางที่สำคัญๆ เช่น
- 7.1 สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 - 7.2 กรมการผังเมือง
 - 7.3 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - 7.4 กรมทางหลวง

ประสงค์ เขียมอนันต์¹⁵ ได้ให้แนวทางในการทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดังนี้

การทำลายสิ่งแวดล้อมมักเกิดจากการโลภ และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ การปล่อยไว้ก็จะมีการทำลายไปเรื่อย การทำลายสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้นเป็นการทำลายศิลปกรรมและแหล่งศิลปกรรมทางอ้อม ดังนั้นการทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้มีการค้นหาแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยมีการพัฒนาไปในแนวทางเดียวกัน และจะได้รับความร่วมมือกันปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม มีดังนี้

¹⁵ ประสงค์ เขียมอนันต์. (2539), *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม, หน้า 16-17.

1. ศึกษาหาความสำคัญของงานศิลปกรรม โดยครอบคลุมพื้นที่ และสำรวจพื้นที่อย่างละเอียด เพื่อที่ทราบตำแหน่งที่ตั้งและขนาดของงานศิลปกรรมและแหล่งศิลปกรรม
2. วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ งานศิลปกรรมต่างๆ พร้อมทั้งแสดงตำแหน่งที่ตั้งและบริเวณ
3. จัดกลุ่มงานศิลปกรรมพร้อมทั้งกำหนดขอบเขตพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยทั่วไปมักใช้ธรรมชาติและลักษณะทางกายภาพเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต ขนาด และจำนวนพื้นที่ขึ้นอยู่กับความสำคัญของงานศิลปกรรม รวมกับนโยบายและเป้าหมายของโครงการจัดทำแผนอนุรักษ์ฯ ดังกล่าว
4. ศึกษาผลกระทบต่อพื้นที่โครงการในทางกว้างและทางลึก ระดับภาคและระดับท้องถิ่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และกายภาพ
5. กำหนดนโยบายซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ เป้าหมายซึ่งมีทั้งเป้าหมายระยะยาว และเป้าหมายระยะสั้น และมาตรการต่างๆ เพื่อให้นำไปปฏิบัติได้ผล
6. กำหนดแนวทางการพัฒนาอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ซึ่งประกอบด้วย หลักการ แนวทาง และวิธีการพัฒนา อนุรักษ์ และปรับปรุงพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
7. จัดทำแผนแม่บทการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยกำหนดกรอบการพัฒนาและอนุรักษ์ พร้อมทั้งเสนอแนะการปรับปรุงแผนพัฒนาฉบับอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องต่อแผนการจัดการอนุรักษ์ฉบับดังกล่าว
8. กำหนดแผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ โดยแบ่งพื้นที่ตามแผนงาน และกำหนดโครงการของแต่ละแผนงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วย
9. จัดทำรายละเอียดแต่ละแผนงานและโครงการ โดยบอกขอบเขตแต่ละแผนงานและโครงการ รูปแบบ รายละเอียด และวิธีการปรับปรุง พร้อมทั้งประมาณราคา และระยะเวลาที่ต้องทำการปรับปรุง
10. กำหนดมาตรการเพื่อใช้ในการบริหารแผน ได้แก่ มาตรการทั้งการจูงใจและบังคับ ได้แก่ การยินยอม (Permissive) การสนับสนุน (Supportive) การเร่งรัด (Active) และการบังคับ (Directive) ซึ่งประกอบด้วยมาตรการด้านกฎหมาย มาตรการด้านการจัดองค์กร มาตรการด้านเวลา และมาตรการด้านงบประมาณ
11. จัดทำตารางการประสานองค์ประกอบของแผนเพื่อการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยแผนงานและโครงการ ระยะเวลา งบประมาณ และหน่วยงานที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นใบใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. บทสรุปทั้งโครงการการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม

ซึ่งในการวิจัยนี้จะศึกษาเพียงผลกระทบทางด้านทางกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่มีต่องานศิลปกรรม และสรุปปัญหาที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้กำหนดแนวทางในการควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในพื้นที่ศึกษาต่อไป

2.6 แนวความคิดในการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคาร เมืองและแหล่งโบราณคดี

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม¹⁶ ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันตามมิติของเวลา สถานที่ และสถานที่หรือสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับวิถีชีวิตและสังคม

โดยเงื่อนไขที่ภาครัฐบาลให้ความสำคัญว่า ชุมชนหรือสถานที่นั้นๆ จัดเป็นมรดกวัฒนธรรม ก็คือ

1. เป็นเรื่องคุณค่าทางศิลปกรรม
2. เป็นเรื่องของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง

ซึ่งการกำหนดความหมายความสำคัญในลักษณะนี้เป็นการละเอียดในเรื่องหน้าที่ความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีต่อชุมชนหรือท้องถิ่นโดยสิ้นเชิง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีทัศนคติว่า เรื่องของโบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐ ราษฎรไม่มีความรู้และความเข้าใจที่จะอนุรักษ์ ต้องเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการจากส่วนกลางทำหน้าที่รับผิดชอบเท่านั้น

การที่จะอนุรักษ์โบราณสถานนั้นจะทำได้โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติของหน่วยงานภาครัฐ และแนวความคิดการรวมอำนาจมาไว้ที่ส่วนกลาง มาเป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบไปให้ผู้คนในท้องถิ่นที่โบราณสถานนั้นๆ ตั้งอยู่ โดยให้ดูแลกันเอง โดยจะต้องคิดว่าสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านั้น คือสมบัติของผู้คนในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบก็ปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นพี่เลี้ยงและผู้ช่วยเหลือในทางเทคนิคและวิชาการ โดยช่วยให้คนในท้องถิ่นดูแลสิ่งที่เป็นโบราณสถานได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วยตนเอง

เมืองพิมายก็จัดได้ว่าเป็นโบราณสถานที่จะต้องทำการอนุรักษ์และพัฒนาเช่นเดียวกับโบราณสถานอื่นๆ ฉะนั้นในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองพิมาย ภาครัฐก็ควรที่จะการสนับสนุนและ

¹⁶ ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. (2543). สังคม-วัฒนธรรมในวิถีการอนุรักษ์. กรุงเทพฯ, ด้านสุธการพิมพ์, หน้า 88-108. <http://www.doe.go.th/Policy/PolicyDetail.aspx?ID=10> ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นประชาชนในเขตเมืองเก่าพิมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการในการพัฒนานั้นได้มีกระบวนการให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้วย

Henry Sanoff¹⁷ ได้ให้เหตุผลที่จะแสดงถึงการอนุรักษ์อาคารและเมืองเก่าไว้เป็น 4 หัวข้อหลักๆ ด้วยกัน คือ

1. *CULTURAL MEMORY* เพื่อรักษาความทรงจำทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์และรักษาอาคารเก่านั้นย่อมแสดงถึงการรักษาหลักฐานทางกายภาพของความเจริญเติบโต เฟื่องฟูในอดีต ซึ่งมีลักษณะของการสถาปัตยกรรมที่แตกต่างหลากหลายไปตามช่วงของเวลานั้นๆ เพื่อทะนุ บำรุง รักษาคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้เพื่อการศึกษาและชื่นชมในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต
2. *SUCCESSFUL PROXEMICS* เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในชุมชน ซึ่งความสัมพันธ์ในชุมชนจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์แบบได้ก็ต่อเมื่อเกิดความสมดุล กลมกลืนกันระหว่างคน กิจกรรม และสภาพแวดล้อมภายในชุมชนนั้นๆ ซึ่งความสัมพันธ์ในชุมชนนี้เองอาจถูกการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบการขนส่ง การใช้ที่ดิน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์กันในชุมชนนั้นลดลง
3. *ENVIRONMENTAL DIVERSITY* เพื่อรักษาความแตกต่างหลากหลายของสภาพแวดล้อม โดยจะเป็นการรักษาความหลากหลายของลักษณะพื้นดินในแต่ละท้องที่นั้นๆ ตลอดจนคุณค่าของงานฝีมือช่างที่ใช้ในการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น โดยที่การรักษาคุณค่าของความหลากหลายนี้จะช่วยปกป้อง ป้องกันชุมชนอาคารเก่า และความหลากหลายของสถาปัตยกรรม และชนิดของอาคาร อีกทั้งเป็นทางเลือกในการสภาพแวดล้อมใหม่ต่อไปได้อีกด้วย
4. *ECONOMIC GAIN* เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ชุมชนและอาคารเก่าไว้จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารใหม่มาแทนที่มากกว่า อีกทั้งยังเป็นการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เดิมของชุมชนนั้นๆ อีกทั้งยังสามารถคุณค่าทางการตลาดได้อีกด้วยโดยการพัฒนาเป็นแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ที่เพิ่มขึ้นแก่ชุมชน

¹⁷ เอกสาร Henry Sanoff (1978), *Designing with Community Participation*, New York: McGraw-Hill, pp.44-45.
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมืองเก่าพิมายจัดได้ว่าเป็นเมืองเก่าที่มีโบราณสถานที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อยู่หลายแห่ง และมีส่วนที่เป็นพื้นที่ที่เกิดขึ้นใหม่ภายในเขตเมืองเก่าโดยที่ยังมีการพัฒนาการของการใช้ที่ดินภายในเขตดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นการอนุรักษ์เมืองเก่าพิมายนั้นจึงควรที่จะต้องคำนึงถึงการเก็บหลักฐานทางกายภาพของความเจริญเติบโตในอดีตของเมือง การรักษาความสัมพันธ์ของชุมชนปัจจุบันที่อาศัยอยู่รายรอบโบราณสถาน ความหลากหลายของสภาพแวดล้อมของเมืองเก่าพิมาย และการสร้างประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับเมืองอีกด้วย

ซึ่งจากแนวความคิดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ภายใต้การพัฒนาเมืองเก่าพิมายนั้น ควรจะดำเนินการให้ชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นสามารถอยู่ร่วมกับตัวโบราณสถานได้อย่างสอดคล้องและเกื้อหนุนกันทั้งเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมือง

ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์¹⁸ เจริญเมือง ได้กล่าวถึง “กระบวนการผังเมือง” (City Planning Process) ของประเทศไทย โดยแยกออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้ คือ

1. การวางนโยบายในระดับชาติ เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ เรียกว่า “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” แผนนี้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศและให้หน่วยงานต่างๆ กำหนดแผนงานเพื่อสนองนโยบายของแผน แผนพัฒนาฯ ของไทยถูกกำหนดเป็นช่วง มีผลบังคับใช้ช่วงละ 5 ปี
2. การวางผังทางกายภาพ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับชุมชน และระดับชนบท เป็นหน้าที่รับผิดชอบของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลาง แม้ว่ากรมการผังเมือง จะเคยดำเนินการวางผังภาค ผังโครงสร้างจังหวัด ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ ผังพัฒนาชุมชน สุขาภิบาล และผังพัฒนาชนบทไปแล้ว แต่ผังอื่นๆ นอกจากผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ทำให้ต่อมาภายหลังกรมการผังเมืองได้ยกเลิกการจัดทำผังภาคและผังโครงสร้างจังหวัด ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

กรมการผังเมืองทำหน้าที่กำหนดแนวทางการใช้ที่ดินของเมืองต่างๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับบทบาทของเมืองซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้กำหนดไว้แล้ว ในขณะเดียวกัน กรมการผังเมืองก็กำหนดแนวทางการตัดถนนหรือขยายระบบการคมนาคมขนส่ง

¹⁸ ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. (2541). เมืองและการผังเมืองในประเทศไทย : กรณีเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่, โรงพิมพ์มิ่งเมือง, หน้า 71-75 ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แม้ว่าองค์กรท้องถิ่น เช่น เทศบาลและสุขาภิบาล ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สามารถดำเนินการวางผังเมืองเฉพาะได้ แต่ในความเป็นจริงองค์กรเหล่านั้นอ่อนแอ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถที่จะดำเนินการวางผังได้ ภารกิจเหล่านี้จึงยังคงกระจุกอยู่ที่กรมการผังเมือง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในต่างประเทศหน่วยงานที่ดำเนินงานวางผังเมืองเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่ขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับท้องถิ่น "หน่วยงานผังเมือง" (Planning Department) ทำหน้าที่ตั้งแต่การวางแผน กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาไปจนถึงการวางผังกายภาพ เช่น ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งเป็นแผนเน้นความเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพเป็นหลัก และรวมไปถึงการนำเอาแผนและผังที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชนไปปฏิบัติให้เป็นจริง (implementation) เมื่อท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้รู้ปัญหาในพื้นที่เป็นผู้กำหนดแผน ทั้งยังมีงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนให้เป็นจริง ก็ทำให้การผังเมืองของต่างประเทศมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน การผังเมืองในต่างประเทศกำหนดให้ประชาชนเข้ามาอยู่ในกระบวนการวางแผนและผัง มีการรับฟังความคิดเห็นได้แย่งแผนได้หากเห็นว่าไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดความเสียหาย กรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา โครงการขนาดใหญ่ทุกโครงการจำเป็นต้องมีการศึกษาผลกระทบโครงการ และประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะโครงการที่ได้รับงบประมาณดำเนินการจากรัฐบาลกลาง (Federal Government)

กรณีของประเทศไทย แม้ว่าพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 จะมีความเป็นประชาธิปไตยกว่ากฎหมายฉบับอื่น โดยกำหนดไว้ว่า ในการวางผังเมืองจะต้องมีขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) อย่างน้อย 2 ครั้ง ในกระบวนการวางผังเมือง แต่ในความเป็นจริง การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงประโยชน์ของการวางผังเมือง และผลประโยชน์ของการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนยังไม่ดีพอ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมประชุม เมื่อประชาชนนำข้อเสนอส่งไปให้คณะกรรมการผังเมือง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลาง ซึ่งต้องพิจารณาผังการใช้ที่ดินของทุกเมืองในประเทศไทย การตัดสินใจจึงมักไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามที่มีหนังสือร้องเรียน

จุดอ่อนของข้อกำหนดของ พ.ร.บ.การผังเมือง คือ การระบุว่า "ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" คือผู้ที่มีโฉนดที่ดินอยู่ในเขตติดต่อกับโครงการด้านการคมนาคม หรือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนโดยตรงจากการกำหนดการใช้ที่ดินเท่านั้น เมื่อเป็นดังนี้จึงเป็นการจำกัดจำนวน "ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" ที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ ที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกระบวนการวางผังเองก็ไม่รับฟังเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องจากไม่ต้องการแก้ไขผังที่ทำมาแล้ว เพราะจะทำให้ตนเองมีงานเพิ่ม และยังถือว่า ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ใช่ "ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" ตามที่กฎหมายกำหนด ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น ทั้งๆ ที่ประชาชนโดยทั่วไปก็มีส่วนได้รับผลกระทบจากการวางผัง และจากการกำหนดนโยบายด้านการผังเมืองด้วยเช่นกัน

จากกระบวนการทางด้านผังเมืองข้างต้นนั้น การเพิ่มศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นในกระบวนการวางผัง และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นที่เรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองเก่าพิมาย ซึ่งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษา เมืองเก่าพิมายนั้นจะหมายถึง ประชาชนที่ใช้พื้นที่ในบริเวณสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในเมือง ไม่ว่าจะจะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

2.7 แนวความคิดในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

การดำเนินการในการวางผังเมืองนั้นเป็นการดำเนินการเพื่อการควบคุมและจัดระเบียบการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่ต่างๆ ของเมืองหรือชุมชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมืองหรือชุมชนนั้นๆ ซึ่งการวางผังเมืองนั้นจะมีผลกระทบต่อประชาชนในด้านของกิจกรรมในการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร โดยการวางผังเมืองเพื่อการควบคุมและจัดระเบียบการใช้ที่ดินในพื้นที่ต่างๆ นั้นจะใช้วิธีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) และสร้างข้อกำหนดของการใช้ที่ดิน (Zoning Ordinance) ในเขตนั้นๆ ขึ้นมา ซึ่งมีรายละเอียดของการควบคุมและการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) และข้อกำหนด (Zoning Ordinance) ดังนี้

2.7.1 รูปแบบการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น จะประกอบไปด้วย 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. การกำหนดข้อบังคับการใช้ที่ดิน (Use Regulations) คือ เป็นการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะของการบังคับการใช้สอยที่ดินและอาคารให้เป็นไปตามการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นๆ

2. การกำหนดข้อกำหนดความสูง (Height Regulations) คือ เป็นการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการกำหนดขนาดความสูงของอาคารที่สามารถสร้างได้ในเขตพื้นที่ที่มีกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การกำหนดข้อกำหนดบังคับพื้นที่ (Area Regulations) คือ จะเป็นการควบคุมขนาดของการใช้พื้นที่ที่ดินในเขตพื้นที่ที่มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยอาจจะกำหนดในลักษณะของการกำหนดให้มีพื้นที่ว่างโดยรอบที่ดิน หรือการกำหนดขนาดของพื้นที่ดินต่อครอบครัว เป็นต้น

2.7.2 การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. แผนผังของแผนที่เป้าหมาย โดยจะแสดงสถานที่และขอบเขตของการใช้ที่ดินต่างๆ โดยการกำหนดการใช้ที่ดินนั้นจะแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ซึ่งโดยมากจะมีประเภทของการใช้ที่ดินหลักๆ อยู่ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม แต่จะมีประเภทของการใช้ที่ดินในลักษณะอื่นๆ อีก เช่น พื้นที่สีเขียว พื้นที่สถาบันราชการ เป็นต้น

2. ส่วนที่เป็นข้อกำหนดบังคับการใช้ที่ดินที่ได้กำหนดเขตไว้ในแผนผัง โดยข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องกำหนดประเภทการใช้ที่ดิน ความสูงของอาคาร และพื้นที่ว่างโดยรอบอาคาร พร้อมทั้งขนาดของพื้นที่ดินต่อครอบครัว

2.7.3 การควบคุมการใช้ประโยชน์อาคาร นอกจากการกำหนดใช้ประโยชน์ที่ดินแล้ว การกำหนดการใช้ประโยชน์อาคาร ตลอดจนถึงการกำหนดความหนาแน่นและปริมาณที่จอดรถ จึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปของการควบคุมสิ่งก่อสร้าง โดยจะเป็นควบคุมทางด้านกายภาพของพื้นที่ที่วางผัง โดยมาตรการการควบคุมการใช้ประโยชน์อาคารนั้นจะประกอบด้วยเงื่อนไขต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับการออกแบบและก่อสร้างอาคาร ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. ข้อกำหนดเกี่ยวกับขนาดหรือกลุ่มก้อนอาคาร (Bulk Regulation) คือ การควบคุมขนาดของอาคารสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นบนที่ดินแต่ละแปลง มิให้ใหญ่โต จนคับพื้นที่ หรือเบียดชิดกับอาคารข้างเคียงจนไม่มีที่ว่างโล่ง เพื่อให้ได้รับแสงสว่างและกระแสลมจากธรรมชาติที่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสม และเพื่อความจำเป็นต่อการบรรเทาสาธารณภัย โดยเงื่อนไขในการควบคุมนี้มีให้อยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ

1.1 การควบคุมอัตราส่วนของพื้นที่อาคารต่อพื้นที่ดิน (Floor Area Ratio, F.A.R.) คือ การกำหนดให้อนุญาตให้สร้างอาคารที่มีพื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลังเป็นจำนวนกี่เท่าของพื้นที่ที่ดิน ซึ่งอาจเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ได้ ดังนี้ คือ

$$F.A.R. = \frac{\text{พื้นที่อาคารทั้งหมด}}{\text{พื้นที่ที่ดินแปลงนั้น}}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 การควบคุมพื้นที่ปกคลุมด้วยอาคารต่อพื้นที่ดิน (Building Coverage Ratio, B.C.R.) คือ การกำหนดพื้นที่ที่สิ่งก่อสร้างอาคารนั้นตั้งอยู่นั้นเปรียบเทียบกับพื้นที่ดิน โดยจะคิดเป็นอัตราร้อยละของพื้นที่ปกคลุมดินของอาคารทุกหลังรวมกันบนที่ดินแปลงนั้น ซึ่งอาจเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ได้ ดังนี้ คือ

$$B.C.R. = \frac{\text{พื้นที่ดินที่ปกคลุมด้วยอาคาร} \times 100}{\text{พื้นที่ที่ดินแปลงนั้น}}$$

1.3 การควบคุมระยะถอยร่นของอาคารจากเขตที่ดิน (Set Back Requirement) คือ การกำหนดให้แนวด้านนอกโดยรอบของอาคารสิ่งปลูกสร้าง จะต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินเป็นระยะหนึ่ง เพื่อเป็นการป้องกันความเดือดร้อนรำคาญของผู้อยู่อาศัยในอาคารจากการรบกวนความเป็นส่วนตัว (Privacy) และลดโอกาสของไฟไหม้ลุกลาม และเพื่อให้เกิดการไหลถ่ายเทที่สะดวกของกระแสลมธรรมชาติที่พัดผ่านของอาคาร รวมทั้งการได้รับแสงสว่างจากทุกทิศทาง ระบบถอยร่นของอาคารสำหรับด้านหน้านั้น มักจะถูกกำหนดเป็นระบบตายตัว เพื่อให้เกิดระเบียบในกาปลูกสร้างไม่เอียงกันไปมา และเพื่อความสะดวกในการที่จะขยายเขตทางในอนาคต โดยระบบถอยร่นของอาคารด้านข้าง มักจะเป็นระบบที่ปรับให้มากขึ้นได้ตามจำนวนชั้น หรือความสูงของอาคารที่ปลูกสร้างขึ้น โดยระยะร่นมักจะมีแตกต่างกันไปในเขตของการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท และสำหรับเขตที่อยู่อาศัยมักจะมีกำหนดไว้ทุกด้านโดยรอบ

1.4 การควบคุมการถอยร่นตามความสูงของอาคาร (Sky Exposure Plane) โดยจะเป็นการกำหนดสำหรับอาคารที่สร้างสูงหลายชั้นขึ้นไปจนอาจจะบังแสงแดดมิให้ส่องลงมาจนถึงพื้นดินได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความอับชื้นและเป็นอันตรายด้านสุขภาพลักษณะของคนในบริเวณนั้น ซึ่งก็คือ การกำหนดให้อาคารที่อยู่ตอนบนถอยร่นระยะเข้าไปไม่ให้ยื่นล้ำออกมาในบริเวณที่กั้นด้วยแนวสมมติของแนวท้องฟ้าที่มองเห็นได้เป็นมุมกว้างจากพื้นดินชั้นล่าง และพื้นที่ถอยร่นห่างจากแนวถนนก็สามารถใช้ประโยชน์ในด้านการตกแต่งบริเวณได้ ทำให้ดูโล่งหรือใช้เป็นพื้นที่จอดรถนอกอาคารก็ได้

2. ข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องความหนาแน่น (Density Regulation) ข้อกำหนดนี้มีความมุ่งหมายที่จะควบคุมพื้นที่มิให้เกิดความแออัดของสิ่งปลูกสร้างและผู้คนจนเกินไป จนไม่สามารถที่จะรักษาความสะอาดสบาย ความปลอดภัยจากสาธารณภัยและสภาพแวดล้อมที่ดีของแต่ละพื้นที่ได้ โดยเงื่อนไขของการควบคุมมีอยู่ 2 ประการ คือ

2.1 การควบคุมพื้นที่ดินต่ำสุดต่อหน่วยพักอาศัย (Minimum Land Area per Dwelling) คือ การกำหนดขนาดของแปลงที่ดินที่จะนำมาใช้ในการปลูกสร้างอาคาร ทั้งที่เป็นที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว (Single-Family Dwelling) ในที่ดินแต่ละแปลงจนถึงที่อยู่อาศัยประเภทบ้านหมู่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Multi-Family Dwelling) โดยจะกำหนดพื้นที่การอยู่อาศัยของแต่ละครอบครัวว่าครอบครัวละกี่ตารางวาและแปลงที่ดินจะต้องมีความกว้างอย่างน้อยที่สุด เท่าใดด้วย ซึ่งค่าตัวเลขดังกล่าวนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละเมืองและแต่ละภูมิภาค

2.2 การควบคุมระยะห่างระหว่างอาคาร (Minimum Spacing of Building) คือ การกำหนดระยะห่างระหว่างอาคารที่สร้างอยู่ติดต่อกัน ไม่ว่าจะสร้างอยู่ในที่ดินต่างแปลงกัน หรืออยู่ในที่ดินแปลงเดียวกัน เพื่อให้แต่ละหน่วยอาคารเหล่านั้นได้รับแสงสว่างตามธรรมชาติอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอาคารสูงหลายชั้น เพราะอาคารยิ่งสูงขึ้นเท่าใด แสงสว่างตามธรรมชาติจะถูกกีดขวางมากยิ่งขึ้น และยิ่งอาคารยิ่งยาวขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งเป็นอุปสรรคกีดขวางต่อทัศนวิสัยมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้นในการคำนวณระยะห่างระหว่างอาคารที่น้อยที่สุด จึงได้ใช้ค่าตัวเลขของความยาวและความสูงของอาคารที่ตั้งประชิดกัน เป็นองค์ประกอบของการคำนวณเป็นสำคัญ

3. ข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องจอดรถ (Parking Regulation) ข้อกำหนดนี้จะเป็นการกำหนดที่จอดรถของอาคารให้สอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละประเภท เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สร้างปัญหาทางจราจรในภายหลัง ซึ่งการกำหนดที่จอดรถนี้ นอกจากจะกำหนดให้สอดคล้องกับประเภทการใช้ประโยชน์ของอาคารแล้ว ยังต้องคำนึงถึงเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินที่อาคารนั้นๆ ตั้งอยู่อีกด้วย

2.8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์

หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย ที่เห็นได้ชัดคือ กรมศิลปากร หน้าที่ความรับผิดชอบของกรมศิลปากรโดยรวม ก็คือ ผดุงรักษา ส่งเสริม เผยแพร่ ค้นคว้าด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ การจดหมายเหตุแห่งชาติ และการดูแลรักษา บูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุของชาติ

นอกจากกรมศิลปากรแล้ว ปัจจุบันหน่วยงานที่เริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ คือ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หลังจากได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 แล้ว โบราณสถานถูกจัดให้เป็นสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่จะต้องมีการปกป้องและดูแลรักษา ซึ่งจะต้องมีการจัดทำแผนสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่ที่มีโบราณสถานตั้งอยู่

2.9 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย

นิจ นิญซีระนันท์¹⁹ ได้กล่าวถึงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมไว้ดังนี้ คือ

ในการอนุรักษ์อนุสรณ์และสถานหรือแหล่งศิลปกรรม อาจกล่าวได้ว่ามีกฎหมายเพื่อใช้บังคับทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายฉบับ โดยมีประมวลกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดังนี้ คือ

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535
2. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504
 - ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 189
 - ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 308
 - ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2505
 - ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการจัดผลประโยชน์และควบคุมสิ่งก่อสร้างในเขตโบราณสถานของกรมศิลปากร พ.ศ.2523
3. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505
 - กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505
 - ประกาศคณะสงฆ์ เรื่องระเบียบควบคุมโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุภายในวัด
4. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ.2526
5. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518
6. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
7. พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518
 - กฎกระทรวง (พ.ศ.2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518
 - กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518

¹⁹ นิจ นิญซีระนันท์. (2539). *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม. หน้าเอกสารที่ 39-44. เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 เรื่อง ทางหลวง (พ.ศ.2515)
9. ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497
10. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 แสดงสรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย²⁰

กฎหมายหลัก	ประเภทของกฎหมาย	พื้นที่ครอบคลุม	ลักษณะของการควบคุม	ตัวอย่าง
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535	-กฎกระทรวง -ประกาศกระทรวง	ไม่จำกัด	-แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม -กำหนดเขตควบคุมมลพิษหรือเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ภูเก็ต
พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 และพ.ศ.2535	ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน	-อาคาร สิ่งก่อสร้าง -อาณาบริเวณโดยรอบโบราณสถาน	ควบคุม ห้ามการพัฒนา ซ่อมแซม ปลูกสร้าง ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้าย โบราณสถาน	-วัดพระเชตุพนฯ -อุทยานประวัติศาสตร์
ผังเมืองรวม	กฎกระทรวง	เขตอนุรักษ์ภายในขอบเขตของผังเมืองรวม	กำหนดการใช้ที่ดิน	-เกาะรัตนโกสินทร์ -อุทยานประวัติศาสตร์ อยุธยา
ผังเมืองเฉพาะ	พระราชบัญญัติ	เขตอนุรักษ์เฉพาะ	กำหนดรายละเอียดของความสูง ปริมาตร ความหนาแน่น และการออกแบบอาคาร	ยังไม่มีตัวอย่าง
ข้อบัญญัติท้องถิ่น	-ข้อบัญญัติ -ข้อกำหนดท้องถิ่น	ย่าน อาคาร หรือกลุ่มอาคาร	กำหนดรายละเอียดของความสูง ปริมาตร ความหนาแน่น และการออกแบบอาคาร	ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมตึกแถว บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นนอก

²⁰ ยงปวีณ์ พิมลเสถียร. (2540). *เอกสารการอนุรักษ์ชุมชนที่ 1: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

เมืองเก่าพิมายเป็นเมืองที่มีลักษณะของผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีกำแพงเมืองและประตูเมืองทุกด้าน ภายในเมืองได้สร้างปราสาทหินพิมายไว้ตรงกลางเมือง ซึ่งในปัจจุบันได้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยจะมีลักษณะของความเป็นชุมชนที่มีย่านการค้าปลีกเป็นศูนย์กลางกลางในบริเวณใจกลางเมือง เพื่อสนองกิจกรรมการท่องเที่ยวของตัวเมืองพิมายเอง ซึ่งการเจริญเติบโตนี้เองทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นภายในเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตที่ไร้ทิศทาง ขาดมาตรฐานหรือการควบคุมอย่างเป็นระบบ ตลอดจนปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวโบราณสถานโดยตรงจากการเข้ามาแทนที่ของรูปแบบของอาคารสมัยใหม่

ดังนั้น ในการที่จะแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เป็นไปอย่างเหมาะสมนั้น จะต้องประกอบด้วยวิธีการศึกษาวิจัย ซึ่งจะเป็นการหาข้อเท็จจริงในการศึกษาเพื่อวางแผนทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในเขตเมืองเก่าพิมายต่อไป

3.1 ประเภทของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะจัดเป็นการวิจัยเชิงบรรยายเชิงค้นพบ (Survey or Exploratory Research) ผนวกกับการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) โดยการสำรวจหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ศึกษา ในด้านสถาปัตยกรรม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ กิจกรรมต่างๆ ของพื้นที่ศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคม ตลอดจนการสำรวจทัศนคติแนวคิดของประชาชนต่อการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อนำผลของการศึกษาไปใช้ประกอบการวางแผนเพื่อการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่อไป

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยนั้น จะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลและตัวแปรต่างๆ โดยจะได้มาจากการทบทวนทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่วางไว้ โดยในบทที่ 1 ที่กล่าวมาแล้วนั้นได้แบ่งประเภทของข้อมูล เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนูญตเห็นาเปไซบระเียนต่านกัรค้ำไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ดังนั้นการศึกษาและวิจัยในครั้ง นี้จึงได้แบ่งวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้ คือ

3.2.1. การเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้เอกสาร วิธีนี้จะใช้กับข้อมูลทางด้านนโยบาย กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะการปกครอง เศรษฐกิจสังคม การคมนาคมขนส่ง

3.2.2. การเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกตและแผนที่ โดยวิธีนี้จะใช้กับการเก็บ และรวบรวมข้อมูลทางด้านกายภาพของพื้นที่ เช่น กิจกรรมการใช้ที่ดิน สภาพการถือครองที่ดิน สภาพอาคารสิ่งปลูกสร้าง จำนวนชั้นของอาคาร รูปแบบของอาคาร สภาพถนนและการสัญจร สภาพวัสดุพืชพันธุ์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.3. การเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยวิธีนี้จะใช้ กับการศึกษาข้อมูลทางเศรษฐกิจของประชาชน ตลอดจนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนใน พื้นที่ที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว ปราสาทหินพิมาย โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

- กลุ่มประชาชนในพื้นที่ โดยจากแจงนับจากแผนที่พื้นที่ศึกษาข้างต้นนั้นพบว่า จำนวนอาคารบ้านเรือนในพื้นที่มีประมาณ 1500 ครัวเรือน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรใน พื้นที่นั้นจะใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 200 ครัวเรือน (ประมาณร้อยละ 13% ของจำนวนครัวเรือน ทั้งหมด)

- กลุ่มประชาชนภายนอกพื้นที่ โดยจะเป็นการสำรวจความคิดเห็นประชาชนที่มา ท่องเที่ยวปราสาทหินพิมายที่มีต่อลักษณะทางกายภาพของเมืองเก่าพิมาย โดยจากสถิติ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พิมายในปี พ.ศ. 2541 (ที่มา: อุทยาน ประวัติศาสตร์พิมาย) พบว่ามีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจำนวน 219,460 คน โดยจะใช้กลุ่ม ตัวอย่างประมาณ 100 ชุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	ค่าตัวแปร	วิธีการเก็บข้อมูล			วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล		
		โดยเอกสาร	แบบสังเกตและแผนที่	แบบสอบถามและสัมภาษณ์	วิธีการพรรณนา	วิธีการ MAPPING	วิธีการทางสถิติ
1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ							
1. การถือครองที่ดิน	- โฉนดที่ดิน - ที่ราชพัสดุ - ที่ดินครอบครอง (ท.ค.) - นุฎรุก	●	●			●	●
2. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	- ที่อยู่อาศัย - พาณิชยกรรม - การใช้ประโยชน์แบบผสม - สถานที่ราชการ - โรงเรียน - อนุรักษ์เพื่อศิลปะและวัฒนธรรมไทย - สถาบันศาสนา - ที่เปิดโล่ง		●			●	●
3. การใช้ประโยชน์อาคาร	- ที่อยู่อาศัย - พาณิชยกรรม - อุตสาหกรรม - การใช้ประโยชน์แบบผสม - สาธารณูปโภค - สถาบันการศึกษา - อนุรักษ์เพื่อศิลปะและวัฒนธรรมไทย - สถาบันศาสนา		●			●	●
3. สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้าง	- สภาพดี - สภาพปานกลาง - สภาพทรุดโทรม		●			●	●
4. จำนวนชั้นอาคาร	- ชั้นเดียว - 2 ชั้น - 3 ชั้น - 4 ชั้น - 4 ชั้นขึ้นไป		●			●	●
5. วัสดุอาคาร	- ไม้ - ไม้ผสมคอนกรีต - คอนกรีตเสริมเหล็ก		●			●	●

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

6. ถนนและการสัญจร	- ความกว้างถนน - ที่จอดรถ - ทางเดินเท้า		●		●	●	
7. วัสดุพืชพันธุ์	- ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ - ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก - กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ - กลุ่มไม้พุ่ม		●		●	●	
8. ป้ายโฆษณา	- ป้ายโฆษณาแบบหน้าฉาก - ป้ายโฆษณาแบบยื่น		●		●		
9. ผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร	- รูปแบบของผ้าใบบังแดด		●		●		
10. สายไฟฟ้า-โทรศัพท์	- แนวเสาไฟฟ้า-สายโทรศัพท์		●		●		

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะทางกายภาพ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชุมชน อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า	- แออัด - บางส่วนแออัด - ไม่แออัด			●	●		●
2. ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของเมืองเก่าที่มายกับปราสาทหินพิมาย	- ชัดแย้ง - ไม่ชัดแย้ง			●	●		●
3. หากต้องมีการควบคุม ควรควบคุมด้านใดบ้าง	- การใช้ที่ดิน - การใช้อาคาร - ความสูงของอาคาร - ป้ายโฆษณา - ผ้าใบบังแดด - ที่จอดรถ - ทางเดินเท้า - สายไฟฟ้า-โทรศัพท์ - ความร่มรื่นจากต้นไม้			●	●		●

3. ความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางกายควบคุมทางกายภาพ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน	- ควรใช้การกำหนดข้อบังคับการใช้ที่ดิน - ควรใช้ข้อกำหนดความสูง - ควรใช้การกำหนดเฉพาะพื้นที่						
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับควบคุมขนาดของอาคาร	- ควรควบคุมอัตราส่วนพื้นที่อาคารต่อพื้นที่ดิน - ควรควบคุมพื้นที่ปกคลุมอาคารต่อพื้นที่ดิน - ควรควบคุมระยะร่นของอาคารจากเขตที่ดิน - ควรควบคุมระยะร่นตามความสูงของอาคาร						
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกพืชที่ดินรอบตัวปราสาทหินพิมาย	- ให้อยากย้ายออกหมด - ควรย้ายบางส่วนของที่ระทบมมอง			●	●		●

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมความสูงอาคาร	- ควรสูงไม่เกิน 2 ชั้น - ควรสูงไม่เกิน 3 ชั้น - ควรสูงไม่เกินยอดปราสาท			●	●		●
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมวัตถุอาคาร	- ควรมีแบบมาตรฐาน - ควรมีความกลมกลืนกัน			●	●		●
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาในเมือง	- ควรควบคุมให้เป็นระเบียบ - น่าจะมีข้อเสนอแนะ แต่ไม่ต้องควบคุม			●	●		●
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของผ้าใบบังแดดหน้าอาคาร	- ควรให้มีแบบมาตรฐาน - ควรให้มีความกลมกลืนกัน			●	●		●
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่จอดรถ	- ควรเพิ่มจำนวนพื้นที่จอดรถ - ควรลดจำนวนที่จอดรถ - ควรจัดให้มีระเบียบ			●	●		●
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับทางเดินเท้า	- ควรเพิ่มความกว้างของทางเท้า - ควรลดความกว้างของทางเท้า - ควรเพิ่มจำนวนของทางเท้า - ควรลดจำนวนของทางเท้า			●	●		●
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับน้ำสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ลงใต้ดิน	- ควรนำลงใต้ดิน - ควรนำลงเฉพาะในส่วนที่กระทบมุมมอง			●	●		●
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่มรื่นจากต้นไม้	- ควรเพิ่มจำนวนต้นไม้ทั้งพื้นที่ - ควรเพิ่มเฉพาะในส่วนที่กระทบมุมมอง			●	●		●
12. ความเห็นว่าควรที่จะให้หน่วยงานประเภทใดดำเนินการ	- ภาครัฐ - องค์กรท้องถิ่น - ภาคเอกชน - แบบผสม			●	●		●

3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการควบคุมสภาพแวดล้อมทางกายภาพในเขตเมืองเก่าพิมายนั้น กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นในลักษณะของการวิเคราะห์แบบผสมผสาน โดยจะใช้วิธีการพรรณนา การวิธีการทางสถิติ ตลอดจนการใช้แผนที่ รูปภาพ รูปถ่ายและการเขียนแบบทางสถาปัตยกรรมประกอบกันไป ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลและชนิดของตัวแปรที่ได้มา โดยวิธีการวิเคราะห์ที่สามารถที่จะอธิบายได้ ดังนี้คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ที่ดิน สิ่งแวดล้อม และการถือครองที่ดิน ลักษณะกายภาพของเมือง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมที่มีต่อตัวปราสาทหินพิมายในปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพจากการสำรวจในพื้นที่ศึกษา

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อค้นหาลักษณะปัญหาทางด้านกายภาพในปัจจุบันของเมืองโดยภาพรวม โดยการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ArcView GIS ตาราง แผนภูมิและภาพถ่ายประกอบ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและใช้ในการกำหนดเป็นแนวทางในการวางแผนในการควบคุมการพัฒนาทางกายภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้าง เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงทิศทางและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาคารแบบของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ตลอดจนแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในอนาคต

2.2 จำนวนชั้นอาคาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงจำนวนชั้นของอาคารภายในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน และทิศทางของแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างในอนาคต ที่อาจส่งผลกระทบต่อตัวปราสาทหินพิมายทางด้านกายภาพ และมุมมองทั้งทางตรงและทางอ้อมได้

2.3 วัสดุอาคาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อเป็นตัวชี้วัดแนวโน้ม ทิศทางและโอกาสของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารไปในทิศทางใด เพื่อให้ทราบถึงโอกาสในการเข้ามาแทนที่ของอาคารยุคใหม่จะมีโอกาสมากน้อยเพียงไร ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้

2.4 สภาพถนนและการสัญจร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบสภาพถนน ระบบถนน และความกว้างตลอดจนที่จอดรถและทางเดินเท้า เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของระบบถนนในลักษณะต่างๆ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ด้านภูมิทัศน์ ด้านการท่องเที่ยว

2.5 สภาพวัสดุและพืชพันธุ์ เป็นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และความร่มรื่นของเมืองพิมาย

2.6 สภาพแวดล้อมอื่นๆ โดยเป็นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและอาจเกิดผลกระทบทางกายภาพของพื้นที่ได้ เช่น ป้ายโฆษณา สายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ ผ้าใบบังแดด เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในด้านต่างๆ ดังนี้

- สภาพชุมชน อาคารบ้านเรือน และร้านค้าในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

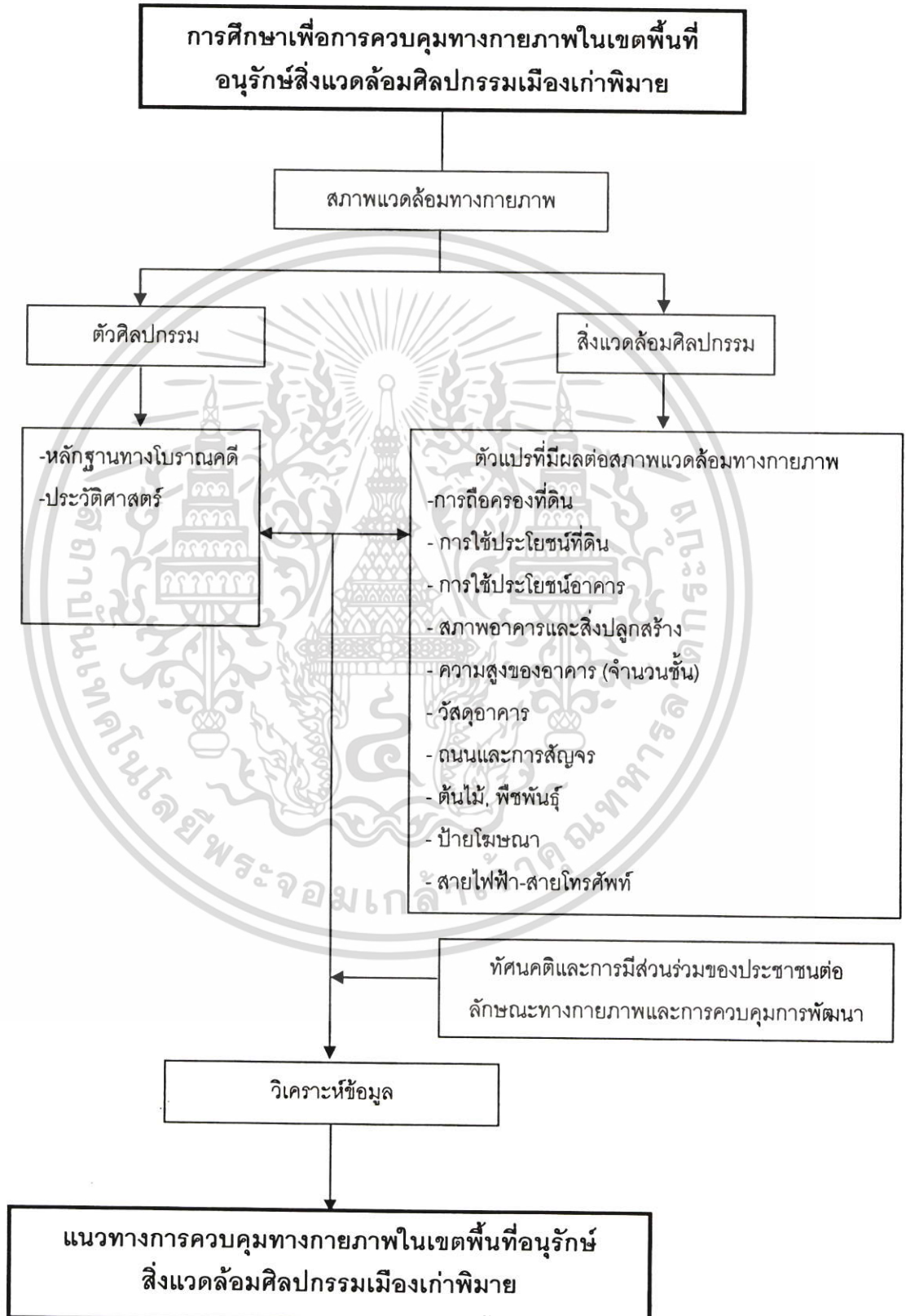
- ความต้องการในด้านการพัฒนาหรือปรับปรุง
- ความคิดเห็นต่อแนวทางการควบคุมและพัฒนา

การสอบถามความคิดเห็นของประชาชนโดยใช้วิธีการออกแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Science) และอาศัยหลักการสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อให้เห็นภาพรวมของกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม และมีวิธีของการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามกับตัวแปรต่างๆ โดยใช้วิธีการทดสอบโดยใช้ตารางไขว้ (Cross-Tabulation) เพื่อทดสอบความเป็นอิสระต่อกัน โดยการกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผลที่ได้ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชน จะถูกนำไปใช้ในการอ้างอิงเป็นส่วนประกอบในการวางแผนการควบคุมทางกายภาพของเมืองเก่าพิมาย

3.4 สรุปผลและเสนอแนะ

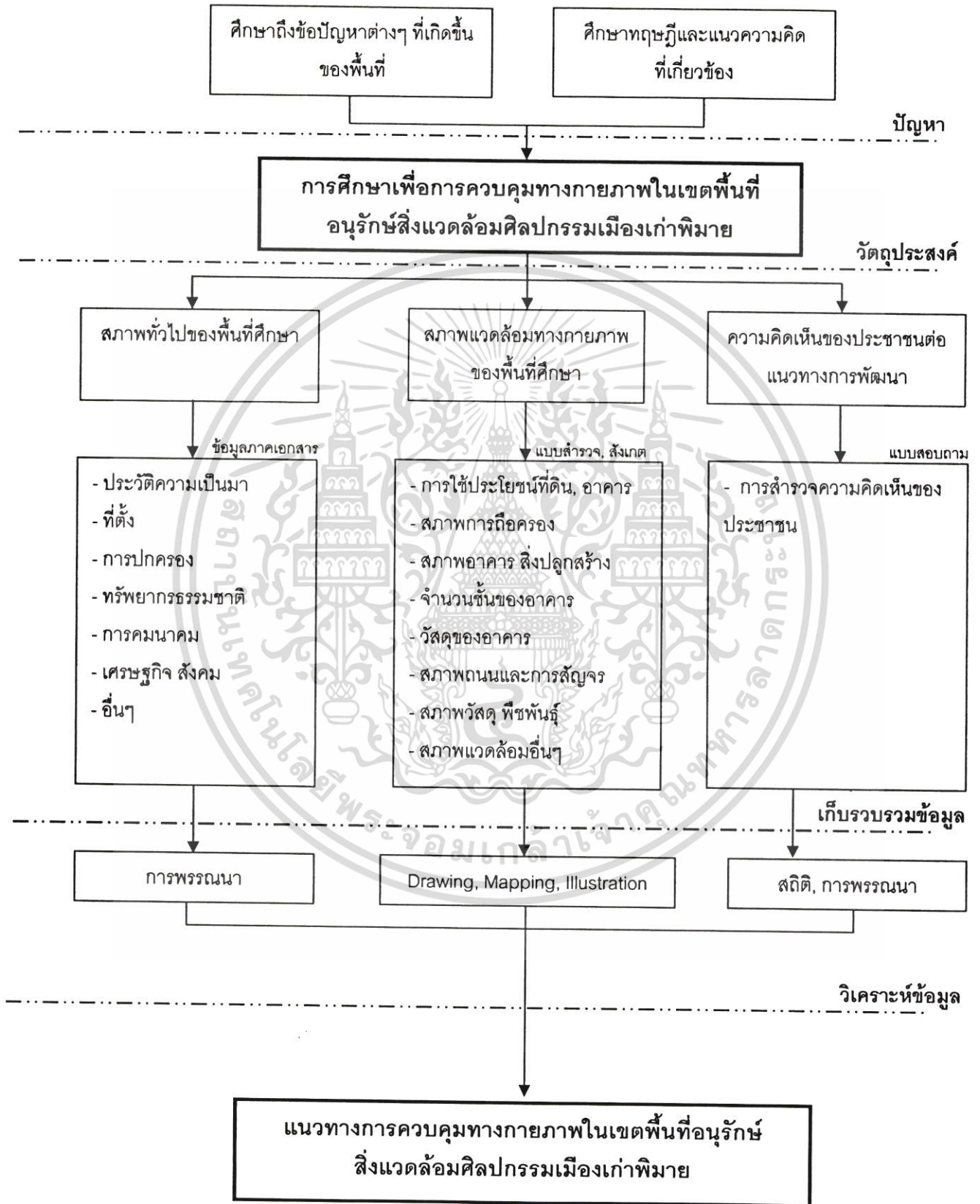
โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางกายภาพของพื้นที่และประเมินคุณค่า มาเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการในการควบคุมสภาพแวดล้อมทางกายภาพในพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในเขตเมืองเก่าพิมายให้มีความเหมาะสมมากขึ้น โดยจะนำเสนอผลของการศึกษาในรูปของการพรรณนา ประกอบตาราง แผนที่ แผนผัง

ภาพที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนในการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
สรุป
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ลักษณะการปกครอง

อำเภอพิมาย เดิมเรียกว่า อำเภอเมืองพิมาย การปกครองมีคณะกรรมการเมือง ปลัดเมือง ซึ่งมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระ หลวง ขุน เป็นผู้ปกครอง ต่อมาจึงได้เปลี่ยนเป็นระบบที่มีนายอำเภอปกครองอย่างในปัจจุบัน ใน พ.ศ. 2483 ทางราชการให้ตัดคำว่า “เมือง” ออก คงใช้เรียกว่า “อำเภอพิมาย” มาจนทุกวันนี้

ในปัจจุบันอำเภอพิมายมีเขตการปกครองทั้งสิ้น 12 ตำบล 167 หมู่บ้าน มีพื้นที่การปกครองทั้งสิ้น 881.17 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 130,001 คน เป็นชาย 64,234 คน หญิง 65,767 คน และมีจำนวนบ้าน 28,451 หลังคาเรือน (ข้อมูล 31 ธันวาคม พ.ศ. 2543) มีเทศบาลตำบล 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลในเมือง ตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2499 มีพื้นที่ประมาณ 1.79 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1,2,3,14,16 และ 17 ตำบลในเมืองและองค์การบริหารส่วนตำบล 12 แห่ง

ตำบลต่างๆ ในอำเภอพิมาย มีทั้งหมด 12 ตำบล คือ 1.ตำบลในเมือง 2.ตำบลกระเบื้องใหญ่ 3.ตำบลท่าหลวง 4.ตำบลชีวาน 5.ตำบลกระซอน 6.ตำบลดงใหญ่ 7.ตำบลสัมฤทธิ์ 8.ตำบลรังกาใหญ่ 9.ตำบลโบสถ์ 10.ตำบลธารละหลอด 11.ตำบลหนองระเวียง และ 12.ตำบลนิคมสร้างตนเอง²

4.3 สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ

สภาพภูมิประเทศทั่วไปของอำเภอพิมายเป็นพื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ลักษณะพื้นที่เป็นดินตะกอนลำนํ้าใหม่ (Recent or Semi Recent Alluvium) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและป่าโคก สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- ด้านทิศเหนือ เป็นที่ราบลุ่ม 2 ฝั่งลำน้ำมูลและลำนางเจริญ มีพื้นที่ประมาณ 550 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ลาดเทจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก มีโครงการชลประทานทุ่งสัมฤทธิ์ช่วยส่งน้ำในการเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การปลูกข้าว และเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และถั่ว เป็นต้น

- ด้านทิศใต้ เป็นป่าโคกน้ำท่วมไม่ถึง มีลำน้ำหลายสายไหลผ่าน เช่น ลำน้ำเค็ม ลำวังหิน ลำตลาด ลำมาศ เป็นต้น พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทราย ถูกราษฎรบุกบุกแผ้วถางทำไร่มันสำปะหลังเป็นส่วนใหญ่

²เอกสารอำเภอพิมาย, ข้อมูลพื้นฐานระดับอำเภอพิมาย, 2541, หน้า 3 และ 15.
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทางธรณีวิทยาบริเวณนี้มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีการทับถมตะกอนของดินทรายละเอียด ถัดออกมาเป็นการตกตะกอนของหินกรวดขนาดใหญ่ ชุดหินทั้งหมดเป็นชุดหินย่อยมหาสารคามซึ่งอยู่ในกลุ่มชุดหินโคราช ลักษณะหินเป็นหินทราย หินทรายแป้งและหินเกลือ

ลักษณะดินเป็นดินชุดพินาย ดินกุลาร่องไห้ และดินตะกอนแม่น้ำเป็นบางพื้นที่ โดยลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายและดินเหนียว เนื้อดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางกึ่งต่ำ พบดินเค็มบ้างเล็กน้อย เหมาะกับการปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น ข้าวโพด ฝรั่ง ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ข้าวฟ่าง ฝ้าย ปอ และไม้ผล เช่น มะพร้าว

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในอำเภอพินายนั้น ฝนตกประมาณ 60 วัน/ปี ฤดูฝน ฝนจะเริ่มตกในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน แต่จะเกิดปัญหาฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

ภาพที่ 4.2 แสดงแผนที่ธรณีวิทยาจังหวัดนครราชสีมา³

4.4 ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สำคัญ

แร่ธาตุที่สำรวจพบ ได้แก่ แร่ใยหิน โปแตส โดยพบมากในบริเวณโดยรอบอำเภอพินาย⁴

ส่วนแหล่งน้ำที่สำคัญของอำเภอพินายนั้น มี 3 สายด้วยกัน คือ

- แม่น้ำมูล ไหลผ่านทางทิศเหนือของอำเภอ

³ กองวางแผนที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, แผนการใช้ที่ดิน จังหวัดนครราชสีมา, กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์กองแผนที่และการพิมพ์, 2528, หน้า 39.

⁴ บริษัท มรดกโลก จำกัด, รายงานการจัดทำแผนแม่บทการปรับปรุงภูมิทัศน์ อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพินาย จังหวัด

นครราชสีมา (กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์, 2538), หน้า 28.

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์สงวนไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

อำเภอพิมายแต่เดิมใช้ภาคการเกษตรเป็นส่วนนำรายได้ แต่ในปัจจุบันฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอพิมาย คือ ภาคการพาณิชย์กรรม ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่เป็นรายได้หลักของอำเภอพิมาย เนื่องจากอำเภอพิมายเป็นศูนย์กลางชุมชนระดับอำเภอที่รองรับชุมชนอื่นๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบ โดยสามารถแบ่งประเภทของการประกอบอาชีพภายในเมืองพิมายออกได้เป็น

- การเกษตรกรรม โดยอำเภอพิมายมีพื้นที่สำหรับการทำการเกษตรกรรม จำนวน 438,663 ไร่ โดยมีการทำนาเป็นส่วนใหญ่ โดยมีรายละเอียดของการใช้พื้นที่ประกอบการเกษตรกรรม ดังนี้ คือ

ตารางที่ 4.1 แสดงการใช้พื้นที่ประกอบการเกษตรกรรม

การใช้พื้นที่	ร้อยละ
ทำนา	73.95
ทำสวน	1.16
ทำไร่	21.90
เลี้ยงสัตว์	2.42
ประมง	0.57

- การอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมภายในตัวเมืองพิมายทั้งหมด 334 แห่ง เป็นอุตสาหกรรมเบาใช้แรงงานมาก ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร เช่น โรงงานเกลือขนาดใหญ่ 1 โรง โรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ด 68 โรง โรงสีข้าว และโรงงานน้ำตาล

- การพาณิชย์กรรม เป็นศูนย์กลางของพื้นฐานทางเศรษฐกิจของอำเภอพิมาย ส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้า และบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวประสาธินพิมาย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงแรม ร้านขายของชำ ธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

นอกเหนือจากการเกษตรกรรมที่เป็นส่วนนำรายได้หลักเข้าสู่เมืองพิมายที่กล่าวมาแล้วนั้น พิมายยังมีรายได้หลักอีกส่วนหนึ่งซึ่งมาจากการท่องเที่ยว โดยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวมาเยือนปราสาทหินพิมายประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 3 แสนคน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยจากสถิติการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอพิมาย 2 แห่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย พบว่า

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตั้งแต่ พ.ศ. 2532-2541

ภายในระยะเวลา 9 ปี ตัวเลขของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีแนวโน้ม

เพิ่มขึ้นโดยตลอด ในช่วง พ.ศ. 2532-2539 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวนมากขึ้น แต่ใน พ.ศ. 2540 นั้นจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นมีจำนวนลดลง แต่นักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี รวมทั้งรายได้รวมการผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย นั้นก็เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เช่นเดียวกัน โดยรายได้นั้นมาจากค่าเข้าชมอุทยานฯ จากนักท่องเที่ยวชาวไทย คนละ 10 บาท และนักท่องเที่ยวต่างชาติคนละ 40 บาท

ตารางที่ 4.2 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวและรายได้ของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ปีงบประมาณ	ชาวไทย (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	รายได้สุทธิ (บาท)
2532	151,861	22,117	1,201,645.00
2533	196,170	25,425	1,489,350.00
2534	181,649	26,491	1,438,065.00
2535	200,817	25,158	1,507,245.00
2536	249,685	24,324	1,734,905.00
2537	265,249	26,885	1,863,945.00
2538	267,050	26,800	1,916,250.00
2539	324,554	27,700	2,175,270.00
2540	234,169	30,752	3,658,181.00
2541	219,460	35,274	3,605,850.00

ที่มา : อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2539 จำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายนั้น มีแนวโน้มที่ลดลง และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2540 โดยจำนวนของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยและนักเรียน

ตารางที่ 4.3 แสดงสถิติผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

ปี พ.ศ.	นักเรียน	ภิกษุสามเณร	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	แขกทางราชการ	รวม
2537	11,551	2,364	14,237	4,536	3,268	35,956
2538	8,573	1,077	6,858	4,949	2,404	23,861
2539	7,299	378	8,432	4,359	2,039	22,507
2540	8,809	546	10,194	5,111	2,597	27,257
2541	9,781	1,324	12,831	6,843	4,825	35,604

ที่มา : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7 โครงสร้างทางสังคม

อำเภอพิมายเป็นอำเภอที่มีลักษณะของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย-ลาว โดยชาวอำเภอพิมายมีการนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลัก มีวัดจำนวน 39 แห่ง สำนักสงฆ์จำนวน 52 แห่ง โดยชาวพิมายส่วนใหญ่ นับถือศาสนาต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงการนับถือศาสนาของอำเภอพิมาย⁵

ศาสนา	จำนวนคน	ร้อยละ
ศาสนาพุทธ	128,822 คน	99.69
ศาสนาอิสลาม	40 คน	0.03
ศาสนาคริสต์	365 คน	0.28

พิมายนั้นเป็นดินแดนที่จัดได้ว่าเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลก และมีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ตามบรรพบุรุษ โดยอำเภอพิมายมีเทศกาลงานประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ งานแห่เทียนพรรษาหรืองานบุญเข้าพรรษาเดือนแปด งานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานแข่งเรือประเพณีพิมาย และงานท่องเที่ยวพิมาย นิทรรศการแสงเสียงปราสาทหินพิมาย เป็นต้น⁶

4.8 ส่วนราชการ

อำเภอพิมายมีส่วนราชการต่างๆ ดังนี้

- ส่วนราชการ ประกอบไปด้วยที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ สำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (สาขาพิมาย) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพิมาย สำนักงานเกษตรอำเภอพิมาย สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 9 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย และมีหน่วยรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข สำนักงานบริการโทรศัพท์พิมาย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น

- สถานศึกษา อำเภอพิมายมีโรงเรียนมัธยมจำนวน 7 แห่ง เป็นสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 3 แห่ง และเป็นโรงเรียนเอกชน จำนวน 4 แห่ง นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนพระ

⁵ อำเภอพิมาย, ข้อมูลพื้นฐานระดับอำเภอพิมาย, 2541, หน้า 7.

⁶ อำเภอพิมาย, ข้อมูลพื้นฐานระดับอำเภอพิมาย, 2541. เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริยัติธรรมแผนกสามัญ สังกัดกรมการศาสนา 1 แห่ง วิทยาลัยการอาชีพ 1 แห่ง ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอพิมาย 1 แห่ง

- ส่วนบริการสาธารณสุข อำเภอพิมายมีโรงพยาบาลจำนวน 2 แห่ง และสถานีนอนามัย
จำนวน 12 แห่ง⁷

⁷อำเภอพิมาย, ข้อมูลพื้นฐานระดับอำเภอพิมาย, กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2541, หน้า 72
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

การศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น เป็นการศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองเก่าพิมาย รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และสรุปประเด็นปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมทางกายภาพของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อไป

5.1 พื้นที่ศึกษา

การกำหนดพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นการกำหนดพื้นที่ศึกษาตามแนวทางของ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ ในเรื่องการแบ่งพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรม ซึ่งมีอยู่ 3 เขต คือ เขตตัวศิลปกรรม เขตแหล่งศิลปกรรม และเขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ดังนั้น เมืองเก่าพิมายที่มีลักษณะของแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยมีกำแพงเมืองล้อมรอบ และหันหน้าไปทางทิศใต้ และปราสาทหินพิมายเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นตัวศิลปกรรมหลัก พื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น จึงกำหนดโดยถือกำแพงเมืองชั้นนอกที่ล้อมรอบตัวปราสาทหินพิมาย โดยจะเป็นลักษณะของกำแพงเมืองและประตูเมืองในทิศต่างๆ ซึ่งเป็นเขตของเมืองเก่าที่มีมาแต่เดิม และกำหนดให้รวมถึงพื้นที่ของโบราณสถานที่อยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือและทางด้านใต้ของเมืองด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมตัวศิลปกรรมที่อยู่รายรอบเมืองเก่าด้วย

ฉะนั้นพื้นที่ศึกษาที่จะใช้ในการศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั้น จะประกอบด้วย พื้นที่ในเขตเมืองเก่า สระเพลงที่อยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิภาชี สระช่องแมวและท่านางสระผมที่อยู่ทางด้านทิศใต้ของเมืองเก่า โดยจะครอบคลุมพื้นที่โดยประมาณ 1.5 ตารางกิโลเมตร (1,443,637 ตารางเมตร) ภาพที่ 5.1

1. ปราสาทหินพิมาย
2. เมรุรหมทัด
3. สระขวัญ
4. สระพรง
5. สระแก้ว
6. สระโบสถ์
7. สระเพลง
8. ประตูลิชัย
9. ประตุนหิน
10. ประตูผี
11. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย
12. ภูมิภานิช
13. สระช่องแมว
14. ทำนางสระผม
15. ลำจักรราช
16. แม่น้ำมูล

100 0 100 200 Meters

ผังแสดงพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 5.1 แสดงพื้นที่ศึกษา ที่มา: ศูนย์ข้อมูลการผังเมือง กรมการผังเมือง

5.2 การวิเคราะห์ปัญหาทางกายภาพ

การวิเคราะห์ปัญหาทางกายภาพ เป็นการศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองตามแนวทางของ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ และ Worskette เพื่อทราบปัญหาทางกายภาพขององค์ประกอบของเมืองในส่วนต่างๆ และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการในการควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในพื้นที่ศึกษาต่อไป

ในการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของเมือง จะเป็นการศึกษาในภาพรวมของเมือง โดยเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ โดยประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดิน การถือครองที่ดิน สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้าง จำนวนชั้นอาคาร วัสดุอาคาร ถนนและการสัญจร วัสดุพืชพันธุ์ ป้ายโฆษณา สายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

เมืองเก่าพินายนั้นเป็นพื้นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำมูล ซึ่งพื้นที่โดยส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำ การเกษตรและพืชไร่ ซึ่งเป็นผลให้ลักษณะของชุมชนที่เกิดขึ้นนั้น เป็นชุมชนเกษตรกรรม โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นจึงมีลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเป็นหลัก ซึ่งจะอยู่ในเขตสุขาภิบาลในเมือง โดยมีปราสาทหินพินายเป็นศูนย์กลางของชุมชน และมีการใช้พื้นที่โดยรอบเมืองเก่าพินายเพื่อการทำเกษตรกรรม

ในปัจจุบัน เมืองพินายได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณโดยรอบปราสาทหิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทิศตะวันออกและด้านทิศใต้ (ถนนวนปรางค์ ถนนอนันท์จินดา และถนนจอมสุดาเสด็จ) จะมีลักษณะของการใช้ที่ดินในการตอบสนองการท่องเที่ยวโดยจะเป็นในลักษณะของกิจกรรมเชิงพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นผลให้เมืองพินายมีลักษณะของการใช้ที่ดินในแบบผสมผสาน กล่าวคือ มีการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเป็นหลัก และมีการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมในบริเวณโดยรอบตัวปราสาท

อาณาเขตของเมืองพินายถูกกำหนดโดยมีคูเมืองล้อมรอบ พื้นที่มีค่อนข้างจำกัด ยังผลให้ความหนาแน่นของการใช้ที่ดินในพื้นที่มีได้ไม่มาก ซึ่งในปัจจุบันได้มีขยายตัวของเมืองออกไปทางทิศตะวันตกริมฝั่งลำน้ำจักษ์ราชตรงข้ามกับเมืองเก่าพินาย โดยจะเป็นศูนย์ราชการและตลาด หรือย่านพาณิชย์กรรมใหม่ของเมือง และจะมีถนนเลียบเมืองพินายผ่านพื้นที่ดังกล่าว จึงเป็นผลให้การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ทางพาณิชย์กรรมในเมืองเก่าพินายจึงมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นในพื้นที่เมืองใหม่เป็นส่วนใหญ่

จากการสำรวจการใช้ที่ดินของเมืองเก่าพินายพบว่า ภายในพื้นที่เมืองเก่าพินายนั้นจะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ คือประมาณ 55% และจะมีลักษณะของการใช้ที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อพาณิชย์กรรม ประมาณ 19% เพื่อตอบสนององกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมืองในบริเวณทางด้านตะวันออกและทางด้านทิศใต้ของปราสาทหินพิมาย โดยกิจกรรมการใช้ที่ดินในลักษณะดังกล่าว จะพบได้ตามแนวถนนของเมือง ตั้งแต่ถนนวนปราสาททางด้านตะวันออกซึ่งเป็นทางเข้าของเมืองทางด้านทิศเหนือ ถนนอนันทจินดาบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย ถนนบุษยาลัย และถนนจอมสุดาเสด็จที่เป็นแนวมองที่สำคัญของเมืองจากทางด้านทิศใต้บริเวณประตูชัยไปสู่ตัวปราสาทหินพิมาย (ภาพที่ 5.2 แสดงการใช้ที่ดิน)

จากการศึกษาการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของเมืองเก่าพิมาย พบว่าแม้ว่าปราสาทหินพิมายจะมีขอบเขตของพื้นที่ที่ชัดเจน และมีแผนผังที่เป็นระเบียบ มีแนวกำแพงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นแนวรอบปราสาทหิน โดยมีถนนรอบแนวกำแพงปราสาทคั่นระหว่างตัวปราสาทหินพิมายกับพื้นที่โดยรอบ โดยในปัจจุบันการใช้ที่ดินโดยรอบปราสาทหินนั้นมีลักษณะของการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม พักอาศัย สถานที่ราชการ ตลอดจนบริการต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมแบบพาณิชย์กรรมที่มีการติดตั้งป้ายโฆษณาที่ไม่เป็นระเบียบ มีการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงบดบังแนวมองที่สำคัญ และปัญหาของการจอดรถที่ไม่เป็นระเบียบและไม่เพียงพอ ทำให้ปราสาทหินพิมายนั้นถูกรบกวนจากกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีผลกระทบทางกายภาพต่อตัวปราสาทหินพิมายโดยตรง ตลอดจนพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ของทางราชการ โรงเรียน และวัดต่างๆ ก็จะเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะของการใช้ที่ดินที่ไม่สามารถควบคุมการพัฒนาทางกายภาพได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายในการควบคุม เนื่องจากไม่ต้องขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร

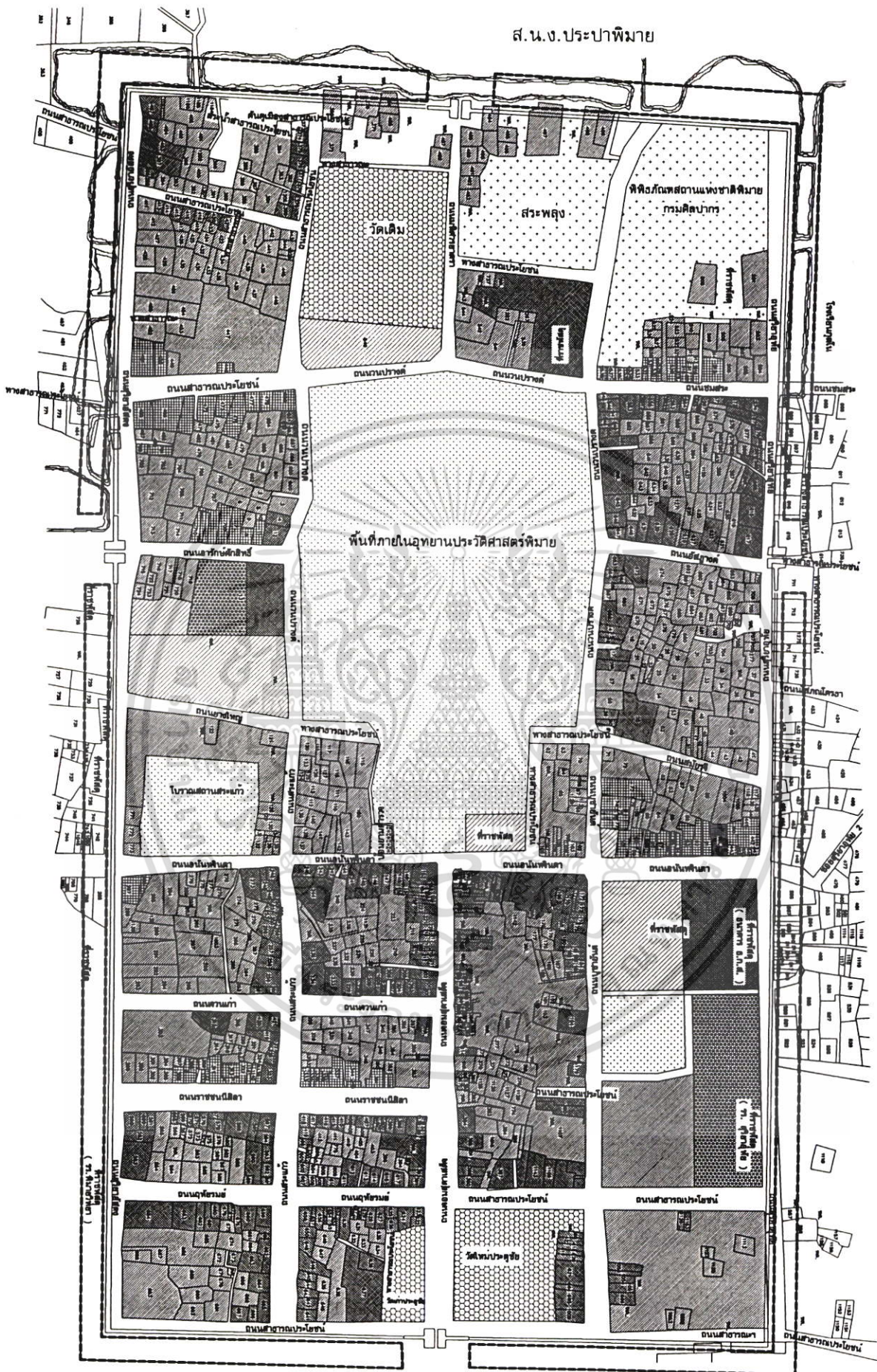
กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้ที่ดินของเมืองเก่าพิมายนั้น โดยภาพรวมแล้วจะมีลักษณะของการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยของประชาชนเป็นหลัก และมีการใช้ที่ดินในลักษณะของพาณิชย์กรรมเพื่อตอบสนองกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามแนวถนนของเมืองทางด้านตะวันออกและทางทิศใต้เป็นหลัก ซึ่งแนวโน้มของการใช้ที่ดินในบริเวณดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะถูกเปลี่ยนไปเป็นกิจกรรมในลักษณะของพาณิชย์กรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในแนวถนนบุษยาลัย ถนนจอมสุดาเสด็จ ถนนอนันทจินดา และถนนสระแก้ว ซึ่งเป็นถนนหลักทางด้านทิศใต้ของเมือง และถนนวนปราสาททางฝั่งตะวันออกและตะวันตก ซึ่งเป็นถนนวนรอบปราสาทหินพิมาย ซึ่งโดยภาพรวมของถนนสายดังกล่าวในปัจจุบันนั้น ก็ลักษณะของการใช้ที่ดินในลักษณะของพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว โดยลักษณะของการใช้ที่ดินในลักษณะพาณิชย์กรรมนั้น อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางกายภาพต่อตัวโบราณสถานได้โดยตรง ทั้งนี้อันเนื่องมาจาก รูปแบบอาคาร ความสูงของอาคาร ที่ได้ก่อสร้างบนที่ดินนั้นมีลักษณะของแนวโน้มที่จะกระทบต่อตัวโบราณสถานทางกายภาพได้โดยตรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่ในแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ของทางราชการ วัด โรงเรียน นั้น ก็อาจมีแนวโน้มใช้ที่ดิน ในการก่อสร้างอาคาร ที่เป็นผลกระทบต่อตัวโบราณสถานโดยตรงได้ ทั้งนี้อันเนื่องมาจากพื้นที่ในลักษณะดังกล่าวไม่มีกฎหมายในการควบคุมทางกายภาพ และพื้นที่ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น วัด โรงเรียน และสถานที่ราชการ ก็มีพื้นที่ที่อยู่ใกล้หรือติดกับตัวโบราณสถาน อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

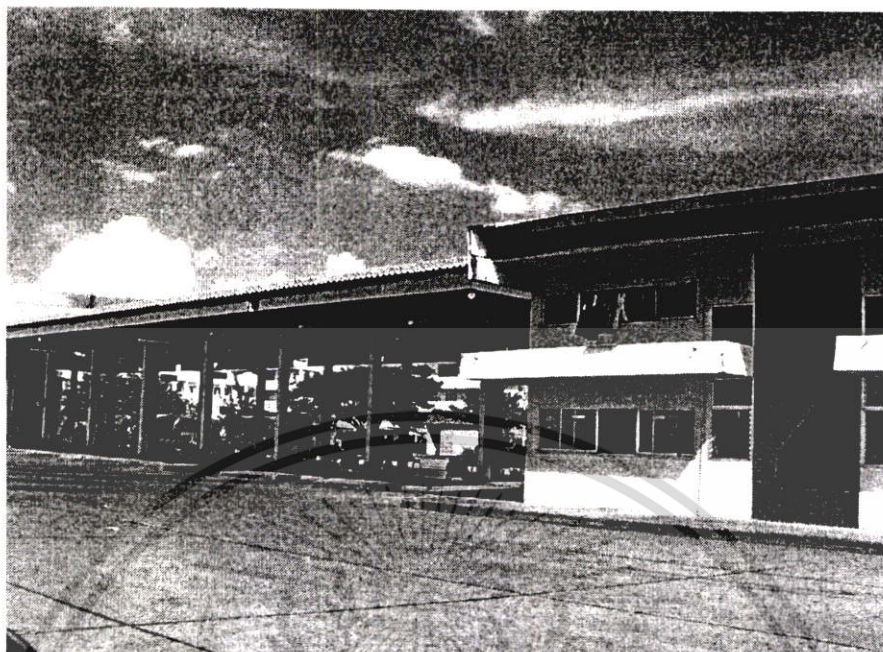

	ที่อยู่อาศัย		โรงงาน
	พาสายพานประปา		สาธารณูปโภคและวัฒนธรรม
	การใช้ประโยชน์แบบผสม		สถาบันศาสนา
	สถานราชการ		ที่เปิดโล่ง

ผังแสดงการใช้ที่ดิน

มาตรา 5.2 แสดงการใช้ที่ดิน
 ที่มา : สำนักโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมสำรวจ

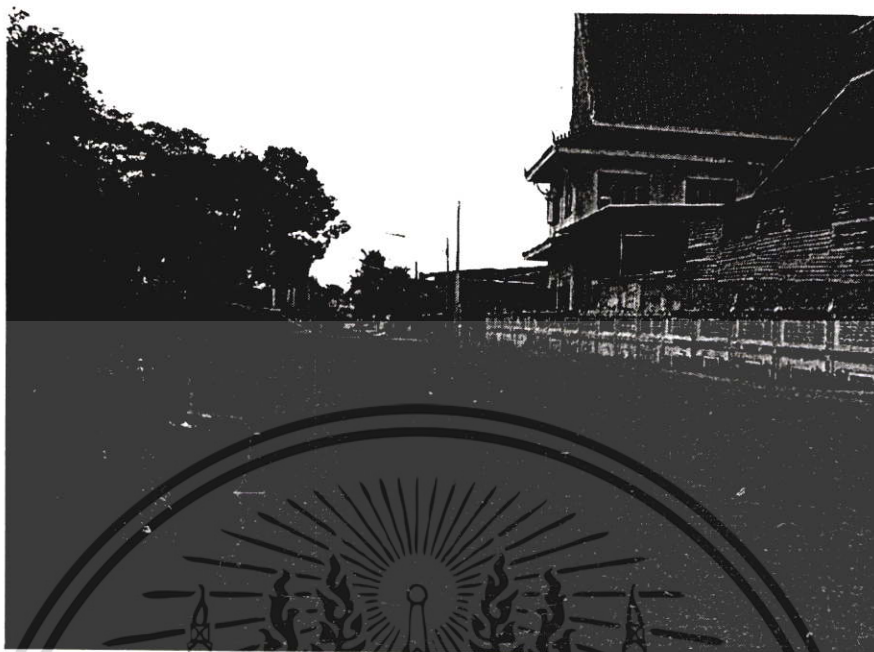

ภาพที่ 5.3 แสดงสถานีขนส่งทางฝั่งตะวันตกของเมืองเก่าพิมาย ตรงข้ามลำน้ำจักราช

ภาพที่ 5.4 แสดงศูนย์ราชการที่ได้ขยายตัวออกไปทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเก่าพิมาย ตรงข้ามลำน้ำจักราช ซึ่งตั้งอยู่บนทางหลวงเลี้ยวเมืองหมายเลข 206

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

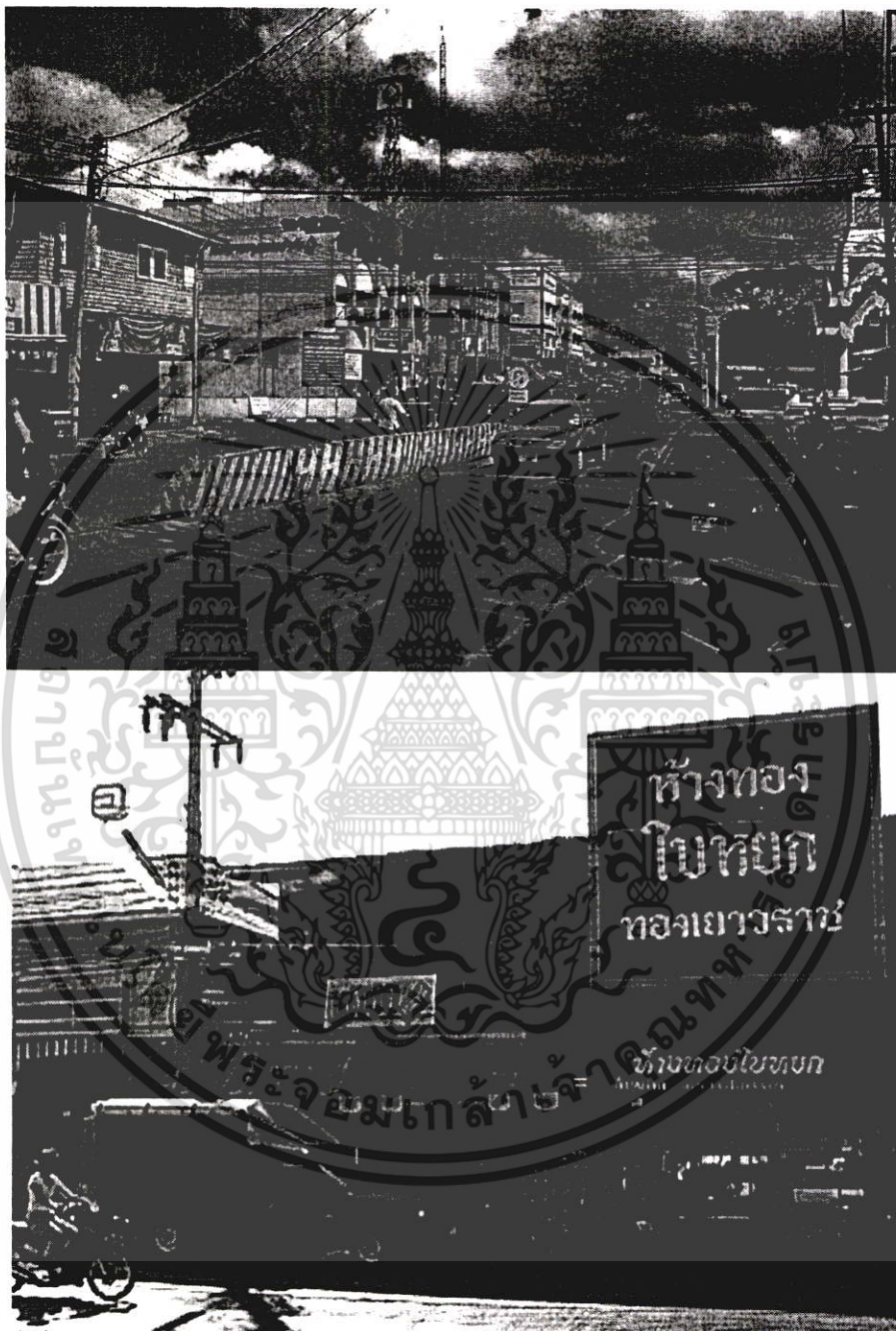

ภาพที่ 5.5 แสดงการใช้ที่ดินบริเวณวัดเก่าประตูชัยในการก่อสร้างอาคาร ห่างจากตัวประตูชัยเพียง 10-12 เมตร

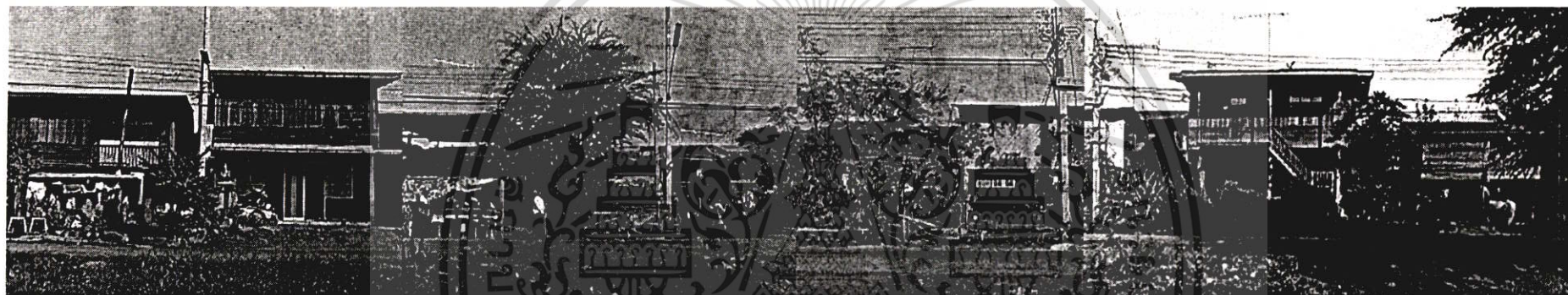
ภาพที่ 5.6 แสดงการใช้ที่ดินบนถนนจอมสุตาเสด็จที่เป็นแนวมองสำคัญสู่ตัวปราสาทหิน จะเห็นว่าการใช้ที่ดินสองฝั่งของถนนจะมีลักษณะเป็นพาณิชย์กรรม มีการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงบดบังปราสาทหินพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.7 แสดงการใช้ที่ดินบนถนนอนันตจินดาบริเวณด้านหน้าปราสาทหินพิมาย จะเห็นว่า
การใช้ที่ดินมีลักษณะเป็นพาณิชย์กรรม มีการติดตั้งป้ายโฆษณาที่ไม่เป็นระเบียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.8 แสดงการใช้ที่ดินในลักษณะของการอยู่อาศัย ซึ่งสามารถพบได้โดยทั่วไปของเมืองเก่าพิมาย

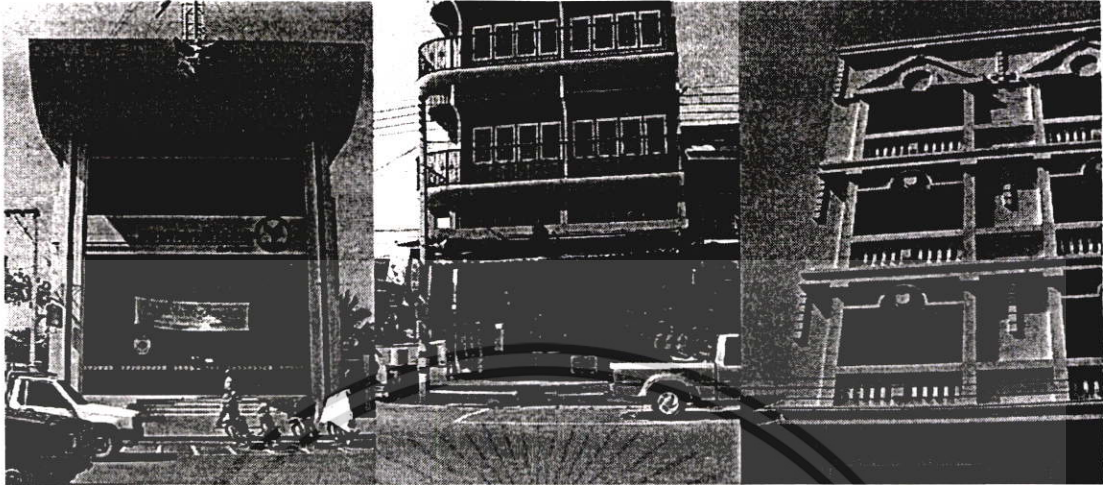

ภาพที่ 5.9 แสดงอาคารพาณิชย์บนถนนอนันตจินดา ด้านตะวันออกของปราสาทหินพิมาย

ภาพที่ 5.10 แสดงบริเวณหน้าวัดเดิม มีลักษณะของการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่เปิดโล่ง เป็นที่สำหรับการจัดงานตามกิจกรรมของวัด และเป็นพื้นที่เพื่อสันตนาการของชุมชนในเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.11 แสดงอาคารสถาปัตยกรรมไทย และอาคารใกล้เคียงบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่มีลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม โดยมีรูปแบบของอาคารที่ลักษณะของสถาปัตยกรรมที่แตกต่างจากอาคารข้างเคียงและมีความสูงค่อนข้างมาก ซึ่งมีผลกระทบต่อแนวมองสำคัญได้

ภาพที่ 5.12 แสดงอาคารโรงภาพยนตร์ ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทหินพิมาย ปัจจุบันปิดกิจการไปแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.2 สภาพการถือครองที่ดิน

ภายในเขตเมืองเก่าพิมายในปัจจุบันนั้นมีสภาพของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนพิมาย ซึ่งได้มีสภาพของการถือครองที่ดินในบริเวณดังกล่าว นอกเหนือจากที่ดินราชพัสดุซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ และกิจการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยส่วนใหญ่เป็นที่ดินที่มีการครอบครองและมีการออกเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดที่ดิน และยังปรากฏที่ดินในบางบริเวณที่มีการครอบครอง (ท.ค.) ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น

สภาพการถือครองที่ดินของพื้นที่ภายในเขตเมืองเก่าพิมายนั้น สามารถแบ่งลักษณะของการถือครองออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ คือ

1. การถือครองที่ดินโดยมีเอกสารสิทธิ์

สภาพการถือครองในลักษณะนี้จะมีการออกเอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดที่ดิน โดยภายในเมืองเก่าพิมายมีสภาพของการถือครองที่ดินโดยส่วนใหญ่ภายในเขตเมืองเก่าพิมายจะเป็นในลักษณะนี้ (ภาพที่ 5.13)

2. ที่ราชพัสดุ

พื้นที่ในเมืองพิมายที่เป็นที่ราชพัสดุ โดยมากจะเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ และกิจการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย สำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โรงเรียนสุริยาอุทัย วัดเดิม วัดเก่าประตู่ชัยและวัดใหม่ประตู่ชัย รวมถึงโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในที่ราชพัสดุ ซึ่งได้แก่ ปราสาทหินพิมาย เมรุพรหมทัต สระแก้ว สระพุ่ม และสระขวัญ

3. ที่ดินครอบครอง ท.ค.

ในปัจจุบันในเขตพื้นที่เมืองพิมายนั้น ยังมีพื้นที่ที่มีสภาพการถือครองสิทธิ์ในลักษณะของท.ค. น้อย โดยพื้นที่ครอบครองประเภทนี้โดยมากในปัจจุบันจะเป็นที่อยู่อาศัยที่ค่อนข้างหนาแน่น

จากสภาพการถือครองที่ดินในรูปแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่าในหลายพื้นที่ของเมืองเก่าพิมายนั้น ได้พบการบุกรุกถือครองสิทธิ์ ซึ่งจะพบในบริเวณที่เป็นแนวกำแพงเมืองและคูเมือง รวมทั้งประตูเมืองทางทิศตะวันออก ซึ่งมีสภาพเสื่อมสลายหรือไม่ปรากฏสภาพที่ชัดเจน โดยแนวกำแพงเมืองซึ่งยังคงปรากฏสภาพเป็นคันดินบริเวณมุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ที่ต่อเนื่องกับแนวประตูชัยจะเป็นบริเวณที่มีการครอบครองและปลูกสร้างอาคารล้อมทับแนวกำแพงเมืองและคูเมือง และได้มีการออกเอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดที่ดินจำนวน 1 แปลง

แนวกำแพงเมืองและคูเมืองทิศตะวันออก ซึ่งเป็นบริเวณชุมชนหนาแน่น ปรากฏการเสื่อมสลายและการบุกรุกทำลายของประตูเมืองทาง กำแพงเมือง และคูเมืองทางทิศตะวันออก โดยตลอดแนวกำแพงเมือง คูเมืองและประตูเมืองนั้นได้มีการปลูกสร้างอาคารและการครอบครองที่ดินโดยมีเอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดที่ดินจำนวน 65 แปลง และยังปรากฏการครอบครองโดยการปลูก

สร้างอาคารในพื้นที่ที่มีการครอบครองจำนวน 34 หลัง ยังคงเหลือเพียงคูเมืองบริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งคั่นระหว่างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายและโรงเรียนกุลโน

แนวกำแพงเมืองและคูเมืองทิศเหนือ ปรากฏเฉพาะประตูเมือง (ประตูผี) และแนวคูเมืองสภาพการปลูกสร้างมีอาคารจำนวน 7 หลังบนที่ดินที่มีการครอบครองและมีเอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดที่ดินจำนวน 7 แปลงที่มีลักษณะคร่อมทับแนวกำแพงเมือง

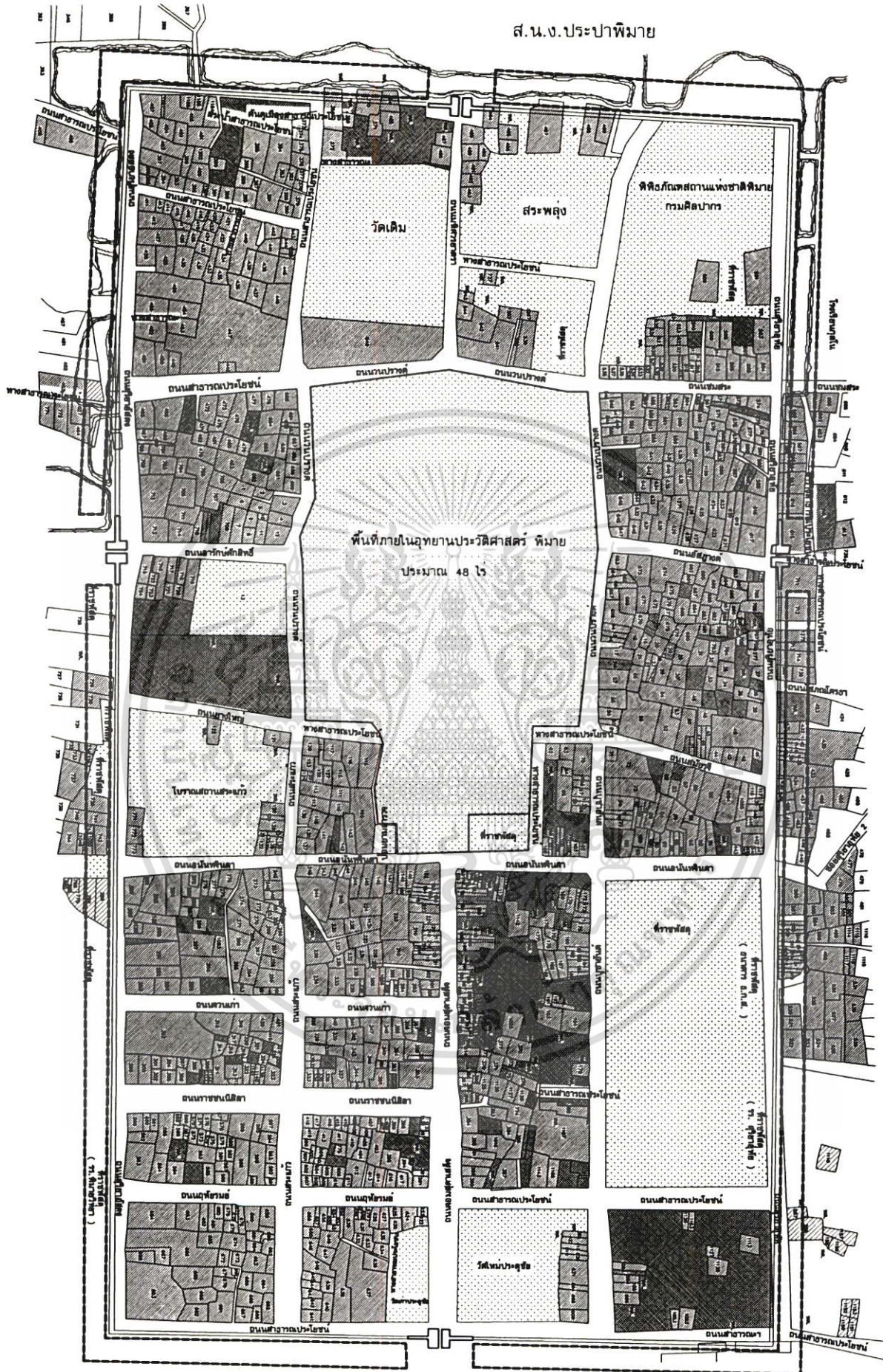
ส่วนแนวกำแพงเมืองและคูเมืองด้านทิศตะวันตก ปรากฏเฉพาะประตูเมือง (ประตูหิน) ซึ่งตั้งอยู่บนแนวที่ดินที่ราชพัสดุ และแนวคูเมืองทางบริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือ บริเวณแนวกำแพงเมืองมีการปลูกสร้างอาคารจำนวน 8 หลัง และการครอบครองที่ดินโดยการออกเอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดที่ดินจำนวน 16 แปลงคร่อมทับแนวกำแพงเมืองและคูเมือง นอกจากนี้แนวกำแพงเมืองและคูเมืองทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ เป็นที่ดินราชพัสดุที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนพิมายวิทยา ได้มีการปลูกสร้างรั้วและอาคารเรียน โรงอาหาร และบ้านพักครู คร่อมทับแนวกำแพงเมือง

สระเพลง ซึ่งเป็นสระน้ำขนาดใหญ่ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของเมืองได้มีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนด้วยแนวถนนโดยรอบสระ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาของการบุกรุกทำลายโบราณสถานที่เกิดขึ้นนั้น อันเนื่องมาจากปัญหาของการกำหนดเขตโบราณสถานที่ยังไม่ครอบคลุมตัวศิลปกรรมทั้งหมด ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการกำหนดเขตที่ดินโดยประกาศกรมศิลปากร เรื่อง กำหนดเขตที่ดินโบราณสถาน โดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 อยู่เพียง 3 แห่ง คือ ทำนงสระผม เมรุพรหมทัต และกุฎิฤๅษี ทำให้ไม่มีการกันขอบเขตของตัวศิลปกรรมในราชกิจจานุเบกษาอย่างชัดเจน ทำให้ยากต่อการจัดการและการเวนคืน หรือกำหนดขอบเขตของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เพื่อกันขอบเขตของตัวศิลปกรรมออกไปจนอยู่ในระยะที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางด้านกายภาพต่อตัวศิลปกรรมได้โดยตรง

ซึ่งปัญหาการบุกรุกทำลายโบราณสถานโดยการถือครองที่ดินที่เป็นที่ตั้งของโบราณสถานหรือแหล่งศิลปกรรม เป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งได้แก่ กรมศิลปากร ทั้งนี้รวมถึงการดำเนินการโดยเร่งด่วนในการกำหนดเขตโบราณที่ชัดเจนรวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิ์ ซึ่งได้แก่ กรมที่ดิน และการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร ซึ่งได้แก่ หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบและเข้าใจถึงคุณค่าของโบราณสถาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

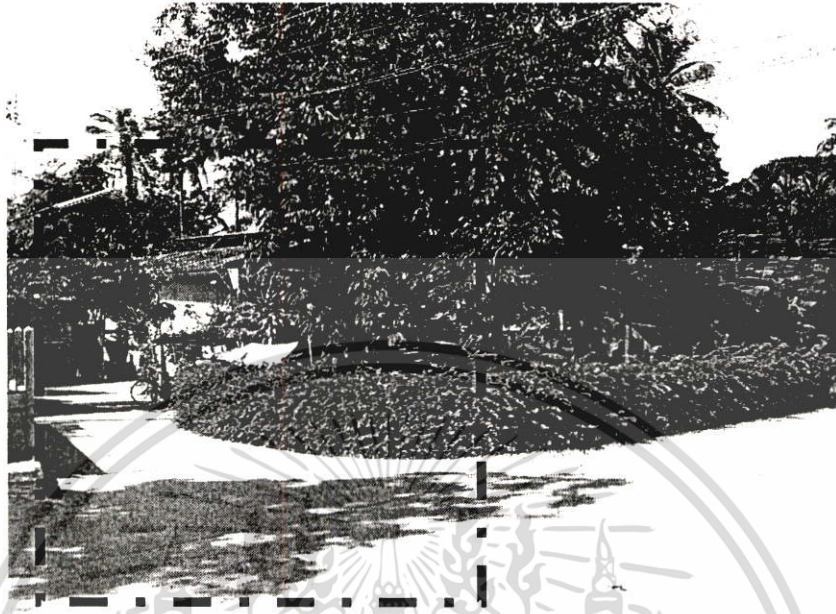
- ที่ดินเอกชน
- ที่ราชพัสดุ
- ที่ถือครอง

ผังแสดงสภาพการถือครองที่ดิน

ภาพที่ 5.13 แสดงสภาพการถือครองที่ดิน
 ที่มา : สำนักโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
 ไม่ว่าการผิดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ข้อมูลนี้แก่บุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมศิลปากร

ภาพที่ 5.14 แสดงการบุกเบิกที่ดิน ก่อสร้างอาคารประชิดกับแนวประตูเมือง บริเวณประตูหิน

ภาพที่ 5.15 แสดงการก่อสร้างอาคารพักอาศัยโดยรอบโบราณสถานสระแก้ว โดยการถือครองที่ดิน (ท.ค.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

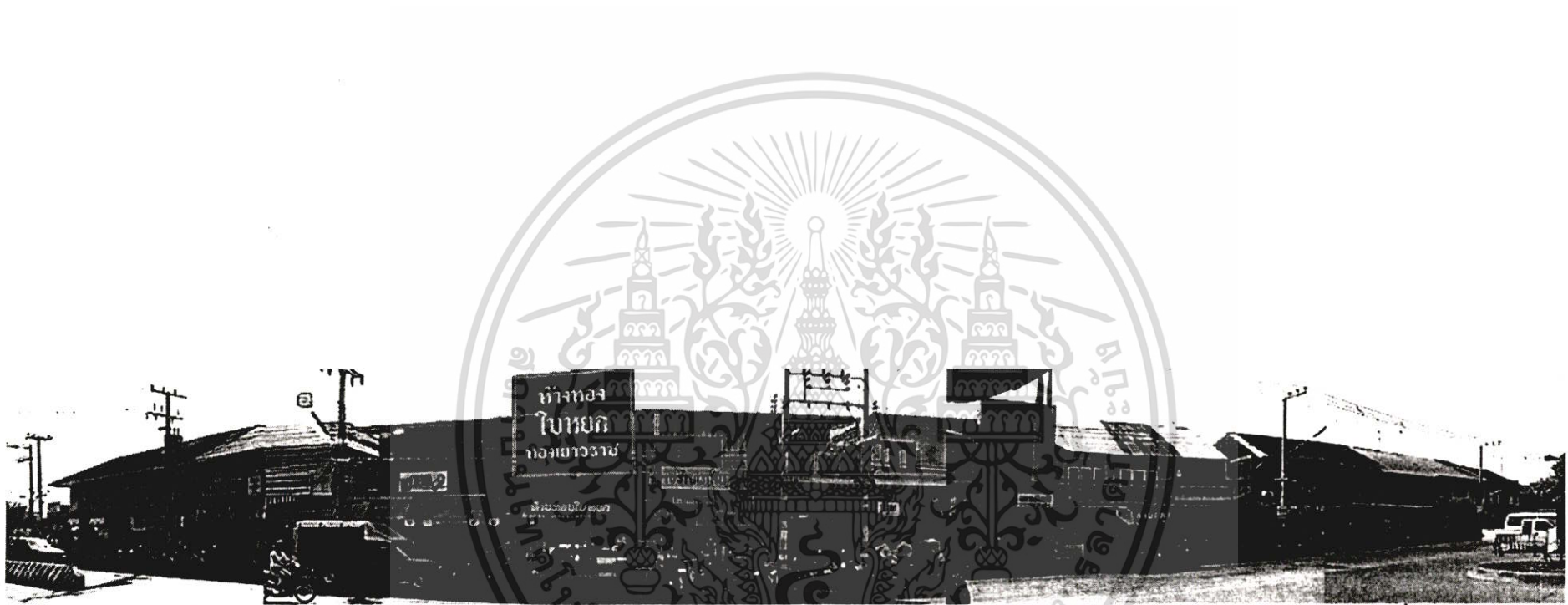

ภาพที่ 5.16 แสดงที่ว่างบริเวณถนนยางใหญ่ มีลักษณะของการถือครองสิทธิ์ มีการถมดินลูกรัง เพื่อการก่อสร้าง

ภาพที่ 5.17 แสดงโรงเรียนสุริยาอุทัย ที่ตั้งอยู่บนที่ราชพัสดุ ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทหินพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.18 แสดงที่ดินบริเวณด้านหน้าปราสาทหินพิมาย ตามแนวถนนอนันตจินดา มีลักษณะของ การถือครองสิทธิ์ มีการก่อสร้างอาคาร 2 ชั้นใช้สำหรับเป็น
ร้านค้าโดยส่วนใหญ่

ภาพที่ 5.19 แสดงการบุกรุกที่ดิน ก่อสร้างอาคารประชิดกับแนวประตูเมือง บริเวณประตูผี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.20 แสดงการบูรณปฏิสังขรณ์ที่ดิน ก่อสร้างอาคารเป็นร้านอาหารบนโบราณสถานสระโบสถ์ บริเวณด้านตะวันตกของปราสาทหินพิมาย

ภาพที่ 5.21 แสดงอาคารบนถนนอนันตจินดาที่มีลักษณะของการถือครองสิทธิ์ก่อสร้างแทรก ระหว่างอาคารที่มีโฉนดที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 การใช้ประโยชน์อาคาร

การใช้ประโยชน์อาคารของเมืองเก่าพิมายนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะของการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอยู่อาศัยเป็นหลัก คือ ร้อยละ 70 และจะมีการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรม เพื่อตอบสนองกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเมืองอีกประมาณร้อยละ 18 ซึ่งการใช้ประโยชน์อาคารในลักษณะนี้จะมีอยู่ทางด้านทิศใต้ของปราสาทหินพิมาย และทางด้านตะวันออกของเมือง โดยเป็นในรูปแบบของย่านพาณิชย์กรรมและการค้าขายของเมือง ส่วนการใช้ประโยชน์อาคารในแบบผสม คือ การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอยู่อาศัย และพาณิชย์กรรมไปพร้อมๆ กัน จะพบได้ในบริเวณทางด้านทิศใต้ของปราสาทหินพิมายเช่นเดียวกัน และพบทางด้านตะวันตกอีกเพียงบางส่วน ส่วนการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนกุลโน โรงเรียนสุริยาอุทัย และโรงเรียนพิมายวิทยา ซึ่งจะตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ ตามลำดับ (ภาพที่ 5.23)

โดยจากการสำรวจการใช้ประโยชน์อาคารในเมืองเก่าพิมาย เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคารที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ศึกษานั้น สามารถสรุปรายละเอียดของแต่ละประเภทกิจกรรมได้ ดังนี้ คือ

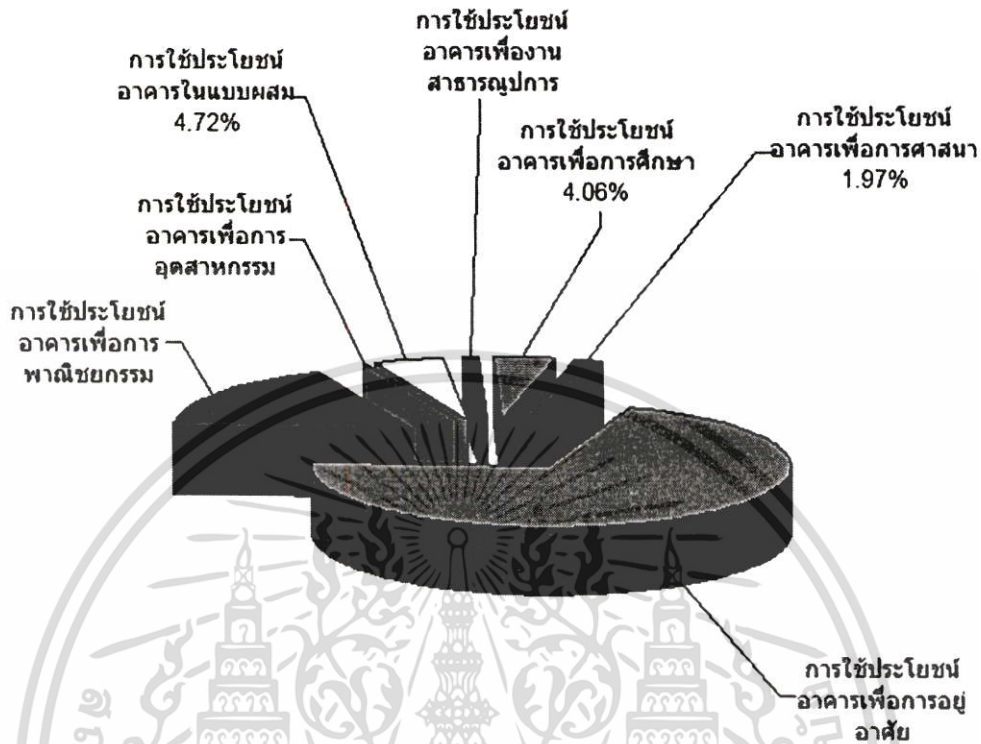
ตารางที่ 5.1 แสดงกิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคารแต่ละประเภท

กิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคาร	จำนวนคูหา	ร้อยละ (%)
1. การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอยู่อาศัย	1070	70.12
2. การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรม	273	17.89
3. การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอุตสาหกรรม	2	0.13
4. การใช้ประโยชน์อาคารในแบบผสม	72	4.72
5. การใช้ประโยชน์อาคารเพื่องานสาธารณูปการ	17	1.11
6. การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการศึกษา	62	4.06
7. การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการศาสนา	30	1.97
รวม	1526	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคาร (ร้อยละ)

ภาพที่ 5.22 แสดงแผนภูมิสัดส่วนกิจกรรมการใช้ประโยชน์อาคารแต่ละประเภท (ร้อยละ)

5.2.2.1 การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอยู่อาศัย

การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อกิจกรรมการอยู่อาศัยในเมืองพิมายนั้น มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70.12 (ตารางที่ 5.1) โดยกิจกรรมการใช้อาคารเพื่อการอยู่อาศัยส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว หรืออาคาร 2 ชั้น ซึ่งจะกระจายอยู่โดยทั่วเขตเมือง มีลักษณะค่อนข้างหนาแน่นเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นชุมชนโบราณซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่เกิดจากการตั้งถิ่นฐานเดิมและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในปัจจุบันเมืองพิมายได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ทำให้การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อตอบสนองกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ทำให้การใช้อาคารภายในเมืองเป็นแบบผสมผสาน

5.2.2.2 การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรม

ลักษณะการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรม มีสัดส่วนร้อยละ 17.89 (ตารางที่ 5.1) โดยจะมีความหนาแน่นอยู่ในบริเวณทางด้านทิศใต้ของตัวปราสาทหินพิมาย บริเวณสองฟากของถนนจอมสุตาเสด็จ ถนนอนันท์จินดา ถนนบุษยยันต์ และถนนฤทัยรมย์ นอกจากนั้นเป็นการกระจายตัวไปทางทิศตะวันตกริมฝั่งลำน้ำจระเข้ตรงข้ามกับเมืองเก่า โดยการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรมเพื่อตอบสนองกิจกรรมของเมือง และการท่องเที่ยวเป็นหลัก เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อผู้ผู้ใดเห็นหน้าใบนี้ขอสงวนสิทธิ์ในไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมากจะเป็นอาคารประเภทธนาคาร สำนักงาน เป็นต้น และมักจะมีลักษณะของรูปแบบทางกายภาพของอาคารที่ลักษณะโดดเด่น ชัดเจน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพสิ่งแวดล้อมของตัวปราสาทได้ อันเนื่องมาจากรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ขัดแย้งกัน

5.2.2.3 การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอุตสาหกรรม

การใช้ประโยชน์อาคารประเภทอุตสาหกรรมภายในพื้นที่ศึกษานั้น จะมีสัดส่วนน้อยมากคือ ร้อยละ 0.13 โดยจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ไม่มีมลพิษต่อชุมชนหรือสภาพแวดล้อมมากนัก ซึ่งโดยมากจะเป็นอุตสาหกรรมที่ตอบสนองกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมืองเป็นหลัก ได้แก่ อู่ซ่อมรถ เป็นต้น สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง อุตสาหกรรมผลิตเกลือ และโรงงานผลิตวัสดุก่อสร้าง โดยจะตั้งอยู่นอกพื้นที่เมืองเก่าหรือพื้นที่ศึกษา บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 206 และหมายเลข 2163

5.2.2.4 การใช้ประโยชน์อาคารในแบบผสม

ลักษณะของการใช้ประโยชน์อาคารในแบบผสม คือ กิจกรรมการใช้อาคารนั้นมีลักษณะของการใช้งานในแบบผสมผสาน คือ มีลักษณะของกิจกรรมในแบบที่พักอาศัยกึ่งอาคารสำนักงาน โดยจะมีสัดส่วนร้อยละ 4.72 (ตารางที่ 5.1) โดยกิจกรรมการใช้อาคารในลักษณะนี้จะพบอยู่บริเวณริมถนนทั้งทางด้านทิศใต้ และทิศตะวันออกของเมือง บริเวณถนนวนปรางค์ ถนนอนันทจินดา ถนนฤทัยรมย์ เป็นต้น

5.2.2.5 การใช้ประโยชน์อาคารเพื่องานสาธารณูปการ

ลักษณะของการใช้ประโยชน์อาคารเพื่องานสาธารณูปการนี้จะประกอบด้วยสถานที่ราชการต่างๆ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย สถานีดับเพลิงบริเวณถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันตก และที่ทำการไปรษณีย์ที่อยู่ใกล้ๆ กัน ซึ่งการใช้ประโยชน์อาคารเพื่องานสาธารณูปการนี้ ในปัจจุบันนี้จะไม่พบอาคารประเภทสถานที่ราชการที่สำคัญ อันเนื่องมาจากการสร้างศูนย์ราชการและเมืองใหม่ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเก่าพิมาย บริเวณเมืองใหม่ ฝั่งตรงข้ามลำน้ำจ๊กราช

5.2.2.6 การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการศึกษา

ลักษณะของการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการศึกษาในพื้นที่ศึกษาทั้งหมดนั้นจะเป็นโรงเรียนซึ่งอยู่ทั้งหมด 3 โรงด้วยกัน คือ โรงเรียนกุลโน ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง โรงเรียนสุริยาอุทัย อยู่บริเวณด้านหลังเมรุพหลมทัด ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทหินพิมาย และโรงเรียนพิมายวิทยา ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเมือง

5.2.2.7 การใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการศาสนา

ในพื้นที่ศึกษาเมืองเก่าพิมายนั้นจะประกอบด้วยวัดสำคัญ 4 แห่ง โดยตั้งอยู่ตามส่วนต่างๆ ของเมือง โดยวัดบูรพา ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของเมือง วัดเก่าประตู่ชัยและวัดใหม่ประตู่ชัย

จะตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้บริเวณประตูชัย และวัดเดิม จะตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของปราสาทหินพิมาย โดยวัดทั้ง 4 แห่งในปัจจุบันได้มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้น โดยอาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กมีความสูงมากกว่า 2 ชั้นขึ้นไป ซึ่งในบริเวณที่วัดทั้ง 4 แห่งตั้งอยู่นั้นมีโอกาที่จะก่อสร้างอาคารที่จะกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมของปราสาทหินได้ โดยเฉพาะบริเวณประตูชัย

สรุปการใช้ประโยชน์อาคารของเมืองเก่าพิมายนั้นส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการอยู่อาศัยเป็นหลัก ส่วนการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรมนั้นจะพบอยู่บริเวณทิศใต้ของตัวปราสาทหินเพื่อการตอบสนองกิจกรรมการท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ของเมืองเก่าพิมาย ส่วนการใช้ประโยชน์อาคารในลักษณะอื่นๆ ก็จะมากระจายแทรกอยู่ตามที่ต่างๆ เพื่อเป็นการตอบสนองกิจกรรมการอยู่อาศัยของเมือง

จะเห็นได้ว่าจากการที่มีการสร้างศูนย์ราชการและเมืองใหม่ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเก่าพิมาย บริเวณเมืองใหม่ ผังตรงข้ามลำน้ำจักรราช ทำให้เห็นได้ชัดว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจะเกิดขึ้นบริเวณด้านนอกของเมืองเก่ามากกว่า อันเนื่องมาจากชุมชนภายในเขตเมืองเก่ามีการใช้ที่ดินที่ค่อนข้างมีความหนาแน่น ไม่สามารถรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นใหม่ จะมีเพียงการเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารจากที่อยู่อาศัยมาเพื่อการพาณิชย์กรรม ซึ่งก็จะมีค่อนข้างน้อย แต่การเปลี่ยนแปลงอาคารในลักษณะดังกล่าวก็อาจที่จะมีผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของตัวปราสาทหินพิมายได้ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารอาจทำให้เจ้าของอาคารนั้นมีการก่อสร้าง หรือดัดแปลงการใช้งานของอาคารที่มีโอกาสที่จะกระทบต่อตัวปราสาทหินพิมายได้

การใช้ประโยชน์อาคาร

- ที่อยู่อาศัยเป็นเอกสารที่
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม
- การใช้ประโยชน์แบบผสม

- อาคารอนุภคใช้งานเพื่อการศึกษา
- สถาบันการศึกษา
- อนุรักษ์เพื่อศิลปะและวัฒนธรรมไทย
- สถาบันศาสนา

แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์อาคาร

ภาพที่ 5.23 แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลการผังเมือง กรมการผังเมือง

100 0 100 200 Meters

5.2.4 สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้างภายในพื้นที่ศึกษานั้น เพื่อให้ทราบถึงทิศทางของแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการรูปแบบของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ตลอดจนแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารในอนาคต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีโอกาสและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพกายภาพต่อตัวปราสาทหินพิมายได้ โดยเกณฑ์การพิจารณาสภาพของอาคารและสิ่งปลูกสร้างนั้น ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. อาคารสภาพดี คือ อาคารที่มีโครงสร้างดี และสามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี
2. อาคารสภาพปานกลาง หมายความว่า อาคารที่มีโครงสร้างดี ไม่มีความเสียหาย แต่มีสภาพภายนอกที่ทรุดโทรมตามกาลเวลา สามารถที่จะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีได้ง่าย
3. อาคารสภาพทรุดโทรม หมายความว่า อาคารที่มีลักษณะโครงสร้าง และสภาพภายนอกทรุดโทรม จำเป็นต้องใช้การบูรณะและซ่อมแซม

สภาพดี

สภาพปานกลาง

สภาพเสื่อมโทรม

ภาพที่ 5.24 แสดงรูปแบบของสภาพอาคาร

การพิจารณาสภาพอาคาร จะคำนึงถึงเพียงรูปร่างภายนอกของอาคารเท่านั้น มิได้รวมถึงการสำรวจโครงสร้างของอาคารทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อจำกัดของการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษานั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาผลกระทบทางด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาในสวนที่เป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่จะมีผลกระทบต่อตัวศิลปกรรมเป็นหลัก

จากการสำรวจอาคารภายในพื้นที่ศึกษาพบว่าสภาพอาคารในบริเวณพื้นที่ศึกษานั้น (ภาพที่ 5.26) อาคารที่มีสภาพดีส่วนใหญ่จะเป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ และใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งจะมีสัดส่วนร้อยละ 25 ของอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา ส่วนอาคารที่มีสภาพปานกลางจะมีสัดส่วนร้อยละ 48 และอาคารที่สภาพทรุดโทรม จะมีสัดส่วนร้อยละ 27 (ตารางที่ 5.2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 แสดงสภาพอาคาร

สภาพอาคาร	จำนวนคูหา	ร้อยละ (%)
1. สภาพอาคารดี	384	25.18
2. สภาพอาคารปานกลาง	730	47.87
3. สภาพอาคารทรุดโทรม	411	26.95
รวม	1525	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 5.25 แสดงแผนภูมิสัดส่วนของสภาพอาคาร (ร้อยละ)

โดยอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ศึกษานั้นส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่โดยรอบตัวปราสาทหินพิมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทิศใต้ สภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้างในเขตชุมชน โดยเฉพาะอาคารที่พักอาศัยและร้านค้าโดยทั่วไปจะเป็นอาคารไม้หรืออาคารที่มีลักษณะโครงสร้างในแบบผสมระหว่างไม้และคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนในบริเวณพาณิชย์กรรมจะมีอาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นอาคารโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กโดยจะเป็นการปลูกสร้างอาคารแทนอาคารโครงสร้างไม้ที่มีอยู่เดิม (ภาพที่ 5.26 แสดงสภาพอาคาร)

สรุปได้ว่าสภาพของอาคารในบริเวณพื้นที่ศึกษานั้น อาคารที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีนั้นมี 1 ใน 4 ส่วนของอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา อาคารที่มีสภาพปานกลางนั้นมีประมาณครึ่งหนึ่งของอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา และอาคารที่อยู่ในสภาพทรุดโทรมนั้นมีประมาณ 1 ใน 4 ของอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอาคารขึ้นใหม่ในพื้นที่ศึกษานั้น มีแนวโน้มที่จะอยู่ในส่วนของอาคารที่มีสภาพที่ทรุดโทรม โดยการพัฒนาอาคารขึ้นใหม่แทนที่อาคารที่มีสภาพทรุดโทรมนั้น มีโอกาสที่จะทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพและมุมมองที่จะกระทบต่อตัวศิลปกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ ส่วนอาคารที่มีสภาพปานกลางก็มีแนวโน้มเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการซ่อมแซมอาคารให้มีสภาพที่ดีขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาคารนั้นก็
โอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงอาคารที่มีผลกระทบต่อกายภาพของปราสาทหินพิมายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาปัตยกรรม

100 0 100 200 Meters

ตำราฉบับที่ 5.26 แสดงสถาปัตยกรรม
 ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรมการผังเมืองและการสำรวจ
 ทวีตโทรม

แผนผังแสดงสถาปัตยกรรม

5.2.5 จำนวนชั้นอาคาร

การศึกษาเกี่ยวกับจำนวนชั้นของอาคารภายในพื้นที่ศึกษานั้น เพื่อให้ทราบถึงจำนวนชั้นและความสูงของอาคารในสภาพปัจจุบัน และทิศทางของแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างในอนาคต ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและมุมมองที่จะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวปราสาทหินพิมายได้ (ภาพที่ 5.28 แสดงจำนวนชั้นอาคาร)

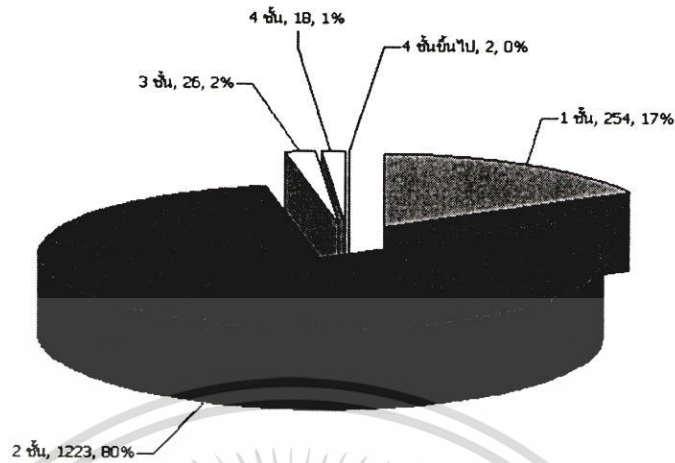
โดยจากการสำรวจภายในพื้นที่ศึกษาพบว่าจำนวนชั้นของอาคารโดยส่วนมากจะมีความสูง 2 ชั้น โดยมีสัดส่วนมากที่สุด คือ ร้อยละ 80.30 ส่วนอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปจะมีอยู่จำนวน 20 คูหา หรือร้อยละ 1.31 ซึ่งอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปโดยมากจะอยู่บริเวณทางด้านทิศใต้ของเมืองเก่าพิมายเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในแนวถนนจอมสุตาเสด็จ ที่เป็นแนวมองที่สำคัญจากบริเวณประตูชัยทางด้านทิศใต้ ไปยังปราสาทหินพิมายทางด้านทิศเหนือ จะมีอาคารที่มีความสูง 4 ชั้นขึ้นไป ทำให้มีผลกระทบต่อสภาพของโบราณสถานโดยตรง ส่วนจำนวนชั้นของอาคารในพื้นที่ของวัดเก่าประตูชัย วัดเดิม โรงเรียนพิมายวิทยา โรงเรียนสุริยาอุทัย ก็ จะพบอาคารที่มีความสูงค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นพื้นที่ที่การก่อสร้างอาคารนั้นไม่ต้องทำการขออนุญาตปลูกสร้างทำให้การก่อสร้างอาคารที่มีความสูงมากกระทำได้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้ หากมีการก่อสร้างอาคารที่มีจำนวนชั้นและความสูงมากนั้น ก็จะเป็นการกระทบต่อตัวศิลปกรรมได้โดยตรง เพราะเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ใกล้กับตัวโบราณสถาน

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนชั้นอาคาร

จำนวนชั้นอาคาร	จำนวนคูหา	ร้อยละ (%)
1. อาคารชั้นเดียว	254	16.68
2. อาคาร 2 ชั้น	1223	80.30
3. อาคาร 3 ชั้น	26	1.71
4. อาคาร 4 ชั้น	18	1.18
5. อาคาร 4 ชั้นขึ้นไป	2	0.13
รวม	1523	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

แผนภูมิแสดงจำนวนชั้นอาคาร

ภาพที่ 5.27 แสดงแผนภูมิสัดส่วนของจำนวนชั้นอาคาร (ร้อยละ)

และเมื่อทำการวิเคราะห์ ตามแนวทางของ รองศาสตราจารย์ เดชา บุญค้ำ ซึ่งได้กล่าวถึงวิธีในการวิเคราะห์มุมมอง (Seen Area Analysis) โดยการกำหนดจุดมองที่สำคัญซึ่งก็คือ แนวมองจากประตูเมืองในทิศต่างๆ คือ ประตูชัยทางด้านทิศใต้ของเมือง ประตูผีทางด้านทิศเหนือของเมือง และประตูหินทางด้านทิศตะวันตกของเมือง แล้วฉายแนวสายตาไปตามแนวของการเคลื่อนที่ ซึ่งก็ จะทำให้เห็นได้ว่า อาคารที่อยู่บริเวณ 2 ผังถนนตามแนวมองที่สำคัญนั้น จะมีอาคารที่เข้ามาอยู่ในการฉายของแนวสายตา (ภาพที่ 5.29) ซึ่งเมื่ออาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้นขึ้นไป ก็จะมีผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพโดยรวมได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากความกลมกลืนกับอาคารข้างเคียง และความสูงของอาคารที่กระทบมุมมอง

สรุปได้ว่าการสำรวจจำนวนชั้นของอาคารในบริเวณพื้นที่ศึกษานั้น อาคารส่วนใหญ่จะเป็นอาคารที่มีความสูง 2 ชั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเทคโนโลยีในการก่อสร้างและข้อจำกัดทางด้านวัสดุ ซึ่งในอนาคตอาจมีแนวโน้มในการพัฒนาอาคารชั้นใหม่แทนที่อาคารที่มีสภาพทรุดโทรม ซึ่งเทคโนโลยีในการก่อสร้างในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะก่อสร้างอาคารชั้นแทนที่อาคารเดิมและความสูงของอาคารมากกว่าเดิมซึ่งมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อตัวศิลปกรรมได้

ส่วนอาคารที่มีความสูงในบริเวณพื้นที่ที่มีความสำคัญมากๆ และมีผลกระทบต่อตัวศิลปกรรมโดยตรงนั้น ควรที่จะหามาตรการและแนวทางในการควบคุมและจำกัดการพัฒนาของอาคารดังกล่าว เพื่อเป็นการหยุดยั้งปัญหาและแก้ไขปัญหาด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อตัวศิลปกรรมไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนชั้น

- ชั้นเดียว
- 2 ชั้น
- 3 ชั้น
- 4 ชั้น
- เกิน 4 ชั้น

ภาพที่ 5.28 แสดงจำนวนชั้นอาคาร
ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรมการผังเมืองและการสำรวจ

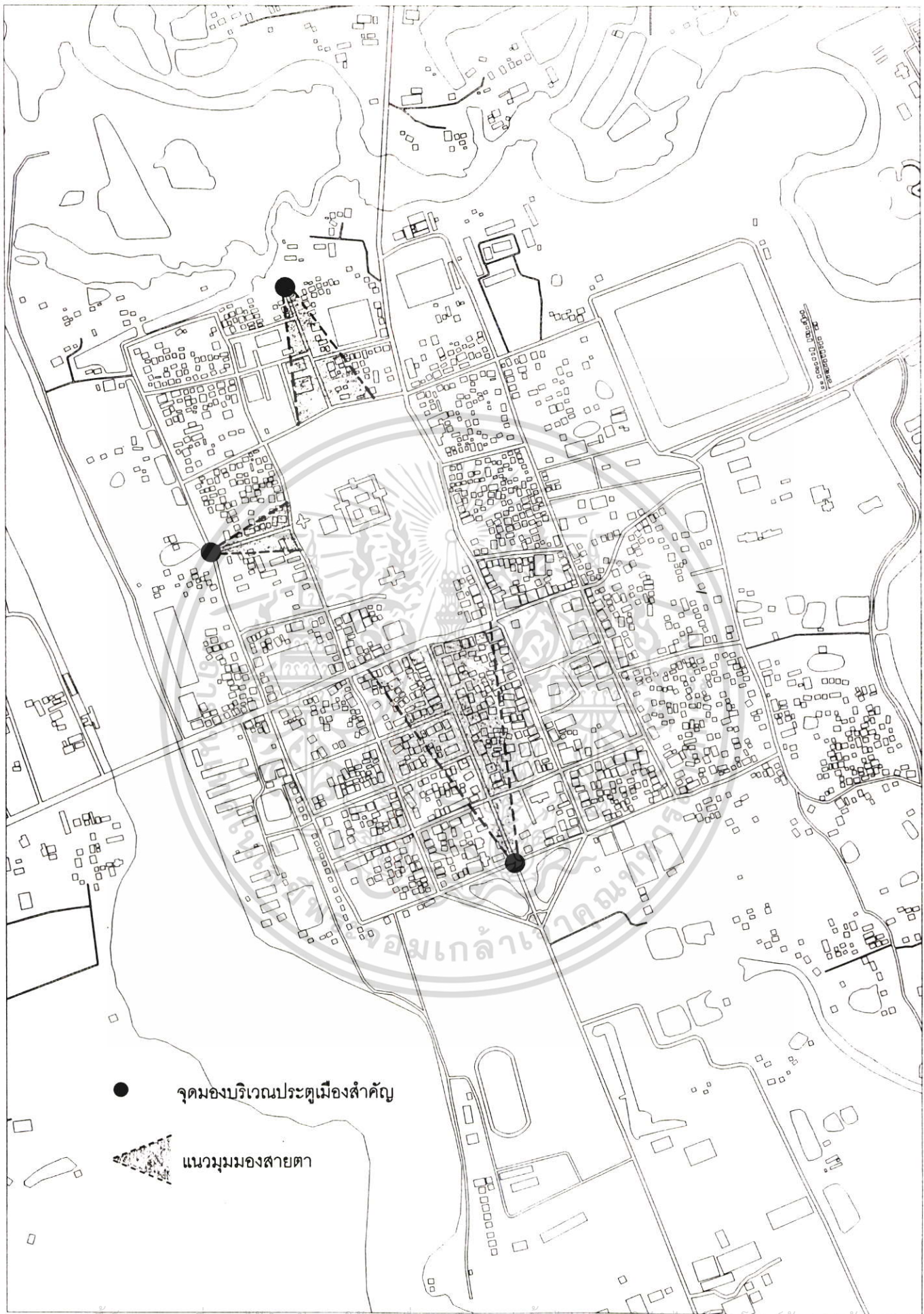
100 0 100 200 Meters

แผนผังแสดงจำนวนชั้นอาคาร

อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

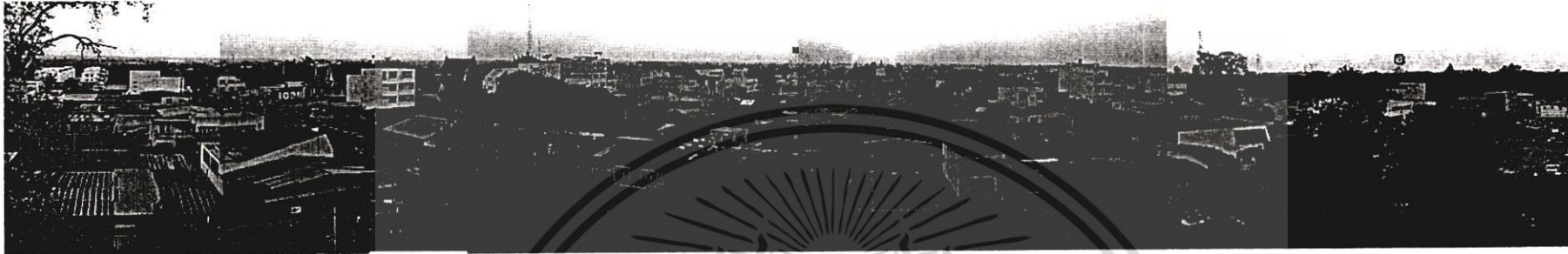
ภายใต้เงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

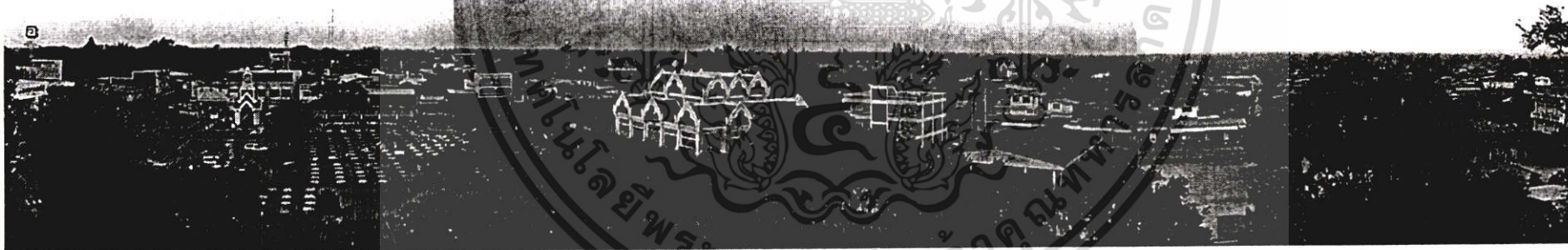
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น โปรดดูเงื่อนไขไปรษณีย์ด้านการค้า
 ภาพที่ 5.29 แสดงการวิเคราะห์แนวมอง
 ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรมการผังเมืองและการสำรวจห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังแสดงการวิเคราะห์แนวมอง

ภาพที่ 5.30 แสดงภาพถ่ายจากยอดเมรุพรหมทัตมองไปยังทางทิศตะวันตกของเมือง จะเห็นยอดปราสาทหินพิมายอยู่ทางด้านขวาของภาพ โดยจากภาพแสดงให้เห็นถึงความสูงของอาคารภายในเมืองเก่าพิมาย โดยจะเห็นได้ว่าอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น จะมีผลกระทบทางกายภาพต่อดัวปราสาทหินพิมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ภาพที่ 5.31 แสดงภาพถ่ายจากยอดเมรุพรหมทัตมองไปยังทางทิศเหนือของเมือง จะเห็นยอดปราสาทหินพิมายอยู่ทางด้านซ้ายของภาพ โดยจากภาพแสดงให้เห็นถึงความสูงของอาคารภายในเมืองเก่าพิมายทางด้านตะวันออกของปราสาทหินพิมาย โดยจะเห็นได้ว่าอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้นนั้นมีเพียงไม่มาก จะมีเพียงเฉพาะอาคารที่อยู่บนถนนอนันท์จินดา และถนนวนปรางค์ทางตะวันออกเพียงบางส่วน

ภาพที่ 5.32 แสดงมุมมองจากบริเวณประตูชัยทางด้านทิศใต้ไปยังปราสาทหินพิมาย พบอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น สองฟากถนนจอมสุดาเสด็จที่มีความสูง
ขนาด และรูปแบบ กระทบต่อกายภาพของปราสาทหินพิมายโดยตรง

ภาพที่ 5.33 แสดงอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น บนถนนอนันตจินดา บริเวณด้านหน้า
ปราสาทหินพิมายทางด้านตะวันออก

ภาพที่ 5.34 แสดงอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น บนถนนอนันตจินดา บริเวณด้านหน้า
ปราสาทหินพิมายทางด้านตะวันตก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

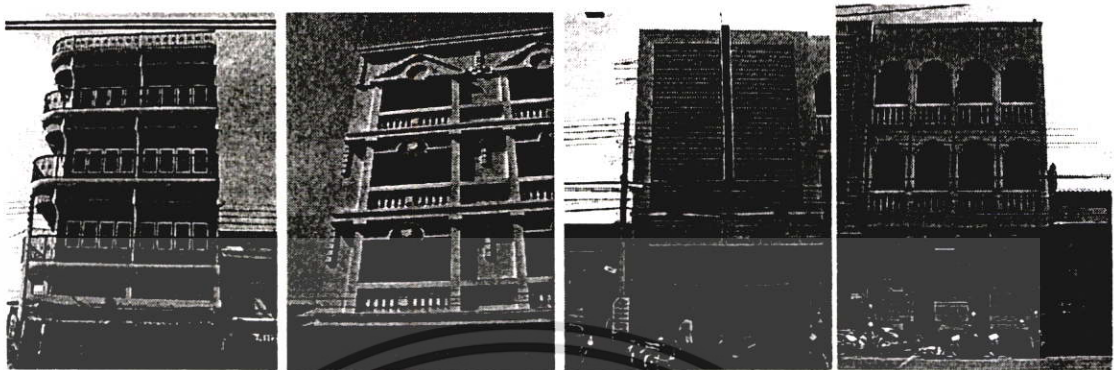

ภาพที่ 5.35 แสดงอาคารของโรงเรียนสุริยาอุทัย ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น

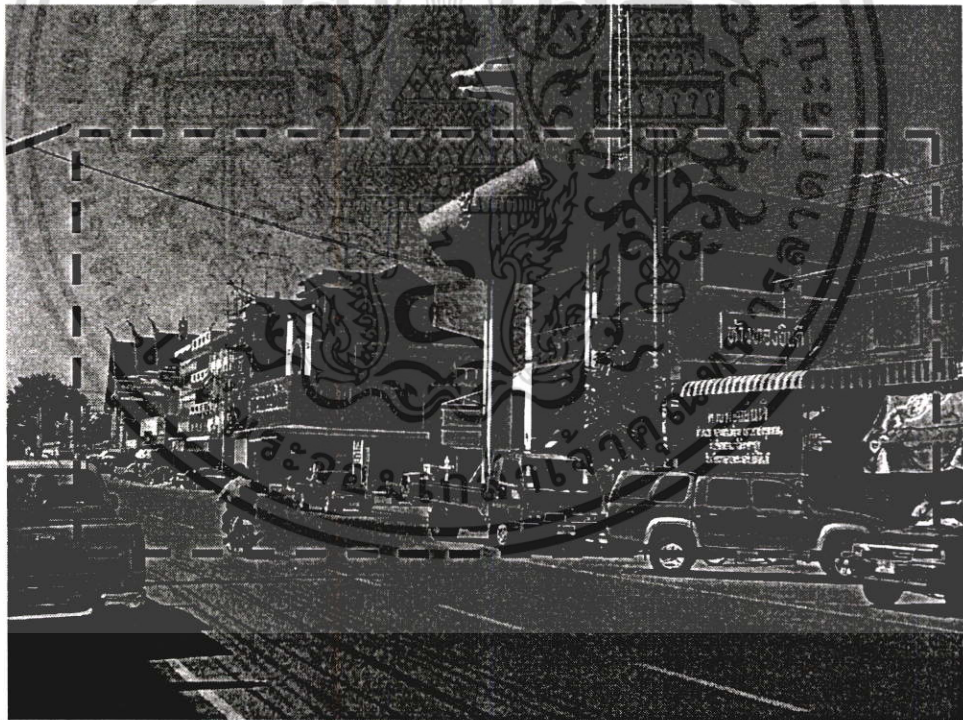

ภาพที่ 5.36 ภาพอาคารวัดเดิม ที่มีการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงถึง 4 ชั้น และมีหลังคาทรงสูง ทำให้กระทบกับปราสาทหินพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

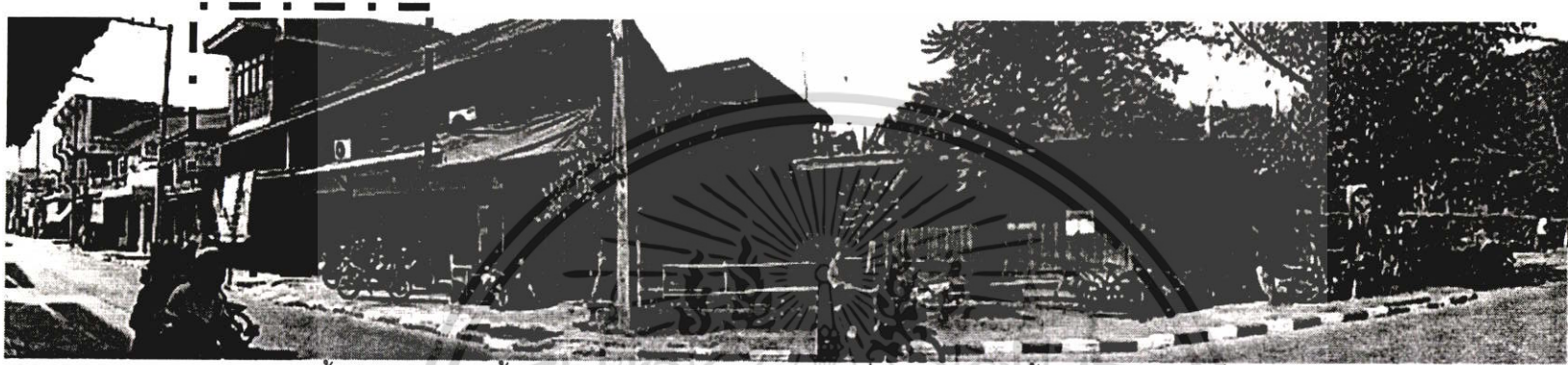

ภาพที่ 5.37 แสดงอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่เป็นอาคารสมัยใหม่ ที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น มีผลกระทบโดยตรงกับมุมมองที่สำคัญของปราสาทหินพิมาย ทำให้ขนาดและความสูงของตัวปราสาทบดบังปราสาทหินพิมาย

ภาพที่ 5.38 แสดงภาพอาคารวัดเก่าประตูชัย และอาคารข้างเคียงในแนวถนนจอมสุตาเสด็จ ที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น ซึ่งอาคารเหล่านี้ตั้งอยู่บนแนวมองที่สำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.39 แสดงอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวและ 2 ชั้น แทรกตัวด้วยอาคารสมัยใหม่ที่มีความสูง 3 ชั้นในช่วงใกล้กับสี่แยกหนองนาฬิกา ทำให้ความต่อเนื่องของอาคารขาดหายไป

ภาพที่ 5.40 ถนนวนประจักษ์ฝั่งตะวันออกมีลักษณะเป็นชุมชนพักอาศัย เป็นอาคารเรือนแถวไม้ชั้นเดียวและสองชั้น แทรกตัวด้วยอาคารสมัยใหม่ที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น ทำให้มีลักษณะที่โดดเด่นแปลกแยกจากอาคารข้างเคียงและทำลายสภาพแวดล้อม

5.2.6 วัสดุอาคาร

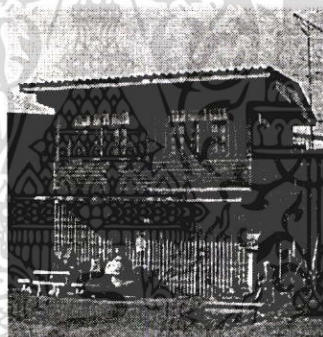
การศึกษาเกี่ยวกับวัสดุของอาคารนั้น เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดแนวโน้มและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเมืองว่ามีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาคารไปในทิศทางใด โดยการพิจารณาวัสดุอาคารในพื้นที่ศึกษานั้นได้จัดเกณฑ์การพิจารณาไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. อาคารไม้ หมายความว่า อาคารที่มีโครงสร้างและส่วนประกอบต่างๆ โดยใช้วัสดุไม้เป็นหลัก
2. อาคารไม้ผสมคอนกรีต หมายความว่า อาคารที่มีการผสมผสานการใช้วัสดุไม้ และคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นโครงสร้างหลักของอาคาร
3. อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หมายความว่า อาคารที่ใช้โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นโครงสร้างหลักของอาคาร

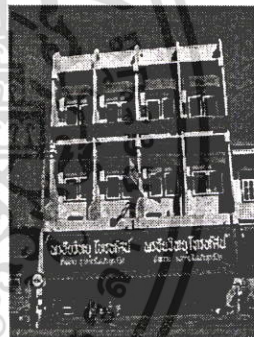
อาคารไม้

อาคารไม้ผสมคอนกรีต

อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก

ภาพที่ 5.41 แสดงวัสดุอาคารในแบบต่างๆ

จากการสำรวจพื้นที่ศึกษาพบว่าวัสดุอาคารในบริเวณพื้นที่ศึกษานั้น (ภาพที่ 5.43 แสดงวัสดุอาคาร) วัสดุอาคารโดยส่วนใหญ่ในพื้นที่นั้นโดยมากมักจะเป็นอาคารที่มีรูปแบบในลักษณะผสมคือมีรูปแบบอาคารไม้ผสมคอนกรีต โดยมีจำนวนร้อยละ 66.14 ของจำนวนอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา (ตารางที่ 5.4) ซึ่งโดยมากอาคารในลักษณะดังกล่าวจะเป็นลักษณะของการก่อสร้างแบบต่อเติมอาคารไม้เพื่อเสริมความแข็งแรงของโครงสร้างเก่าและเพื่อเพิ่มเติมประโยชน์ใช้สอยของอาคาร โดยให้เทคโนโลยีการก่อสร้างแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก

ตารางที่ 5.4 แสดงวัสดุอาคาร

วัสดุอาคาร	จำนวนคูหา	ร้อยละ (%)
1. อาคารไม้	292	19.16
2. อาคารไม้ผสมคอนกรีต	1008	66.14
3. อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก	224	14.70
รวม	1524	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ส่วนอาคารที่มีลักษณะเป็นอาคารไม้ นั้น โดยมากจะเป็นอาคารที่มีความสูงชั้นเดียว และ 2 ชั้นซึ่งโดยมากอาคารที่มีความสูง 2 ชั้นนั้นมักจะเป็นอาคารไม้ที่มีได้สูงในแบบชนบททั่วไป และมีการใช้พื้นที่ได้สูงในลักษณะของกิจกรรมเพื่อการอยู่อาศัยเป็นหลัก

ภาพที่ 5.42 แสดงแผนภูมิสัดส่วนของวัสดุอาคาร (ร้อยละ)

โดยอาคารที่มีลักษณะเป็นอาคารไม้ นั้น มีจำนวนร้อยละ 19.16 ของจำนวนอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา ซึ่งวัสดุอาคารในลักษณะดังกล่าวจะเป็นอาคารที่ใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างในแบบเดิม คือใช้โครงสร้างหลักของอาคารเป็นไม้ และโดยมากอาคารในรูปแบบดังกล่าวค่อนข้างที่จะมีสภาพของอาคารที่ทรุดโทรม ซึ่งมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงอาคาร และโอกาสในการเข้ามาแทนที่ของอาคารยุคใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างในแบบคอนกรีตเสริมเหล็กก็มีมากด้วย ซึ่งก็จะทำให้การก่อสร้างอาคารที่มีความสูงมากกว่านั้นมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

ส่วนอาคารที่มีรูปแบบอาคารในแบบคอนกรีตเสริมเหล็กในพื้นที่ศึกษานั้น มีจำนวนร้อยละ 14.70 ของจำนวนอาคารทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา โดยมากจะเป็นอาคารที่ได้ทำการก่อสร้างในระยะหลังมานี้โดยการใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างแบบใหม่ โดยจากการสำรวจจะพบว่าอาคารที่มีรูปแบบคอนกรีตเสริมเหล็กนี้จะมีค่าความสูงมากกว่า 2 ชั้นขึ้นไป อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะเป็นร้านค้า ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปได้ว่าวัสดุของอาคารในพื้นที่ศึกษาโดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยรูปแบบของอาคารไม้ และอาคารไม้ผสมคอนกรีต ซึ่งจะเห็นได้ว่าโอกาสในการเข้ามาแทนที่ของอาคารยุคใหม่จะมีโอกาสได้ค่อนข้างมาก และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงอาคารให้มีความสูงมากกว่าเดิมก็เป็นไปได้มากเช่นเดียวกัน ซึ่งแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ อาจทำให้เกิดผลกระทบและเป็นปัญหากับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของปราสาทหินพิมายได้หากไม่มีการวางแผนและแนวทางที่ดีในเรื่องของรูปลักษณ์ของอาคารและความสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัดคูหาครุฑ เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

- ไม้
- คอนกรีต-ไม้
- คอนกรีต

ภาพที่ 5.43 แสดงวัดคูหาครุฑ ที่ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรมการผังเมืองและการสำรวจ

100 0 100 200 Meters

แผนผังแสดงวัดคูหาครุฑ

5.2.7 สภาพถนนและการสัญจร

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสภาพถนนและการสัญจรนั้น เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงผลกระทบทางกายภาพที่มีต่อลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองเก่าพิมาย โดยระบบถนนภายในเมืองเก่าพิมายนั้น จะมีลักษณะของระบบถนนในลักษณะของตาราง (Grid System) โดยรอบปราสาทหินพิมาย โดยในการพิจารณาถึงระบบถนนและการสัญจรนี้ จะพิจารณาตามลักษณะขององค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ

5.2.7.1 ระบบถนนและความกว้างถนน

การเข้าถึงเมืองเก่าพิมายที่เป็นพื้นที่ศึกษานั้น จะมีถนนหลักเข้าสู่เมืองทางด้านทิศเหนือของปราสาทหินตามถนนสายนครราชสีมา-พิมาย และทางด้านทิศใต้ของปราสาทหินพิมายตามทางหลวงพิมาย-หินดา และมีถนนภายในที่มีลักษณะเป็นแบบตาราง เชื่อมถนนเข้าด้วยกัน (ภาพที่ 5.44) โดยระยะความกว้างถนนที่ได้มาจากการสำรวจ เป็นดังนี้

ตารางที่ 5.5 แสดงความกว้างถนน ที่มา: จากการสำรวจ

ชื่อถนน	ความกว้าง (เมตร)
ถนนวนปราสาทฝั่งตะวันออก	10.90
ถนนวนปราสาทฝั่งตะวันตก	8.00
ถนนอนันท์จินดา (ด้านหน้าปราสาท)	11.50
ถนนอนันท์จินดา (ด้านหน้าหอนาฬิกา)	15.50
ถนนจอมสุดาเสด็จ	17.70
ถนนบุชชายนต์ (บริเวณหน้าลานจอดรถ)	17.70
ถนนมหาศรยาดรา	7.00
ถนนอื่นๆ	8.00

หมายเหตุ ทั้งนี้เป็นความกว้างที่รวมคูน้ำแต่ไม่รวมทางเดินเท้า

ระบบการเดินรถบนถนนภายในพื้นที่เมืองเก่าพิมายนั้นจะเป็นในลักษณะของการเดินรถแบบสวนทางกันได้ทุกๆ ถนน ยกเว้นในบริเวณทางด้านใต้ของเมืองที่มีการปิดถนนเป็นมุม 45 องศาเข้าสู่เมืองทั้ง 2 ด้าน คือ ถนนสระแก้ว และถนนบุชชายนต์ จะมีลักษณะการเดินรถแบบทางเดียว

จากการสำรวจพื้นที่ศึกษาพบว่าถนนสายหลักที่จะเข้าสู่เมืองพิมายนั้นจะมีรถที่มีขนาดใหญ่ เช่น รถบัสนักท่องเที่ยว รถโดยสารระหว่างอำเภอ ที่สามารถวิ่งเข้าได้ทั่วพื้นที่เมือง โดยไม่ได้มีการกำหนดและจำกัดเส้นทางในการวิ่งของรถเหล่านี้ ยังผลให้มีการกระทบตัวโบราณสถาน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่อนูญตเห็นหน้าเป้เซบระเอยชนต้นนการกำไมว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยตรง และยังเป็น การรบกวนบรรยากาศของชุมชนด้วย โดยเฉพาะบริเวณทางด้านตะวันออกของกำแพงเมืองบนถนนวนปรางค์และถนนบุษยันธ์ จะเป็นถนนที่เลียบริมกำแพงเมือง ถ้าหากมีรถที่มีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักบรรทุกมากจะส่งผลกระทบต่อตัวโบราณสถานซึ่งอาจทำให้ตัวโบราณสถานพังลงได้

5.2.7.2 ที่จอดรถ

ภายในพื้นที่เมืองพิมาย ได้มีการกำหนดลักษณะของที่จอดรถอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

- ที่จอดรถนักท่องเที่ยว
- ที่จอดรถริมถนน

5.2.7.2.1 ที่จอดรถนักท่องเที่ยว

เนื่องจากเมืองพิมายนั้นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง การจัดพื้นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเมืองเก่าพิมายนั้นได้จัดให้มีพื้นที่จอดรถของนักท่องเที่ยวไว้ 2 แห่งด้วยกันคือ บริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย โดยจะใช้สำหรับการจอดรถยนต์โดยสารขนาดเล็กทั่วไปได้ 30 คัน และบริเวณหน้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (หอนาฬิกา) จะเป็นที่จอดรถโดยสารขนาดใหญ่ 5 คัน และรถยนต์โดยสารขนาดเล็กทั่วไป 30 คัน (แผนที่ 5.9) ซึ่งในปัจจุบันที่จอดรถยนต์สำหรับนักท่องเที่ยวนั้นไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงวันหยุด ช่วงงานเทศกาล

5.2.7.2.2 ที่จอดรถริมถนน

ในเขตเมืองเก่าพิมายนั้นสามารถจอดรถริมถนนได้โดยทั่วไป ยกเว้นบริเวณถนนวนปรางค์ฝั่งตะวันออก และถนนอนันทจินดาที่เป็นพื้นที่ห้ามจอดรถ ส่วนบริเวณถนนจอดสุตาเสด็จ และถนนบุษยันธ์ทั้ง 2 ข้างจะอนุญาตให้จอดรถกลับในวันคู่และวันคี่

จากการสำรวจนั้นสามารถสรุปได้ว่า การระบุพื้นที่จอดรถภายในเขตเมืองเก่าพิมายนั้นจะมีการระบุพื้นที่จอดรถและพื้นที่ห้ามจอดโดยเฉพาะบริเวณถนนสำคัญๆ และถนนหลักเพียงเท่านั้น ส่วนถนนรองและถนนอื่นๆ จะไม่มีการระบุพื้นที่จอดรถและพื้นที่ห้ามจอดส่งผลให้การจราจรในส่วนที่เป็นย่านการค้าของเมืองจะพบการจอดรถรับส่งสินค้าทำให้เกิดการกีดขวางจราจรได้ง่าย ประกอบกับถนนในหลายๆ พื้นที้นั้นมีความกว้างไม่มาก ทำให้การจอดรถชั่วคราวนั้น กีดขวางการจราจรได้ง่าย

5.2.7.3 ทางเดินเท้า

ทางเดินเท้าภายในเมืองเก่าพิมายโดยมากนั้นยังขาดความต่อเนื่องไม่เป็นระบบ ซึ่งได้มีการเว้นพื้นที่ของถนนไว้สำหรับการก่อสร้างทางเท้า ซึ่งในลักษณะถนนที่ก่อสร้างในปัจจุบันโดยส่วนใหญ่จะไม่ชิดพื้นที่อาคารหรือรั้ว ซึ่งพื้นที่เว้นว่างระหว่างผิวการจราจรและอาคารนั้นจะถูกใช้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์และวางสินค้าตามการใช้ประโยชน์ที่ดินของอาคารนั้นๆ เช่น เป็นที่จอดรถสำหรับอยู่ซ่อมรถ การวางสินค้าเพื่อการค้าขาย หรือการตั้งโต๊ะเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนส่วนบุคคล ซึ่งโดยมากจะกีดขวางการสัญจรของคนทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การเดินทางไปมาของผู้คนโดยมากจะใช้ผิวถนนเป็นการสัญจร ซึ่งอาจเกิดอันตรายได้ง่าย

อีกทั้งยังมีสาเหตุอันเนื่องมาจากที่อาคารแต่ละอาคารนั้นต่อเติมผ้าใบและกันสาดเพื่อวัตถุประสงค์ในการบังแดดและฝนในบางช่วงของวัน โดยเฉพาะที่เป็นห้องแถวทางด้านทิศใต้ของตัวปราสาทหินพิมาย ซึ่งทำให้ทางเดินเท้าที่นั้นดูแคบลงเนื่องมาจากผ้าใบกันสาด คนเดินเท้าจึงมักใช้ผิวการจราจรในการเดินเท้าซึ่งอาจเกิดอันตรายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

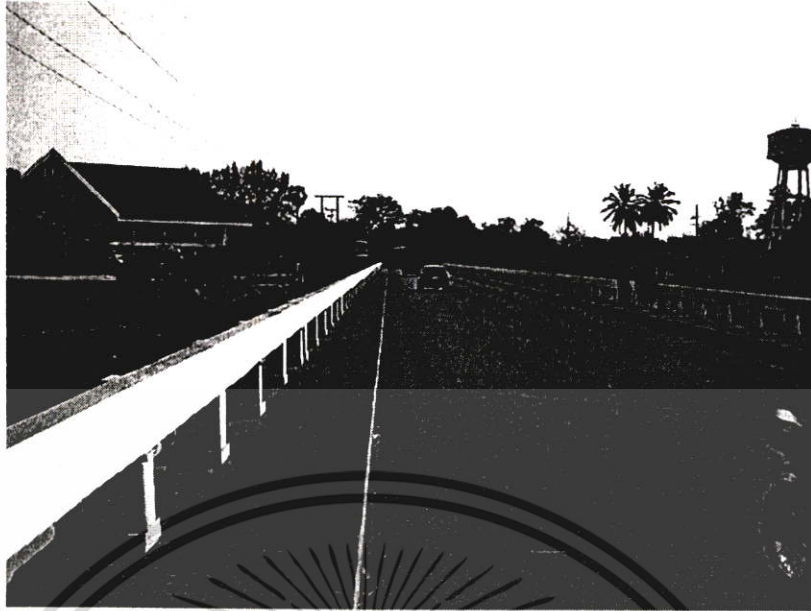
ภาพที่ 5.45 แสดงที่จอดรถ

ที่มา: ศูนย์ศึกษามลกรรมการผังเมือง และการสำรวจ

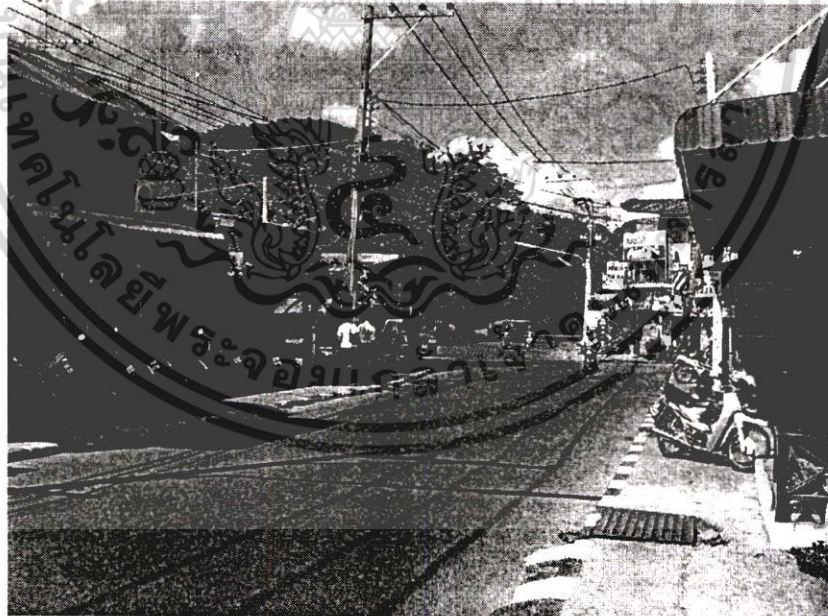
ผังแสดงที่จอดรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 แม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและข้อมูลของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.46 แสดงถนนทางเข้าสู่ตัวเมืองเก่าพิมายทางด้านทิศเหนือของปราสาทหินพิมาย จะเห็น
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายทางด้านซ้ายมือ

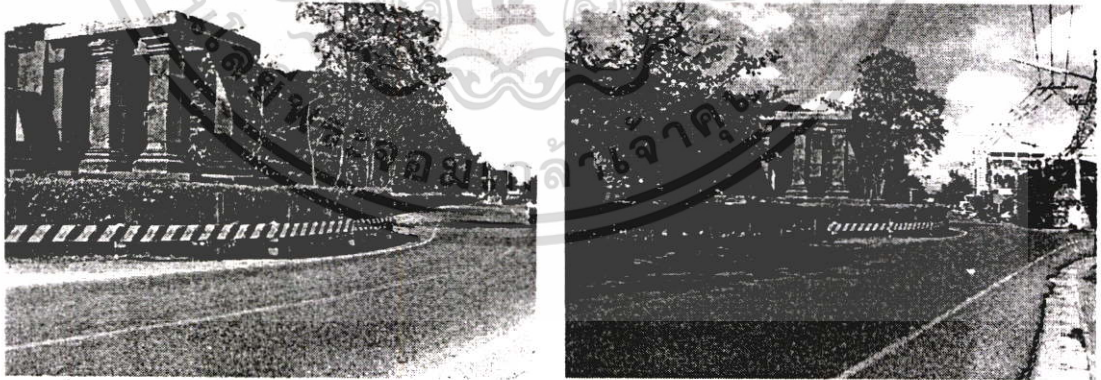

ภาพที่ 5.47 แสดงมุมหักของถนนวงปรางค์ฝั่งตะวันออกติดกับถนนอนุชายันต์ไกล่กับสี่แยก ทำให้
มีปัญหาในด้านมุมมองของรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.48 แสดงถนนวนปรังค์ฝั่งตะวันตก บริเวณช่วงหน้าสถานีดับเพลิงมีลักษณะเป็นมุมหัก ทำให้มีปัญหาในด้านมุมมองของรถ

ภาพที่ 5.49 แสดงถนนวนปรังค์ช่วงตัดกับถนนอักษรางค์ มีลักษณะเป็นมุมหักเนื่องจากการตัดถนนผ่านทางด้านข้างของปราสาทหิน ทำให้มีปัญหาในด้านมุมมองของรถยนต์ และเมื่อรถขนาดใหญ่ขับผ่านอาจเกิดผลกระทบต่อความแข็งแรงของโบราณสถานได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.50 แสดงถนนวนปรำงค์ทางด้านทิศเหนือทางฝั่งตะวันออก เป็นถนนที่ได้รับร่มเงาจากต้นไม้ในเขตโบราณสถาน ทำให้ถนนมีความร่มรื่น

ภาพที่ 5.51 แสดงถนนทางเข้าเมืองทางด้านทิศใต้ มีป้ายสัญลักษณ์จราจรบดบังแนวมองของประตูชัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.52 แสดงมุมมองจากลานหน้าประตูชัยไปยังแนวถนนทางหลวงแผ่นดินทางด้านทิศใต้

ภาพที่ 5.53 แสดงถนนเดินรถทางเดียวทางด้านตะวันตกของประตูชัย มีทางเดินเท้าบริเวณลานหน้าประตูชัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

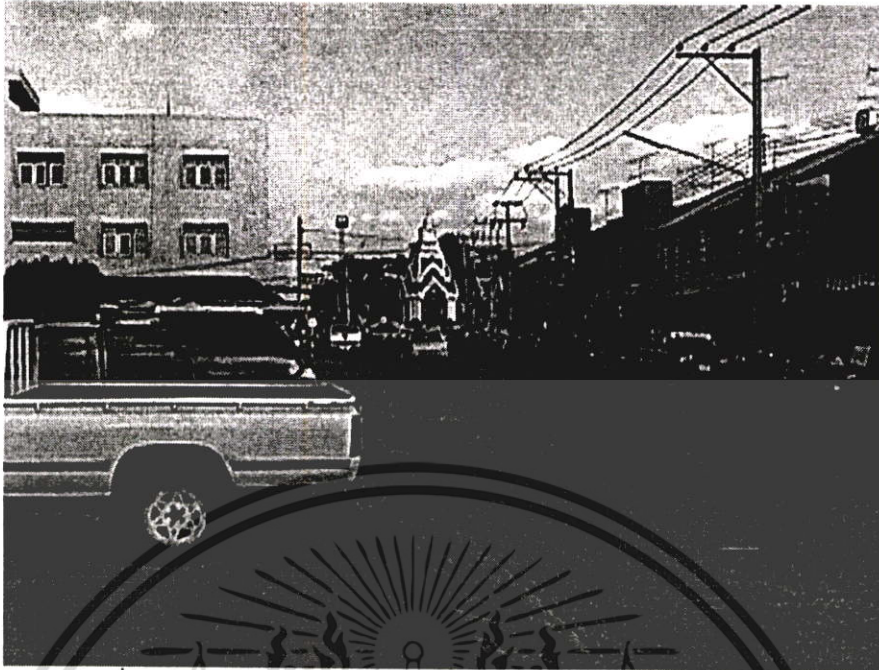

ภาพที่ 5.54 แสดงความกว้างถนนจอมสุดาเสด็จทางทิศเหนือ ใกล้กับปราสาทหินพิมาย มีขนาดแคบลงและมีที่จอดรถบริเวณหน้าอาคารทำให้การจราจรบริเวณนี้คับคั่ง

ภาพที่ 5.55 แสดงที่จอดรถบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย มองไปรอบๆ จะเห็นอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้นเป็นฉากหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

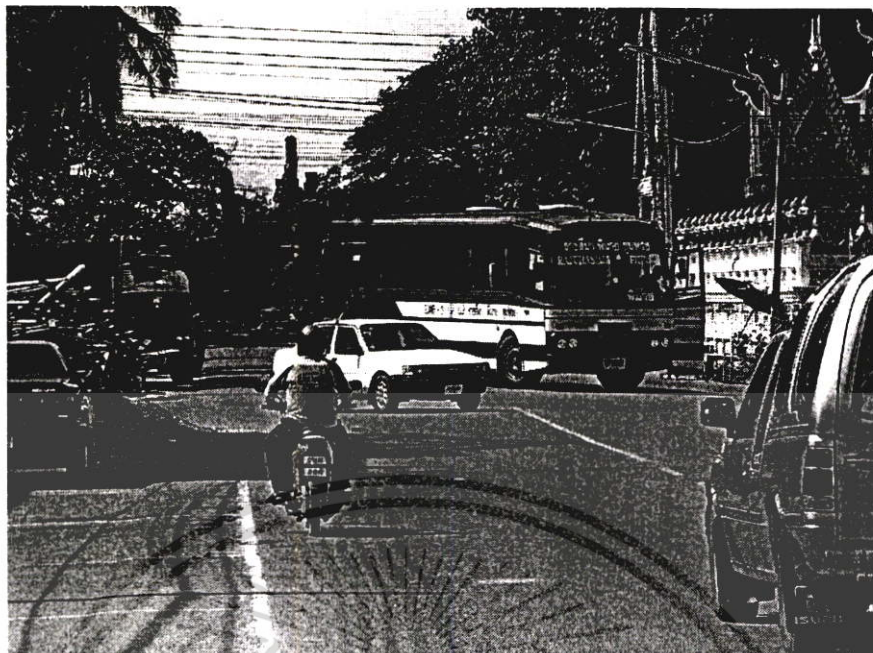

ภาพที่ 5.56 แสดงที่จอดรถบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย มีการยกระดับให้สูงขึ้นเพื่อแยกพื้นที่
จอดรถออกจากพื้นที่ถนน

ภาพที่ 5.57 แสดงถนนจอมสุตาเสด็จที่ใช้พื้นที่ด้านข้างของถนนเป็นพื้นที่จอดรถ โดยกำหนดการ
จอดในวันคู่-คี่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.58 บริเวณวัดเก่าประตูชัยและวัดใหม่ประตูชัยถูกใช้เป็นที่สำหรับเป็นท่ารถยนต์
โดยสารประจำทาง และรถโดยสารที่วิ่งภายในท้องถิ่น

ภาพที่ 5.59 แสดงที่จอดรถบริเวณหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร เป็นพื้นที่ที่สามารถจอดรถบัส
นักท่องเที่ยวได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.60 แสดงแนวถนนวนปรำรงค์ฝั่งตะวันออกที่ได้รับความรุ่มรืนจากต้นไม้ในเขต
โบราณสถาน ทำให้ประชาชนใช้เป็นทางเดินเท้าและที่จอดรถ แต่ไม่มีทางเดินเท้า

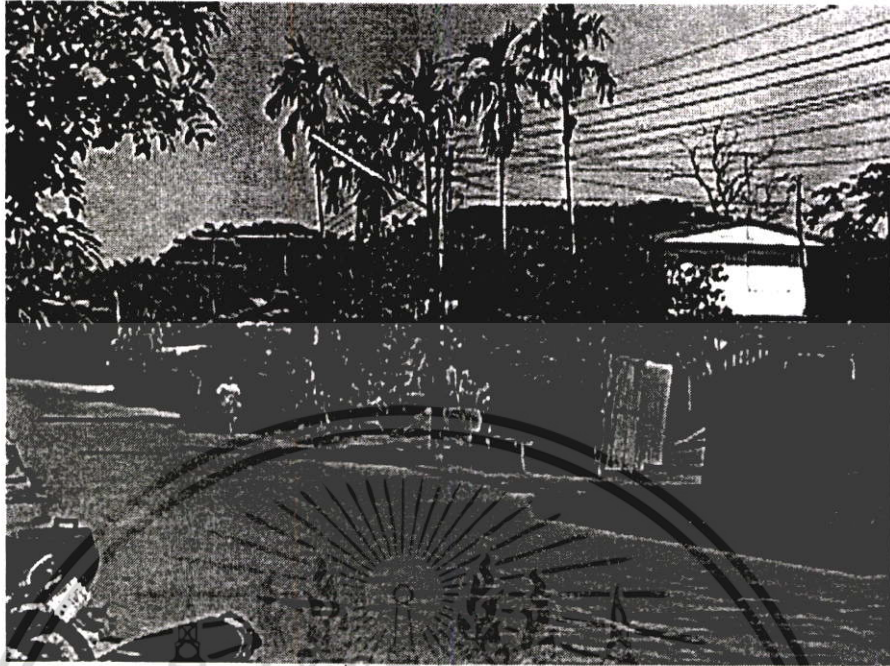

ภาพที่ 5.61 แสดงทางเดินเท้าบนถนนบุษยาลัย มีการใช้พื้นที่ทางเท้าเป็นพื้นที่จอด
รถจักรยานยนต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.62 แสดงทางเดินเท้าบนถนนนพวงศ์ฝั่งตะวันออก มีการใช้พื้นที่ทางเท้าเป็นพื้นที่จอดรถจักรยานยนต์

ภาพที่ 5.63 แสดงแนวถนนวงปรางค์ฝั่งตะวันตก เป็นลักษณะชุมชนพักอาศัย มีรั้วตั้งอยู่ชิดกับถนน ทำให้ไม่มีทางเดินเท้าในการสัญจร

ภาพที่ 5.64 แสดงแนวถนนจอมสุดาเสด็จ ผ้าใบกันแดดและเสาไฟฟ้าและการวางสินค้า บนทาง

เท้า ทำให้ทางเท้าแคบประชาชน ต้องเดินบนถนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

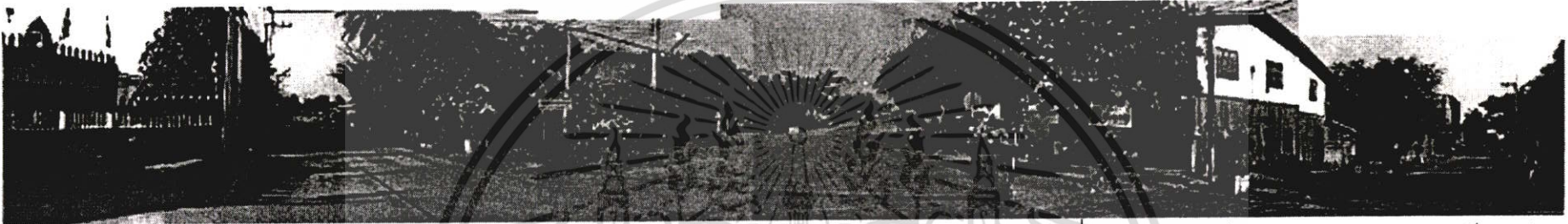

ภาพที่ 5.65 แสดงบริเวณหัวมุมถนนสระแก้วทางฝั่งตะวันตก ของปราสาทหินติดกับถนนอนันต์จินดา เป็นร้านขายจักรยานยนต์มีการจอดรถจักรยานยนต์ บนทางเท้า และมีการตกแต่งด้านหน้าอาคาร เป็นป้ายโฆษณาทำให้ความต่อเนื่องกับอาคาร ข้างเคียงขาดหายไป

ภาพที่ 5.66 แสดงทางเดินเท้าบริเวณถนนจอมสุตาเสด็จ ร้านค้ามีการวางสินค้ารูกกล้าทางเดินเท้า ทำให้ความกว้างของทางเดินเท้านั้นแคบลงจนประชาชนต้องใช้ถนนเป็นทางเท้าแทน และมีการก่อสร้างพื้นของทางเท้าที่มีระดับแตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.67 แสดงบริเวณถนนสุริยาอัสตง ช่วงโรงเรียนพิมายวิทยา สองฟากถนนไม่มีทางเท้าเช่นเดียวกัน ส่วนฝั่งตรงข้ามโรงเรียนเป็นชุมชนพักอาศัย มีการปลูกต้นไม้ด้านหน้าอาคารเพื่อช่วยให้อากาศร่มรื่น

ภาพที่ 5.68 แสดงถนนสุริยาอัสตงโดยส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นถนนที่ไม่มีทางเท้าทำให้สภาพแวดล้อมของถนนบางส่วนไม่ร่มรื่น และต้องใช้ถนนเป็นทางเดินเท้า

ภาพที่ 5.69 แสดงบริเวณถนนสุริยาอัสตง ทางด้านทิศเหนือบริเวณฝั่งตะวันตกของถนน มีทางเดินเท้า และการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา

ภาพที่ 5.70 แสดงบริเวณแนวมองไปยังประตูหิน ของถนนอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ จะเห็นว่าเป็นถนนที่แคบ ไม่มีทางเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.8 สภาพวัสดุพืชพันธุ์

สภาพของต้นไม้และพืชพันธุ์ที่ปรากฏจริงในบริเวณศึกษา จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสภาพแวดล้อม บรรยากาศและความร่มรื่นของเมืองพิมาย การศึกษาข้อมูลจะทำโดยการสำรวจต้นไม้ภายในบริเวณพื้นที่ศึกษา ในเรื่องของขนาดและตำแหน่งของต้นไม้บนถนนสายต่างๆ ในเขตเมืองเก่าพิมาย โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

- **ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่** มีลักษณะเป็นต้นไม้ที่ให้ร่มเงาได้ดี สร้างบรรยากาศความร่มรื่นและมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่มมากกว่า 10 เมตรขึ้นไป
- **ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก** เป็นไม้ให้ร่มเงาได้เฉพาะจุด เสริมสร้างบรรยากาศได้ในพื้นที่เล็ก และมีเส้นผ่าศูนย์กลางของทรงพุ่มต่ำกว่า 10 เมตร
- **กลุ่มไม้ยืนต้นขนาดใหญ่** จะมีลักษณะของการอยู่รวมกันของต้นไม้ใหญ่ เป็นพื้นที่กว้างมีพันธุ์ไม้หลายชนิดและหลายขนาด ให้บรรยากาศร่มรื่นมากและเป็นแนวฉากหลังที่ดี
- **กลุ่มไม้พุ่ม** เป็นกลุ่มไม้พุ่มจำนวนมาก หลากหลายพันธุ์ขึ้นประกอบกัน ให้บรรยากาศที่สดใสดี มีความร่มรื่นพอสมควร มีลักษณะส่งเสริมชีวิตชีวา

จากการสำรวจตำแหน่งต้นไม้ในบริเวณเมืองเก่าพิมาย (ภาพที่ 5.71) พบว่าสภาพแวดล้อมและบรรยากาศโดยรวมมีลักษณะที่ร้อนและไม่ร่มรื่น บริเวณถนนส่วนใหญ่จะไม่มีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวถนนทางด้านทิศใต้ บริเวณถนนจอมสุดาเสด็จ ซึ่งเป็นถนนที่มีความกว้างแต่ไม่มีต้นไม้เลย จึงทำให้มีบรรยากาศที่ร้อนมาก ส่วนบริเวณที่มีต้นไม้จะอยู่ในบริเวณพื้นที่พักอาศัยทั้งทางด้านตะวันตกและทางด้านตะวันออกซึ่งจะมีบรรยากาศที่ร่มรื่นกว่า เพราะมีกลุ่มไม้พุ่มที่หนาแน่นเป็นระยะ แต่ก็ยังมีบรรยากาศที่ร้อนเพราะร่มเงาไม่พอ

ส่วนบริเวณที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่และบรรยากาศร่มรื่น จะอยู่บริเวณทิศเหนือด้านหน้าพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งจะมีลักษณะของการเน้นทางเข้าเมืองที่น่าประทับใจด้วยการใช้ต้นไม้ นอกจากนี้ยังมีบริเวณที่เป็นลานกว้างสำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ และสถานที่ราชการจะมีบรรยากาศที่ร่มรื่นได้แก่ ลานหน้าวัดเดิมทางด้านทิศเหนือของปราสาทหิน และโรงเรียนในเมืองเก่าพิมายทั้ง 3 แห่ง นอกเหนือจากพื้นที่เหล่านี้แล้ว บริเวณที่มีต้นไม้ร่มรื่นจะอยู่ในบริเวณที่มีโบราณสถานอยู่ใกล้ได้แก่ บริเวณประตูชัย ประตูหิน ประตูผี และบริเวณบารายซึ่งจะมีแนวต้นไม้จำนวนมากล้อมรอบตัวบาราย ซึ่งลักษณะของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของถนนและพื้นที่สำคัญ ได้แสดงไว้ดังภาพที่ 5.72

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวณโหราศาสตร์การเชิงงานและการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า

- ต้นไม้ใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 10 เมตร
- ต้นไม้ใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลางน้อยกว่า 10 เมตร

100 0 100 200 Meters

ผังแสดงสภาพวัสดุพืชพันธุ์

- กลุ่มไม้พุ่ม
- ไม้ใหญ่ที่รวมตัวกันหนาแน่น

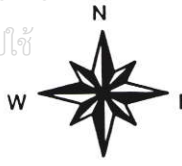
ภาพที่ 5.71 แสดงวัสดุพืชพันธุ์
ที่มาตรฐานข้อมูลกรมการผังเมืองและการสำรวจ

ภาพที่ 5.72 แสดงลักษณะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรมการผังเมือง และการสำรวจ

ผังแสดงลักษณะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

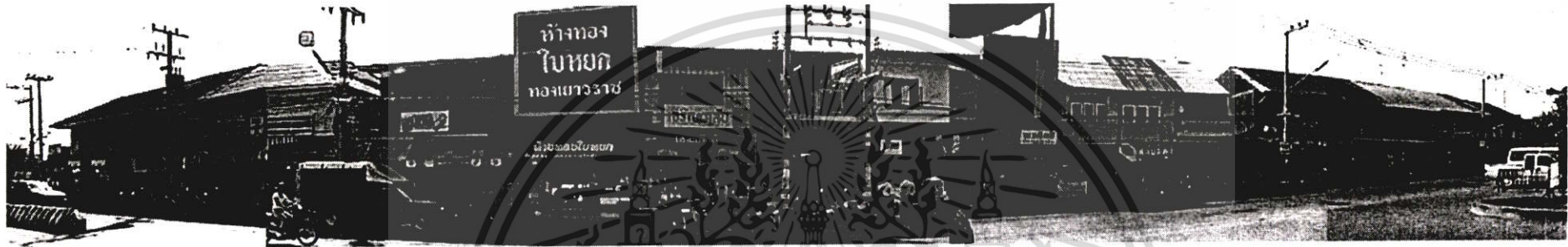

ภาพที่ 5.73 แสดงบริเวณคูเมืองทางด้านทิศเหนือใกล้ประตูผี มีลักษณะสภาพแวดล้อมร่มรื่น

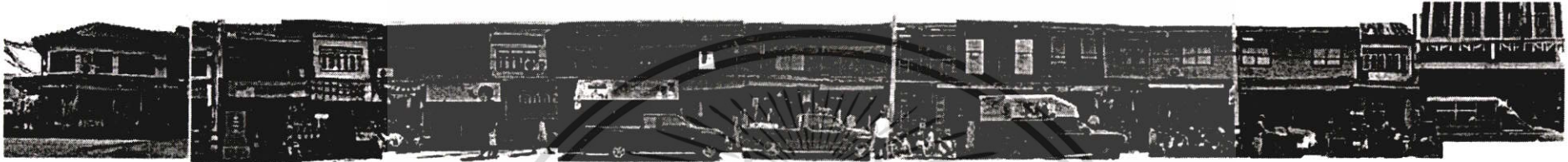
ภาพที่ 5.74 แสดงบริเวณคูเมืองทางด้านตะวันออกของประตูผี มีลักษณะสภาพแวดล้อมร่มรื่น

ภาพที่ 5.75 แสดงสภาพแวดล้อมบริเวณถนนนนทบุรีจินดา ด้านหน้าปราสาทหินพิมาย มีสภาพแวดล้อมไม่ร่มรื่น ไม่มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา

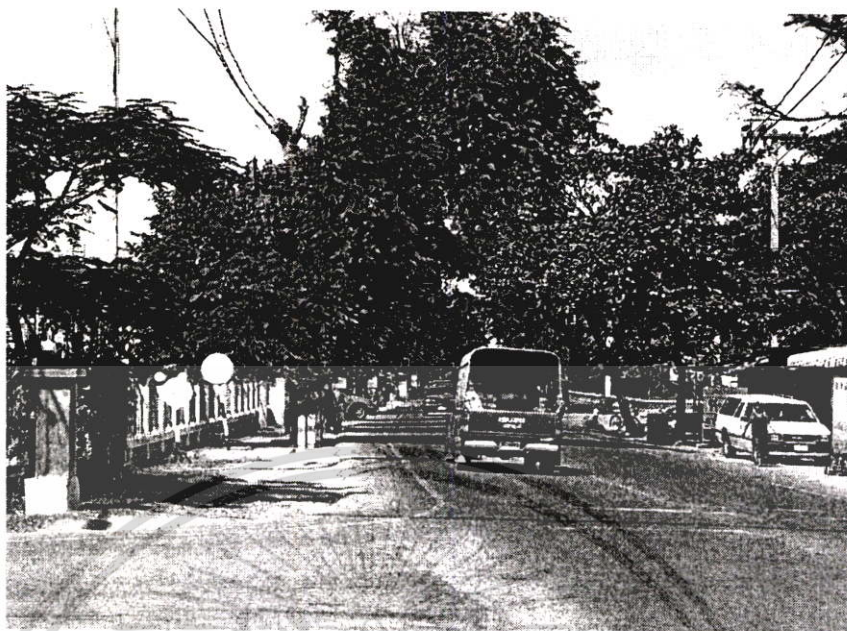
ภาพที่ 5.76 แสดงถนนนนทบุรีจินดาบริเวณด้านหน้าธนาคารเกษตรและสหกรณ์ เป็นพื้นที่ลานโล่งเพื่อกิจกรรมทางด้านต่างๆของเมือง มีสภาพแวดล้อมไม่ค่อยร่มรื่น มีต้นไม้ให้ร่มเงาค่อนข้างน้อย

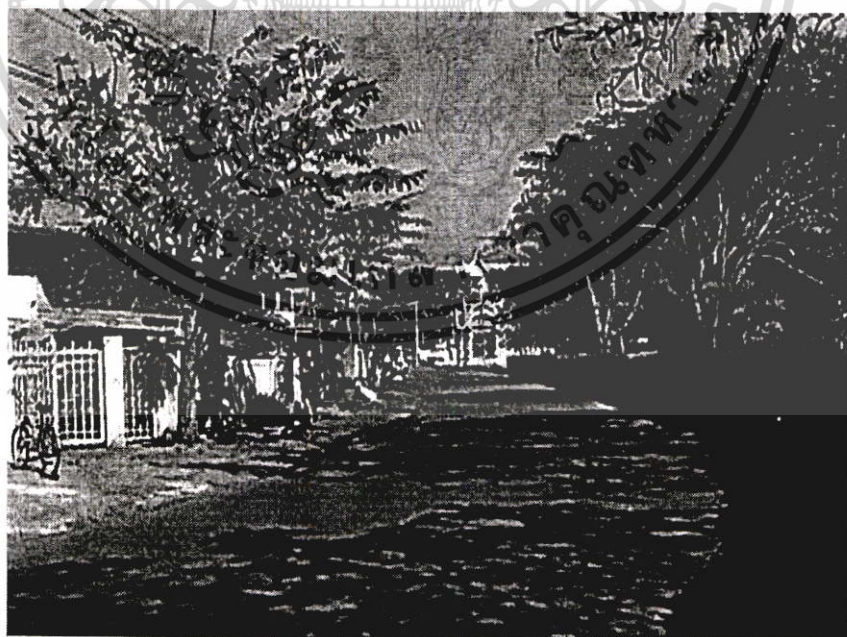
ภาพที่ 5.77 แสดงสภาพถนนจอมสุดาเสด็จฝั่งตะวันออก มีลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ไม่ร่มรื่น ทำให้อาคารจะต้องมีผ้าใบกันแดด ทำให้ทางเดินเท้าแคบลง และประชาชนต้องใช้ถนนเป็นทางเดินเท้า

ภาพที่ 5.78 แสดงสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของถนนสุริยาอุทัย ที่มีบรรยากาศที่ไม่ร่มเงาบางส่วน เนื่องจากมีการปลูกต้นไม้แทรกระหว่างอาคารบ้านพักอาศัยกับถนน แต่ระยะระหว่างถนนกับตัวอาคารนั้นไม่มีทางเท้า

ภาพที่ 5.79 แสดงถนนทางเข้าเมืองทางด้านทิศเหนือมีแนวต้นไม้ใหญ่ขนานสองฝั่งถนน เป็นการเน้นทางเข้าเมืองและให้ความร่มรื่นแก่ถนนและทางเท้า

ภาพที่ 5.80 แสดงถนนวนปราสาทฝั่งตะวันตกมองไปยังศาลหลักเมืองพินาย จะเห็นว่าต้นไม้ในเขตของปราสาทหินพินายให้ร่มเงา ทำให้สภาพแวดล้อมค่อนข้างร่มรื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.81 แสดงถนนวนปรำงค์ทางด้านทิศเหนือ จะเห็นว่ามีต้นไม้ในเขตของปราสาทหินพิมาย
ให้ร่มเงา ทำให้สภาพแวดล้อมค่อนข้างร่มรื่น

ภาพที่ 5.82 แสดงถนนอนันทจินตามองไปยังที่จอดรถหน้าปราสาท มีแนวต้นไม้เป็นแนวกันชน
และให้ความร่มรื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.9 ป้ายโฆษณา

ป้ายโฆษณาเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีผลกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของปราสาทหินพิมาย โดยจากการสำรวจภายในพื้นที่ศึกษาโดยทั่วไป จะสามารถเห็นป้ายโฆษณาได้ทั่วไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นป้ายโฆษณาที่อยู่บริเวณด้านหน้าของอาคาร โดยเฉพาะอาคารที่ใช้เพื่อกิจกรรมทางพาณิชย์กรรม ซึ่งอาคารที่มีการติดตั้งป้ายโฆษณาจะเป็นอาคารที่ตั้งอยู่ริมถนนที่เป็นย่านพาณิชย์กรรมของเมือง ทั้งบริเวณถนนวนปราสาทฝั่งตะวันออก ถนนอนันตจินดาบริเวณด้านหน้าปราสาทหินพิมาย และถนนจอมสุดาเสด็จ ซึ่งมีทั้งในแบบที่บดบังทัศนียภาพของพื้นที่และที่ไม่ทำลายทัศนียภาพ

ป้ายโฆษณาในลักษณะที่ไม่บดบังทัศนียภาพ ซึ่งมักจะเป็นป้ายชื่อร้ายที่ติดไว้ที่แผงประตู ภายใต้อาคารหรือบางแห่งที่มีการติดป้ายหรือโปสเตอร์ไว้ที่เสาอาคาร ส่วนป้ายโฆษณาในลักษณะที่ทำลายทัศนียภาพนั้นโดยมากจะเป็นป้ายโฆษณาที่ติดตั้งบริเวณด้านหน้าอาคาร โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แบบที่ใช้เป็นหน้ากากปิดทับรูปด้านของอาคารซึ่งมักมีสีฉูดฉาด และขนาดใหญ่เต็มหน้ากากของอาคาร เพื่อเรียกร้องความสนใจและบ่งบอกลักษณะของกิจการ
2. แบบที่เป็นโครงสร้างยื่นออกมาจากอาคาร โดยจะมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ทั้งแนวตั้งและแนวนอน
3. ป้ายโฆษณาในลักษณะที่เป็นเสาสูง โดยมากจะเป็นป้ายโฆษณาของอาคารของธนาคารที่ใช้ความสูง เพื่อให้สามารถมองเห็นได้จากระยะไกล

ป้ายโฆษณาแบบหน้ากาก

ป้ายโฆษณาแบบยื่น

ป้ายโฆษณาแบบเสาสูง

ภาพที่ 5.83 แสดงรูปแบบของป้ายโฆษณา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.84 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้าฉากเต็มด้านหน้าอาคาร

ภาพที่ 5.85 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้าฉากและแบบยื่น ทำให้กระทบ
แนวมองของปราสาทหินพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

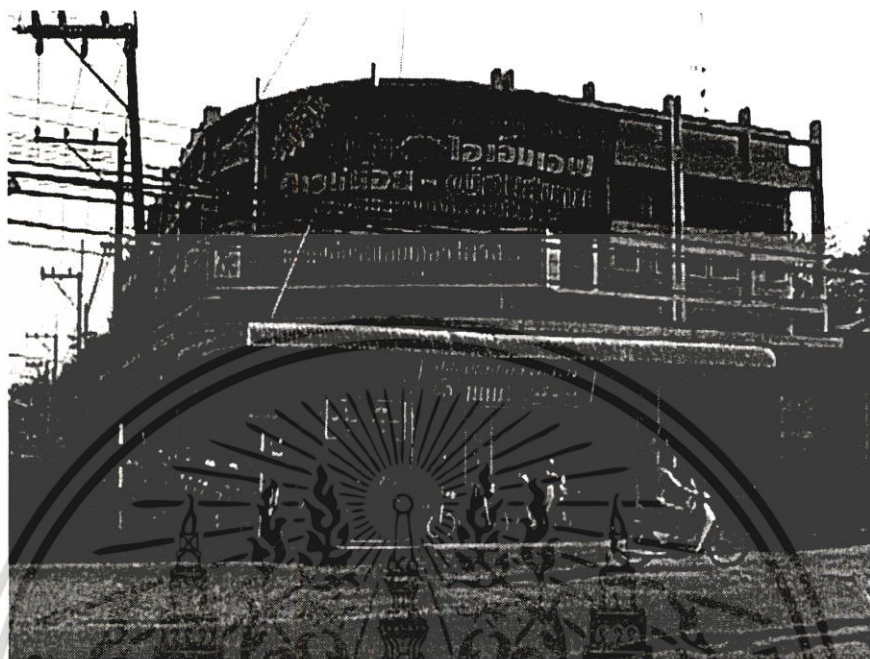

ภาพที่ 5.86 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้ากอกเต็มด้านหน้าอาคาร มี
สีสันนูดขนาด

ภาพที่ 5.87 แสดงป้ายโฆษณาบนถนนจอมสุตาเสด็จ ที่ใช้เป็นหน้ากอกเต็มด้านหน้าอาคาร มี
สีสันนูดขนาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.88 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาบริเวณหัวมุมถนน ของถนนสุริยาอัสตง ที่ใช้เป็นผ้าใบชั่วคราวแขวนเต็มหน้ากากอาคาร

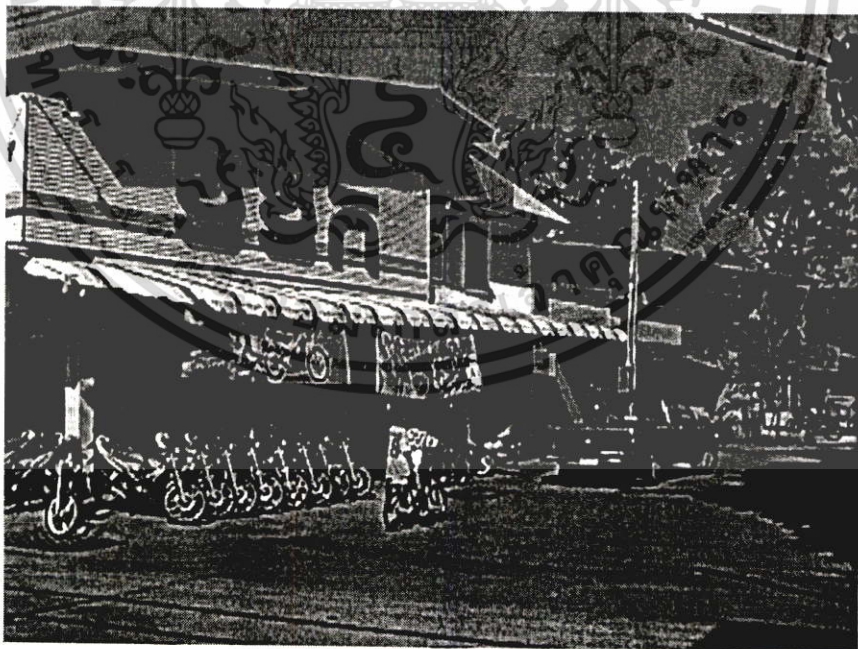

ภาพที่ 5.89 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาบริเวณที่ว่างระหว่างอาคาร ของถนนสุริยาอัสตง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.90 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนบุษยาลัยตรงข้ามเมรุ
พรหมทัต

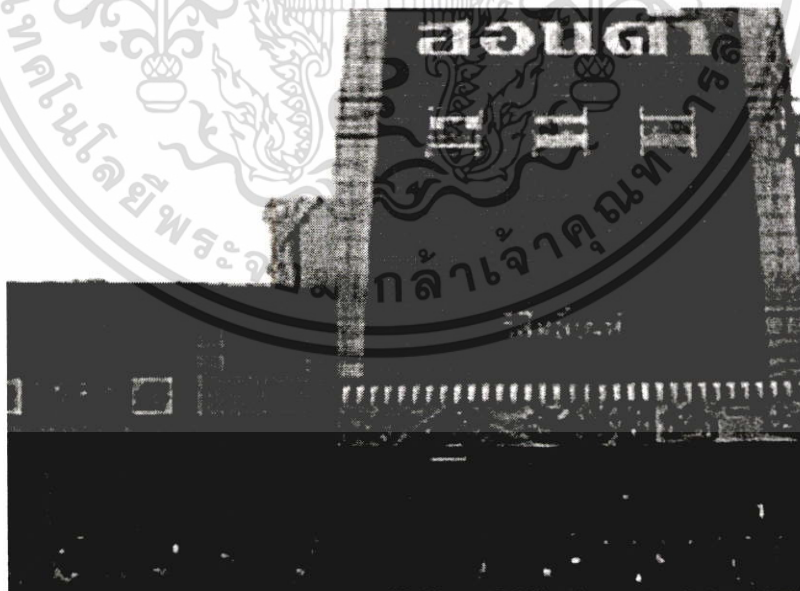

ภาพที่ 5.91 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนอนันตจินดาทางด้าน
ตะวันตกของปราสาทหิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.92 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนถนนนันทจินดา ตรงข้ามกับปราสาทหินพิมาย

ภาพที่ 5.93 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาเป็นหน้ากากของอาคาร บริเวณถนนพรางค์ผิงตะวันออก เลียบกับแนวกำแพงเมืองชั้นในของปราสาทหิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.94 แสดงการใช้ป้ายโฆษณาที่เป็นเสาสูงบริเวณถนนชวษายันต์ตรงข้ามกับเมรุพรหมทัต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.10 สายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์

สายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์นั้นเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยแนวพาดผ่านของสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์นั้นจะอุปสรรคต่อการมองเห็นและทัศนียภาพของการชมปราสาทหินอยู่พอสมควร ซึ่งในแนວนนวนและพื้นที่ที่เป็นแนวมองที่สำคัญนั้นจะมีผลกระทบโดยตรงต่อลักษณะทางกายภาพของปราสาทหินพิมาย โดยสายไฟฟ้าจะพาดไปตามถนนทั้งสองฝั่ง โดยใช้เสาไฟฟ้าพร้อมไฟส่องสว่าง โดยเฉพาะบริเวณด้านหน้าปราสาทจะมีเสาไฟฟ้า-โทรศัพท์พาดผ่าน ซึ่งก่อให้เกิดความรกรุงรังบดบังทัศนียภาพของปราสาทหิน

โดยจากการสำรวจลักษณะของไฟฟ้าและสายโทรศัพท์ตลอดแนວนนวนของเมืองพิมายนั้นจะมีลักษณะเป็นการตั้งเสาไฟฟ้าพร้อมไฟส่องสว่างตามระยะของแนວนนวนสองฟาก และจะมีสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์พาดไปตามเสาไฟที่ได้ตั้งเป็นระยะ โดยช่วงบริเวณแนวมองสำคัญๆ จะมีแนวของสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์พาดผ่าน ซึ่งเป็นการรบกวนมุมมองและทัศนียภาพที่สวยงามของปราสาทหินเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย และในแนວมองถนนจอมสุดาเสด็จ ถนนมหิศรยาศตรา และถนนอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ จะเห็นสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์กีดขวางมุมมองเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 5.95 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุดาเสด็จมองไปยังประตูชัย ทำให้ทัศนียภาพถูกบดบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.96 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุตาเสด็จมองไป
ยังปราสาทหิน ทำให้ทัศนียภาพถูกบดบัง

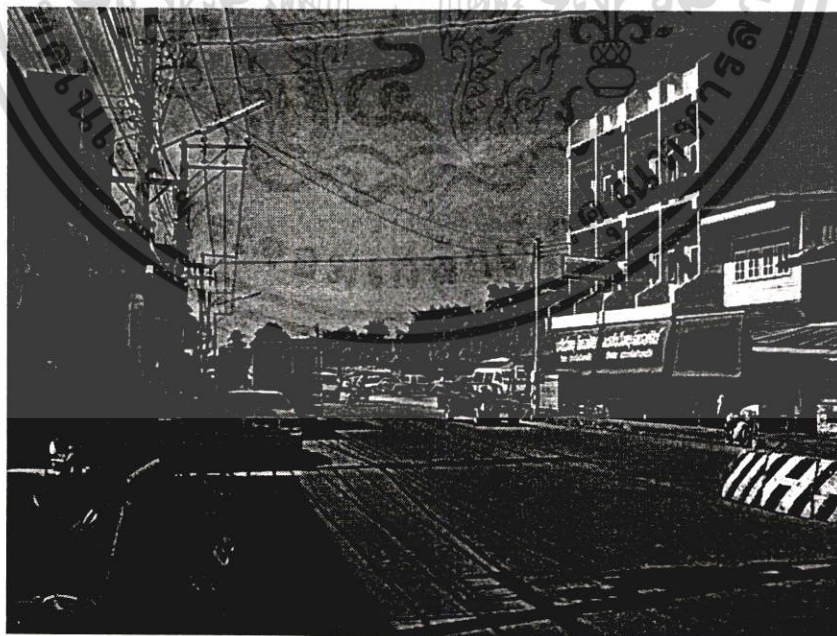

ภาพที่ 5.97 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุตาเสด็จมองไป
ยังปราสาทหิน เป็นการทำลายทัศนียภาพในแนวมองที่สำคัญของเมืองเก่าพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.98 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนอนันตจินดา บริเวณหน้าปราสาทหินพิมายมองไปยังบริเวณหน้าปราสาท

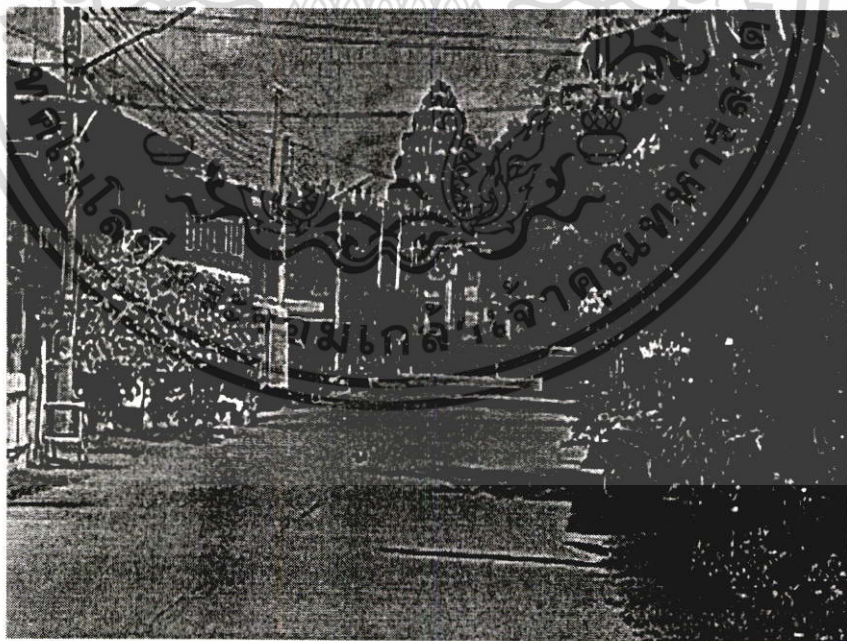

ภาพที่ 5.99 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนอนันตจินดา บริเวณหน้าปราสาทหินพิมายมองไปยังปราสาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.100 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนจอมสุตาเสด็จ
บริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย

ภาพที่ 5.101 แสดงสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่พาดผ่านถนนสองฟากของถนนมหิศรยาดตรา
บริเวณประตูผีมองไปยังปราสาทหินพิมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.11 ผ้าใบบังแดดหน้าอาคาร

ผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารนั้นเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ทั้งนี้อันเนื่องมาจากแนวถนนหลักของเมืองพินายจะเป็นแนวถนนที่วางอยู่ในแนวทิศเหนือ-ใต้ ทำให้อาคารที่ก่อสร้างอยู่ในแนวถนนดังกล่าวนั้นมีด้านหน้าของอาคารหันไปในทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก จึงเป็นผลให้อาคารโดยมากในเมืองพินายนั้นจะมีผ้าใบบังแดดบริเวณด้านหน้าอาคาร โดยลักษณะของผ้าใบบังแดดโดยมากจะทำให้เกิดขวางทางเดินเท้า และมีในหลายๆ อาคารได้มีการยื่นผ้าใบบังแดดออกไปสู่แนวถนนทำให้เป็นปัญหาต่อผู้ใช้ทางเท้า และการจราจรได้

โดยจากการสำรวจพบว่าอาคารส่วนใหญ่ที่จะมีผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารนั้น มักจะเป็นอาคารที่มีการดำเนินการธุรกิจประเภทค้าขาย มีการใช้การสินค้าบริเวณหน้าร้าน ทำให้เกิดปัญหาทางด้านการใช้ทางเท้าของประชาชนทั่วไปได้ และยังมีผลกระทบต่อแนวมองที่สำคัญๆ ของเมืองด้วย

ภาพที่ 5.102 แสดงการใช้ผ้าใบบังแดดบนถนนจอมสุตาเสด็จ เพื่อการบังแดดและให้ร่มเงากับทางเดินด้านหน้าอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.103 แสดงการใช้ผ้าใบบังแดดบนถนนจอมสุตาเสด็จ เพื่อการบังแดดและเพื่อการโฆษณาไปพร้อมๆ กัน โดยใช้สีที่มีความฉูดฉาด

ภาพที่ 5.104 แสดงการใช้ผ้าใบบังแดดบนถนนจอมสุตาเสด็จ โดยมีการยื่นผ้าใบออกสู่นวถนน อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับการจราจรได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 สรุปปัญหาทางกายภาพในเขตพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะขององค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ศึกษาที่ทำให้เกิดลักษณะทางกายภาพของเมืองพินายที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น พบว่าภายในพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมโดยรอบตัวปราสาทหินนั้นประสบปัญหาทางด้านกายภาพสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก อันมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางกายภาพตามการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเมืองตามสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อตอบสนองกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว โดยขาดการการจัดการควบคุมและการวางแผนที่ดี ซึ่งปัญหาบางประการอาจสามารถแก้ไขได้ในระยะสั้น แต่บางประการอาจต้องอาศัยระยะเวลา ตลอดจนแผนและนโยบายในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม จากลักษณะทางกายภาพของตัวปราสาทหินพินาย และพื้นที่สำคัญๆ ต่างๆ ของปราสาทหินพินายที่ได้รับการดูแลจากกรมศิลปากรนั้นทำให้มีสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่นและมีธรรมชาติที่ดี ทำให้พื้นที่โดยรอบนั้นยังคงมีศักยภาพในการพัฒนา เพื่อให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีความงดงาม เป็นแหล่งสะสมศิลปวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเมืองที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างๆ โดยรอบปราสาทหิน

โดยปัญหาทางด้านกายภาพในเขตพื้นที่ศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดการวางแผนการใช้ที่ดินที่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาของการใช้ที่ดินภายในเมืองค่อนข้างมาก มีการขยายตัวของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นใหม่ที่มีความสูงค่อนข้างมาก ทำให้บดบังทัศนียภาพที่สวยงามของปราสาทหินพินาย และเกิดปัญหาในด้านของการบุกรุกทำลายสภาพโบราณสถานเดิมในหลายๆ พื้นที่ของเมือง เพื่อตอบสนองประโยชน์ใช้สอยและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมือง

2. ปัญหาการถือครองที่ดิน โดยปัญหานี้ถือว่เป็นปัญหาที่ค่อนข้างเป็นปัญหาใหญ่ของพื้นที่ อันเนื่องมาจากภายในพื้นที่เมืองเก่านั้นมีลักษณะของการถือครองที่ดินทั้งที่เป็นโฉนดที่ดิน ที่ราชพัสดุ และแบบพื้นที่ถือครอง ซึ่งลักษณะของการถือครองนี้เองเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ทั้งการรุกล้ำพื้นที่โบราณสถาน การใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์อาคารและปัญหาทางกายภาพของเมืองอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นปัญหาหลักทำให้การดำเนินการจัดการในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของเมืองโบราณเดิมกระทำได้อย่างยิ่งยั้งอีกด้วย

3. ปัญหาการใช้ประโยชน์อาคาร เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามจากปัญหาของการใช้ประโยชน์ที่ดินทางหนึ่ง โดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์อาคารนั้นโดยมากจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการใช้ประโยชน์อาคารในด้านของพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อันเนื่องมาจากการใช้

ประโยชน์ในลักษณะดังกล่าวจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะต่างๆ ของอาคารไม่ว่าจะเป็น รูปแบบ ความสูง วัตถุประสงค์ ภายโฆษณา ฝ้าบังแดด เป็นต้น เพื่อตอบสนองกิจกรรมการใช้อาคาร ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่ได้จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของเมืองโดยรวมของเมืองมาก และมีผลกระทบโดยตรงต่อลักษณะทางกายภาพสิ่งแวดล้อมของปราสาทหินพิมายเป็นอย่างมาก

4. ปัญหาในด้านของสภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดยจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าสภาพอาคารและสิ่งปลูกสร้างภายในเมืองพิมายที่มีสภาพที่ดีนั้นมีอยู่เพียง 25.18% ซึ่งก็จะเป็นลักษณะของอาคารที่มีรูปแบบสมัยใหม่ที่เข้ามาแทนที่อาคารในลักษณะเดิมที่มีความสูง 2 ชั้นและเป็นอาคารไม้ ซึ่งเป็นผลให้รูปแบบทางกายภาพของสถาปัตยกรรมนั้นมีความขัดแย้งกัน อีกนัยหนึ่งอาคารที่มีสภาพปานกลางและทรุดโทรมนั้น ก็มีแนวโน้มและโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาอาคารขึ้นใหม่แทนอาคารที่เสื่อมโทรมเดิม โดยการใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างแบบใหม่ที่เป็นคอนกรีต ก็มีโอกาที่จะกระทบตลอดจนทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพและมุมมองต่อตัวโบราณสถานทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ หากมิได้มีการควบคุมและการจัดการที่ดี

5. ปัญหาในด้านของความสูงของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดยจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าอาคารในเมืองพิมายส่วนใหญ่จะเป็นอาคารที่มีความสูง 2 ชั้นและเป็นอาคารที่ก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีการก่อสร้างในแบบเดิมที่เป็นไม้ แต่ในทางกลับกันจะเห็นได้ว่าอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้นนั้นจะเป็นอาคารที่ก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีแบบคอนกรีตเสริมเหล็กโดยอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้นนี้จะพบได้ตามพื้นที่ทางด้านทิศใต้ของเมืองบริเวณถนนจอมสุดาเสด็จและถนนบุษยันธ์ และอาคารที่ก่อสร้างในพื้นที่ของทางราชการไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน และวัด โดยความสูงของอาคารนี้เอง จะมีผลกระทบโดยตรงต่อตัวโบราณสถาน หากมิได้มีการควบคุมและการจัดการ

6. ปัญหาในด้านของวัสดุอาคาร โดยวัสดุอาคารในพื้นที่เมืองพิมายนั้น พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นอาคารประเภทไม้ผสมคอนกรีต ซึ่งเป็นการพัฒนาจากอาคารในลักษณะเดิมที่เป็นอาคารไม้ และมีการต่อเติมและดัดแปลงอาคาร โดยการใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างแบบคอนกรีตเสริมเหล็กเข้าไปช่วยเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยและเสริมความแข็งแรงให้กับอาคารเดิม โดยการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์อาคารก็จะมีผลกระทบต่อรูปแบบของอาคารที่ถูกเปลี่ยนแปลงโดยตรง ซึ่งอาจจะทำให้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพของปราสาทหินได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากโอกาสในการเข้ามาแทนที่ของอาคารยุคใหม่โดยการใช้การก่อสร้างในแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก และข้อจำกัดทางด้านวัสดุทดแทนวัสดุเดิม ทำให้สามารถที่จะเกิดผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของโบราณสถานได้ หากมิได้มีการควบคุมและการจัดการที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ปัญหาในด้านของสภาพถนนและการสัญจร โดยปัญหาในด้านของสภาพถนนและการสัญจรของเมืองพิมายนั้น จากการศึกษาว่ามีปัญหาค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจราจรภายในเมือง พื้นที่จอดรถ ตลอดจนทางปัญหาของทางเดินเท้าที่ไม่ต่อเนื่องและไม่เพียงพอ โดยที่ปัญหาของการจราจรโดยส่วนใหญ่มาจากการที่มีรถยนต์ขนาดใหญ่วิ่งผ่านข้างปราสาทหิน ซึ่งอาจมีผลกระทบกับโครงสร้างของตัวปราสาทหินได้ ส่วนปัญหาในด้านของที่จอดรถนั้นพบว่า ที่จอดรถภายในเมืองพิมายนั้นมีไม่เพียงพอทั้งที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวและสำหรับประชาชนที่อยู่อาศัยภายในเมือง ทำให้การจอดรถที่เกิดขึ้นภายในเมืองนั้นจะเห็นได้ตามสองฝั่งของถนน ทำให้ขาดความเป็นระเบียบและอาจเกิดอันตรายได้ และจากการศึกษาพบว่าพื้นที่จอดรถในหลายพื้นที่จะมีปัญหาในด้านการบดบังแนวมองของปราสาทหิน โดยเฉพาะในบริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย และบริเวณหน้าประตูชัยทางด้านทิศใต้ของเมือง อีกทั้งปัญหาของทางเท้าภายในเมืองก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาทางอ้อมต่อลักษณะทางกายภาพของเมือง โดยปัญหาส่วนใหญ่นั้นมาจากการที่ภายในเมืองนั้นมีปริมาณของทางเดินเท้าที่ไม่เพียงพอ เป็นผลให้เกิดความต่อเนื่องของทางเดินเท้านั้นขาดหายไป อีกทั้งประชาชนมีการนำสินค้าและจอดรถรูกอล์ฟทางเดินเท้า ทำให้ขนาดของทางเดินเท้านั้นแคบลงและไม่สามารถใช้ทางเดินเท้าเป็นทางสัญจรได้

8. ปัญหาในด้านความร่มรื่นจากต้นไม้ จากการศึกษาและสำรวจพบว่า สภาพโดยรวมของเมืองพิมายนั้น มีลักษณะของบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ร้อนและไม่ร่มรื่น พื้นที่ถนนส่วนใหญ่จะไม่มีความร่มเงาที่เกิดจากต้นไม้ ทำให้อาคารบ้านเรือนในเมืองพิมายโดยส่วนใหญ่จะใช้ผ้าใบบังแดดในการให้ร่มเงาของอาคารของตนเอง ทำให้ลักษณะภาพรวมของอาคารต่างๆ ภายในเมืองนั้นจะมีผ้าใบบังแดดบริเวณด้านหน้าอาคาร

9. ปัญหาของป้ายโฆษณา ซึ่งป้ายโฆษณาในเมืองพิมายเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของโบราณสถาน ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปของอาคารที่มีลักษณะของการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อกิจกรรมเพื่อการพาณิชย์กรรมจะมีลักษณะของการใช้ป้ายโฆษณาที่มีขนาดใหญ่แบบเป็นหน้ากากเต็มหน้าอาคารในหลายๆ แห่ง และเป็นแบบยื่นออกจากตัวอาคาร รวมทั้งเป็นแบบเสาสูงที่มีความสูงมากเพื่อให้สามารถมองได้จากระยะไกล โดยรูปแบบของป้ายโฆษณาที่ให้อยู่นี้ค่อนข้างจะมีผลกระทบต่อภาพรวมของความต่อเนื่องของอาคารในเมืองพิมายและสีสดที่มีความฉูดฉาดเพื่อหวังผลในเชิงการค้าก็มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของโบราณสถานเป็นอย่างมากด้วย

10. ปัญหาของสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ โดยส่วนใหญ่ภายในพื้นที่เมืองพิมายในหลายๆ พื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแนวมองที่สำคัญไปยังปราสาทหินพิมาย จะพบปัญหาของสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์พาดผ่านถนนสองฟาก ซึ่งทำให้แนวมองที่สำคัญถูกบดบังด้วยสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. ปัญหาของผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร เป็นปัญหาที่จากการความร่วมมือของเมือง โดยทั่วไปค่อนข้างน้อย และอาคารที่หันด้านหน้าของอาคารในแนวทิศตะวันออกและตะวันตก ทำให้สามารถพบเห็นการใช้ผ้าใบบังแดดบริเวณด้านหน้าของอาคารได้โดยทั่วไป ซึ่งผลจากการใช้ผ้าใบบังแดดนี้เอง ทำให้ทางเดินเท้านั้นมีขนาดแคบลง และบางอาคารได้ทำการยื่นผ้าใบบังแดดออกสูถนนทำให้เป็นอันตรายต่อการสัญจรไปมาของประชาชนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะทางกายภาพและการควบคุมทางกายภาพในเขตพื้นที่ศึกษา

การแก้ไขปัญหาทางกายภาพของพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนี้ ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้โดยระยะเวลาอันสั้น แม้ว่าปัญหาบางประการอาจแก้ไขได้โดยทันที แต่บางประการอาจต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณที่มาก และจำเป็นต้องอาศัยแนวทางและมาตรการเพื่อการควบคุมทางกายภาพในเขตพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและแรงผลักดันจากประชาชน และเป็นการสนับสนุน และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนตามแนวทางของ ศิริศักดิ์ วลลิโถม ดังนั้นเพื่อให้การศึกษานั้นมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างกว้างๆ และจัดทำเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ศึกษาและประชาชนนอกพื้นที่ศึกษาต่อการควบคุมตัวแปรต่างๆ ทางด้านกายภาพที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ที่ผ่านมา เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวทางของ ดวงจันทร์ อภาวัชรุตม์ ในด้านของกระบวนการผังเมือง และเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชนปัจจุบันและเมืองโบราณอย่างเอื้ออำนวยต่อกันตามแนวทางของ Henry Sanoff เพื่อเป็นการรักษาหลักฐานทางกายภาพของเมืองโบราณในอดีต และรักษาความสัมพันธ์ของชุมชนปัจจุบันที่อยู่อาศัยรายรอบโบราณสถาน ความหลากหลายของสภาพแวดล้อมของเมือง และการสร้างประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับเมืองอีกด้วย

การสำรวจความเห็นจะกระทำโดยการใช่แบบสอบถามที่จัดทำขึ้น (ภาคผนวก ค) โดยมุ่งเน้นสอบถามความคิดเห็นไปยังกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในท้องถิ่น และประชาชนนอกพื้นที่ โดยที่แบบสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่จะใช้วิธีการสุ่มแจกตามอาคารในพื้นที่ศึกษา โดยจะแจกในลักษณะทุกๆ 5 หลังคาเรือนต่อแบบสอบถามหนึ่งชุด ส่วนกลุ่มของผู้ที่อยู่อาศัยนอกพื้นที่จะใช้วิธีการแจกให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมปราสาทหินพิมาย

โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากแบบสอบถามจำนวน 300 ชุด ซึ่งประกอบด้วยประชาชนที่พักอาศัยอยู่ภายในพื้นที่ศึกษาจำนวน 184 คน (ร้อยละ 61.30) และประชาชนที่พักอาศัยอยู่นอกพื้นที่ศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมปราสาทหินพิมายจำนวน 116 คน (ร้อยละ 38.7) โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชายจำนวน 120 คน (ร้อยละ 40.0) และเพศหญิงจำนวน 180 คน (ร้อยละ 60.0) และผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่าง 15-40 ปี (ร้อยละ 65.3) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประเภทลูกจ้าง (ร้อยละ 38.7) และประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย (ร้อยละ 36.0) และผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 36.0)

เอกสารที่แนบมา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

30.7) และปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 32.3) และผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 42.7) และ 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 41.7)

ส่วนประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่มานานกว่า 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 58.7) และมีการดำเนินการกิจการค้าปลีกและบริการเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.9) โดยสามารถที่จะสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้ตามตารางที่ 5.6 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.6 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	66	35.90	54	46.60	120	40.00
	หญิง	118	64.10	62	53.40	180	60.00
	รวม	184	100.00	116	100.00	300	100.00
2. อายุ	15-40 ปี	108	58.70	88	75.90	196	65.30
	41-60 ปี	61	33.20	27	23.30	88	29.30
	60 ปีขึ้นไป	15	8.20	1	0.90	16	5.30
	รวม	184	100.00	116	100.00	300	100.00
3. อาชีพ	ลูกจ้าง	53	28.80	63	54.30	116	38.70
	ธุรกิจส่วนตัว	93	50.50	15	12.90	108	36.00
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	38	20.70	38	32.80	76	25.30
	รวม	184	100.00	116	100.00	300	100.00
4. การศึกษา	ไม่เกินประถมศึกษา	69	37.50	17	14.70	86	28.70
	มัธยมศึกษา	62	33.70	30	25.90	92	30.70
	ปริญญาตรีขึ้นไป	39	21.20	58	50.00	97	32.30
	วิชาชีพ	14	7.60	11	9.50	25	8.30
	รวม	184	100.00	116	100.00	300	100.00
5. รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน	ไม่เกิน 5,000 บาท	90	48.90	38	32.80	128	42.70
	5,001-10,000 บาท	73	39.70	52	44.80	125	41.70
	10,001-25,000 บาท	3	1.60	4	3.40	7	2.30
	25,001-50,000 บาท	11	6.00	11	9.50	22	7.30
	มากกว่า 50,000 บาท	7	3.80	11	9.50	18	6.00
	รวม	184	100.00	116	100.00	300	100.00
6. อยู่อาศัยในพื้นที่มานาน	ไม่เกิน 5 ปี	25	13.60	-	-	25	13.60
	5-10 ปี	16	8.70	-	-	16	8.70
	11-20 ปี	35	19.00	-	-	35	19.00
	20 ปีขึ้นไป	108	58.70	-	-	108	58.70
	รวม	184	100.00	0	0	184	100.00
7. การดำเนินการธุรกิจ ในอาคาร	ไม่ได้ทำกิจการ	66	35.90	-	-	66	35.90
	ค้าปลีก/บริการ	112	60.90	-	-	112	60.90
	ค้าส่ง	6	3.30	-	-	6	3.30
	รวม	184	100.00	0	0	184	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความแออัดของชุมชนและอาคารบ้านเรือน ร้านค้าในพิมายปัจจุบัน

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสภาพความแออัดของชุมชนและอาคารบ้านเรือน ร้านค้าในพิมายปัจจุบัน พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพชุมชนไม่แออัด (ร้อยละ 51.1) ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ส่วนใหญ่จะเห็นว่าชุมชนมีความแออัด หนาแน่น ไม่เป็นระเบียบในบางส่วน (ร้อยละ 50.9) ดังแสดงในตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสภาพความแออัดของชุมชนและอาคารบ้านเรือน ร้านค้าในพิมายปัจจุบัน

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความแออัด หนาแน่นเกินไป ไม่เป็นระเบียบ	22	12.0	24	20.7	46	15.3
2. บางส่วนแออัด หนาแน่น ไม่เป็นระเบียบ	68	37.0	59	50.9	127	42.3
3. ไม่แออัด	94	51.1	33	28.4	127	42.3
รวม	184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นได้ว่าความคิดเห็นของประชาชนที่เห็นว่าสภาพชุมชนมีความแออัดนั้นโดยมากจะมาจากผู้ที่อยู่อาศัยนอกพื้นที่ แต่ในทางกลับกันความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่กลับมองเห็นว่าไม่แออัดเป็นส่วนใหญ่ จึงได้ทำการศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะทำให้มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องดังกล่าว โดยผลของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชุมชนนั้นพบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์คุณลักษณะของประชาชนด้านของอาชีพกับความคิดเห็นในด้านของสภาพของชุมชนพบว่า ประชาชนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวจะเห็นว่าสภาพชุมชนนั้นไม่แออัด แต่ในทางกลับกันประชาชนที่ประกอบอาชีพประเภทลูกจ้างและไม่ได้ประกอบอาชีพจะให้ความคิดเห็นว่าชุมชนนั้นมีความแออัดในบางส่วน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์คุณลักษณะของประชาชนในด้านของระดับการศึกษากับความคิดเห็นในด้านของสภาพของชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาโดยส่วนใหญ่ก็จะเห็นว่าสภาพชุมชนนั้นไม่แออัด ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไปจะเห็นว่าสภาพชุมชนนั้นมีความแออัดในบางส่วน (ตารางที่ 5.8)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นที่น่าสังเกตว่าความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ต่อสภาพชุมชนโดยภาพรวมของเมืองพินายนั้นมีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้สาเหตุอาจจะมาจากข้อจำกัดทางด้านอาชีพและการศึกษาของประชาชนที่ทำให้มีผลต่อความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ฉะนั้นการดำเนินการในการวางแผนและการจัดการพื้นที่ดังกล่าว จึงควรให้ความสำคัญต่อทัศนคติและความเข้าใจของประชาชนต่อสภาพชุมชน ร้านค้า บ้านเรือนในเมืองพินายในปัจจุบันด้วย

ตารางที่ 5.8 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชุมชน

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		สภาพชุมชน อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า			รวม	หมายเหตุ
		แออัดเกินไป	บางส่วนแออัด	ไม่แออัด		
		46 (15.3%)	127(42.3%)	127(42.3%)	300 (100%)	
1. การอยู่อาศัย	อยู่อาศัยในพื้นที่	22	68	94	184	Pearson Chi-Square = 15.402* df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .000
	[%Col]	[12.0%]	[37.0%]	[51.1%]	[100.0%]	
	(%Row)	(47.8%)	(53.5%)	(74.0%)	(61.3%)	
	อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่	24	59	33	116	
	[%Col]	[20.7%]	[50.9]	[28.4%]	[100.0%]	
	(%Row)	(52.2%)	(46.5%)	(26.0%)	(38.7%)	
2. อาชีพ	ลูกจ้าง	22	55	39	116	Pearson Chi-Square = 10.262* df=4 Asymp. Sig. (2-sided) = .036
	[%Col]	[19.0%]	[47.4%]	[33.6%]	[100.0%]	
	(%Row)	(47.8%)	(43.3%)	(30.7%)	(38.7%)	
	ธุรกิจส่วนตัว	11	39	58	108	
	[%Col]	[10.2%]	[36.1%]	[53.7%]	[100.0%]	
	(%Row)	(23.9%)	(30.7%)	(45.7%)	(36.0%)	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	13	33	30	76		
[%Col]	[17.1%]	[43.4%]	[39.5%]	[100.0%]		
(%Row)	(28.3%)	(26.0%)	(23.6%)	(25.3%)		
3. การศึกษา	ไม่เกินประถมศึกษา	11	28	47	86	Pearson Chi-Square = 18.073* df=4 Asymp. Sig. (2-sided) = .006
	[%Col]	[12.8%]	[32.6%]	[54.7%]	[100.0%]	
	(%Row)	(23.9%)	(22.0%)	(37.0%)	(28.7%)	
	มัธยมศึกษา	8	43	41	92	
	[%Col]	[8.7%]	[46.7%]	[44.6%]	[100.0%]	
	(%Row)	(17.4%)	(33.9%)	(32.3%)	(30.7%)	
	ปริญญาตรีขึ้นไป	19	46	32	97	
	[%Col]	[19.6%]	[47.4%]	[33.0%]	[100.0%]	
	(%Row)	(41.3%)	(36.2%)	(25.2%)	(32.3%)	
	วิชาชีพ	8	10	7	25	
	[%Col]	[32.0%]	[40.0%]	[28.0%]	[100.0%]	
	(%Row)	(17.4%)	(7.9%)	(5.5%)	(8.3%)	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งของสภาพแวดล้อมของเมืองพิมายกับปราสาทหินพิมาย

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความขัดแย้งของสภาพแวดล้อมของเมืองพิมายกับปราสาทหินพิมาย พบว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมของเมืองไม่ขัดแย้งกับปราสาทพิมาย (ร้อยละ 70.7) และประชาชนที่อยู่อาศัยนอกพื้นที่ศึกษาก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือสภาพแวดล้อมของเมืองไม่ขัดแย้งกับปราสาทหินพิมาย (ร้อยละ 52.6) ดังแสดงในตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความขัดแย้งของสภาพแวดล้อมของเมืองกับปราสาทหินพิมาย

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ขัดแย้ง	54	29.3	55	47.4	109	36.3
2. ไม่ขัดแย้ง	130	70.7	61	52.6	191	63.7
รวม	184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

จากความคิดเห็นในด้านของความขัดแย้งของสภาพแวดล้อมของเมืองพิมายกับปราสาทหินพิมาย เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นในลักษณะที่เห็นว่าสภาพแวดล้อมของเมืองไม่มีความขัดแย้งกับปราสาทหินพิมาย จึงได้ทำการศึกษาตัวแปรที่คาดว่า จะทำให้มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนพื้นที่ศึกษากับในเรื่องดังกล่าว โดยผลของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนในพื้นที่ที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชุมชนนั้นพบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และดำเนินการธุรกิจอาคารประเภทค้าปลีกและบริการ จะมีความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมนั้นไม่ขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 5.10)

จะเห็นได้ว่าความเข้าใจของประชาชนต่อสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีผลต่อปราสาทหินพิมายนั้นมีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้สาเหตุอาจจะมาจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และการพัฒนาที่ทุกคนต้องอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันสูง ซึ่งทำให้สำนึกและความเข้าใจต่อการอนุรักษ์และปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมของเมืองมีค่อนข้างน้อย ฉะนั้นการดำเนินการในการวางแผนและการจัดการพื้นที่ดังกล่าว จึงควรให้ความสำคัญกับการปลูกจิตสำนึกให้มีความเข้าใจถึงที่มาที่ไปของชุมชน และชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้สอดคล้องกับปราสาทหินพิมาย

ตารางที่ 5.10 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชน
ในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเมืองกับปราสาทหินพิมาย

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		สภาพแวดล้อมมีความขัดแย้งกับปราสาทหิน		รวม 184 (100%)	หมายเหตุ
		ขัดแย้ง 54 (29.3%)	ไม่ขัดแย้ง 130 (70.7%)		
1. อาชีพ	ลูกจ้าง	26	27	53	Pearson Chi-Square = 14.576* df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .001
	[%Col]	[49.1%]	[50.9%]	[100.0%]	
	(%Row)	(48.1%)	(20.8%)	(28.8%)	
	ธุรกิจส่วนตัว	18	75	93	
	[%Col]	[19.4%]	[80.6%]	[100.0%]	
	(%Row)	(33.3%)	(57.7%)	(50.5%)	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	10	28	38	Pearson Chi-Square = 10.630* df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .005	
	[%Col]	[26.3%]	[73.7%]		[100.0%]
	(%Row)	(18.5%)	(21.5%)		(20.7%)
2. ตำแหน่งการ ธุรกิจในอาคาร	ไม่ได้ทำการ	29	37	66	Pearson Chi-Square = 10.630* df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .005
	[%Col]	[43.9%]	[56.1%]	[100.0%]	
	(%Row)	(53.7%)	(28.5%)	(35.9%)	
	ค้าปลีกบริการ	24	88	112	
	[%Col]	[21.4%]	[78.6%]	[100.0%]	
	(%Row)	(44.4%)	(67.7%)	(60.9%)	
	ค้าส่ง	1	5	6	
	[%Col]	[16.7%]	[83.3%]	[100.0%]	
	(%Row)	(1.9%)	(3.8%)	(3.3%)	

5.4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการพัฒนาในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมการพัฒนาในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่าประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ที่มีความเห็นว่าจะควรมีการควบคุมมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 7.3 และประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าภายในเมืองพิมายนั้นควรมีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินร้อยละ 92.7 และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการในการควบคุมนั้น ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้ข้อกำหนดความสูงในการควบคุม (ร้อยละ 35.3) ส่วนประชาชนที่อยู่อาศัยนอกพื้นที่โดยส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือเห็นว่าการใช้การใช้ออรัณนบัตรโดยการใช้ออกกำหนดความสูงอาคาร (ร้อยละ 34.5) ดังแสดงในตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.11 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		12	6.5	10	8.6	22	7.3
2. ควรควบคุม	โดยการใช้ข้อบังคับการใช้ที่ดิน	48	26.1	24	20.7	72	24.0
	โดยการใช้ข้อกำหนดความสูง	65	35.3	40	34.5	105	35.0
	โดยการใช้ข้อกำหนดเฉพาะพื้นที่	40	21.7	31	26.7	71	23.7
	โดยการใช้ในลักษณะผสม	19	10.3	11	9.5	30	10.0
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินพบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จะเห็นว่าควรใช้ข้อกำหนดความสูงในการควบคุม ส่วนประชาชนที่อาศัยในพื้นที่น้อยกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่จะเห็นว่าควรใช้ข้อกำหนดเฉพาะพื้นที่ (ตารางที่ 5.12)

ตารางที่ 5.12 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน					รวม	หมายเหตุ
	ไม่ควร	ข้อบังคับการใช้ที่ดิน	ข้อกำหนดความสูง	ข้อกำหนดเฉพาะพื้นที่	แบบผสม		
	12 (6.5%)	48 (26.1%)	65 (35.3%)	40 (21.7%)	19 (10.3%)	184 (100%)	
1. อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลา							Pearson Chi-Square = 30.537* df=12 Asymp. Sig. (2-sided) = .002
ไม่เกิน 5 ปี	4 [16.0%] (33.3%)	6 [24.0%] (12.5%)	6 [24.0%] (9.2%)	8 [32.0%] (20.0%)	1 [4.0%] (5.3%)	25 [100.0%] (13.6%)	
5-10 ปี	0 [0%] (0%)	1 [6.3%] (2.1%)	4 [25.0%] (6.2%)	10 [62.5%] (25.0%)	1 [6.3%] (5.3%)	16 [100.0%] (8.7%)	
11-20 ปี	1 [2.9%] (8.3%)	11 [31.4%] (22.9%)	13 [37.1%] (20.0%)	8 [22.9%] (20.0%)	2 [5.7%] (10.5%)	36 [100.0%] (19.0%)	
21 ปีขึ้นไป	7 [6.5%] (58.3%)	30 [27.8%] (62.5%)	42 [38.9%] (64.6%)	14 [13.0%] (35.0%)	15 [13.9%] (78.9%)	108 [100.0%] (58.7%)	

จะเห็นได้ว่าความต้องการในด้านของวิธีที่จะใช้ในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่จะเน้นไปในด้านของการควบคุมความสูงของอาคารในพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้สาเหตุหลักอาจจะมาจากปัญหาทางด้านความสูงของที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ปัจจุบันนั้นเป็นปัญหาที่ประชาชนได้รับทราบไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างต่อเนื่องทั้งจากกรมศิลปากร และจากหน่วยงานราชการในท้องถิ่นเอง แต่อย่างไรก็ตามการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเองนั้น วิธีการที่เหมาะสมในการควบคุมนั้นก็ควรที่จะใช้วิธีการที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ควรที่จะมีลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และการอนุรักษ์ โดยอาจใช้มาตรการทางด้านผังเมือง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเขตผังเมืองรวม การกำหนดผังเมืองเฉพาะ ตลอดจนพระราชบัญญัติ และข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

5.4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมขนาดของอาคาร

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมการพัฒนาในด้านของขนาดของอาคาร พบว่าประชาชนที่มีความเห็นที่ไม่ควรมีการควบคุมมีสัดส่วนร้อยละ 18.3 และประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ายากในเมืองพินายนั้นควรมีการควบคุมขนาดของอาคารโดยการใช้ข้อบังคับโดยการใช้ระยะร่นตามความสูงของอาคารร้อยละ 25.0 ส่วนประชาชนที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ก็มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือให้ใช้ระยะร่นตามความสูงของอาคารร้อยละ 26.7 ดังแสดงในตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมขนาดอาคาร

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ไม่ควรควบคุม	38	20.7	17	14.7	55	18.3	
2. ควรควบคุม	โดยใช้อัตราส่วนของพื้นที่อาคารกับพื้นที่ดิน (FAR.)	27	14.7	17	14.7	44	14.7
	โดยใช้พื้นที่ที่ปกคลุมด้วยอาคารต่อพื้นที่ดิน (BCR.)	31	16.8	21	18.1	52	17.3
	โดยใช้ระยะร่นของอาคารจากเขตที่ดิน	42	22.8	30	25.9	72	24.0
	โดยใช้ระยะร่นตามความสูงของอาคาร	46	25.0	31	26.7	77	25.7
รวม	184	100.0	116	100.0	300	100.0	

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

จะเห็นได้ว่าการควบคุมขนาดของอาคารนั้น ความคิดเห็นต่อแนวทางในการควบคุมก็มีลักษณะของความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวทางการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน กล่าวคือ ประเด็นของความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่เน้นไปในด้านของการควบคุมระยะร่นตามความสูงของอาคารโดยรอบปราสาทหินพินาย ซึ่งการควบคุมการพัฒนาในด้านของขนาดของอาคารนั้นควรที่จะทำการศึกษาถึงความเหมาะสมของมาตรการที่จะนำมาใช้ว่า ขนาดของอาคารที่เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นประโยชน์อันใดประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบเพื่อปรับปรุงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และมาตรการต่างๆ ที่ควรนำมาใช้ควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกับปัญหาทางกายภาพในด้านของขนาดของอาคารในพื้นที่ที่มีผลต่อปราสาทหินพิมายและความต้องการของชุมชน

5.4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมาย

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมาย พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรให้การดำเนินการมีสัดส่วนร้อยละ 9.0 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นควรให้ประชาชนที่บุกรุกอยู่ในพื้นที่ แต่ให้มีการจัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ควบคุม (ร้อยละ 56.5) ส่วนประชาชนที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ศึกษาก็มีความเห็นในทิศทางเดียวกัน คือ ควรให้ประชาชนที่บุกรุกอยู่ในพื้นที่ แต่ให้มีการจัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ควบคุมร้อยละ 45.7 ดังแสดงในตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมาย

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		16	8.7	11	9.5	27	9.0
2. ควรควบคุม	โดยควรโยกย้ายออกให้หมด	18	9.8	19	16.4	37	12.3
	โดยควรให้โยกย้ายเฉพาะพื้นที่ที่กระทบมุมมอง	46	25.0	33	28.4	79	26.3
	ควรให้อยู่ แต่จัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ควบคุม	104	56.5	53	45.7	157	52.3
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในพื้นที่กับความเห็นเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมายพบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาในทุกๆระดับโดยส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรที่จะให้ผู้ที่บุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินอยู่อาศัยในพื้นที่ เพียงแต่ควรที่จะจัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ในการควบคุม (ตารางที่ 5.15) ซึ่งลักษณะในการควบคุมและการจัดการนั้นจะกระทำได้อย่าง ทั้งนี้อันเนื่องมาจากปัญหาในด้านการถือครองที่ดิน ฉะนั้นในการดำเนินการจัดการปัญหาดังกล่าวควรที่จะทำการจัดการกันพื้นที่ของโบราณสถานออกจากพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัยออกจากกันให้ชัดเจนเสียก่อน โดยการอาศัยอำนาจตามกฎหมายในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และประกาศกันขอบเขตโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการในการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดการปัญหาในเรื่องของการรुकกล้าพื้นที่โบราณสถานมีชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาในด้านดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อีกด้วย

ตารางที่ 5.15 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหินพิมาย

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	การบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาท				รวม	หมายเหตุ
	ไม่ควร	ควรโยกย้ายออกให้หมด	ย้ายเฉพาะที่กระทบมุมมอง	ให้อยู่แต่จัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ควบคุม		
	16 (8.7%)	18 (9.8%)	46 (25.0%)	48 (56.5%)	184 (100%)	
1. การศึกษา						Pearson Chi-Square = 17.234* df=9 Asymp. Sig. (2-sided) = .045
ไม่เกินประถมศึกษา	7 [10.1%] (43.8%)	5 [7.2%] (27.8%)	11 [15.9%] (23.9%)	46 [66.7%] (44.2%)	69 [100.0%] (37.%)	
มัธยมศึกษา	7 [11.3%] (43.8%)	7 [11.3%] (38.9%)	22 [35.5%] (47.8%)	26 [35.0%] (41.9%)	62 [100.0%] (33.7%)	
ปริญญาตรีขึ้นไป	1 [2.6%] (6.3%)	6 [15.4%] (33.3%)	7 [17.9%] (15.2%)	25 [61.4%] (24.0%)	97 [100.0%] (32.3%)	
วิชาชีพ	1 [7.1%] (6.3%)	0 [0%] (0%)	6 [42.9%] (13.0%)	7 [50.0%] (6.7%)	25 [100.0%] (8.3%)	

5.4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมความสูงของอาคาร

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมความสูงของอาคารโดยรอบปราสาทหินพิมาย พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรให้มีการควบคุมมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.7 ซึ่งจะมีทิศทางสอดคล้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร โดยประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นภายในเมืองพิมายนั้นควรมีการควบคุมความสูงอาคารไม่เกิน 2 ชั้น ร้อยละ 39.1 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันกับคนในพื้นที่คือ ควรควบคุมให้อาคารโดยรอบปราสาทหินพิมายนั้นมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น ร้อยละ 45.7 ดังแสดงในตารางที่ 5.16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.16 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมความสูงของอาคารโดยรอบ
ปราสาทหินพิมาย

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		8	4.3	6	5.2	14	4.7
2. ควรควบคุม	ควรสูงไม่เกิน 2 ชั้น	72	39.1	53	45.7	125	41.7
	ควรสูงไม่เกิน 3 ชั้น	47	25.5	24	20.7	71	23.7
	ควรสูงไม่เกินยอดของปราสาท	57	31.0	33	28.4	90	30.0
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

จะเห็นได้ว่าทิศทางของความคิดเห็นของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามนั้นให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาในด้านของความสูงของอาคารเป็นอย่างมาก ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดเห็นในด้านของมาตรการในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน และขนาดของอาคารที่ผ่านมา โดยลักษณะของมาตรการที่ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นนั้น ส่วนใหญ่มุ่งให้ควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 2 ชั้น ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า อาคารโดยส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้นอยู่แล้ว ฉะนั้นแนวโน้มของความคิดเห็นที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะของความต้องควบคุมให้อาคารมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้นซึ่งก็จะสอดคล้องกับสภาพของอาคารในปัจจุบันที่ประชาชนอาศัยอยู่ ซึ่งการดำเนินการจัดการในเรื่องดังกล่าวจึงควรที่จะดำเนินการศึกษาถึงความสูงของอาคารที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่เมืองพิมาย และนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการควบคุมโดยอาจใช้เป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการในการควบคุมนั้นกระทำได้ง่ายและสอดคล้องความต้องการของประชาชนในพื้นที่

5.4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคาร

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคารโดยรอบปราสาทหินพิมาย พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรให้มีการควบคุมวัสดุส่วนร้อยละ 12.0 และประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นเมืองพิมายนั้นควรมีการควบคุมวัสดุอาคารโดยควรให้มีแบบมาตรฐาน ร้อยละ 47.3 ส่วนความคิดของประชาชนที่อยู่อาศัยนอกพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นเมืองพิมายนั้นควรมีการควบคุมวัสดุอาคารโดยควรควบคุมให้อาคารโดยรอบปราสาทหินพิมายนั้นมีความกลมกลืนกันร้อยละ 53.4 ดังแสดงใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.17 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคาร

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		21	11.4	15	12.9	36	12.0
2. ควรควบคุม	ควรให้มีแบบมาตรฐาน	87	47.3	39	33.6	126	42.0
	ควรให้มีความกลมกลืนกัน	76	41.3	62	53.4	138	46.0
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเห็นของประชาชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่นั้นมีความเห็นเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคารไปในทิศทางเดียวกันคือ ควรที่จะมีการควบคุม แต่วิธีการในการควบคุมนั้น ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าควรใช้แบบมาตรฐานในการควบคุม แต่ประชาชนภายนอกพื้นที่เห็นว่าควรควบคุมให้มีความกลมกลืนกัน ฉะนั้นจึงได้ทำการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนในพื้นที่ที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคารนั้นพบว่า คุณลักษณะในด้านของระยะเวลาในการอยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลานานมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการควบคุมวัสดุอาคาร โดยประชาชนในอยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลา 10 ปีขึ้นไปจะมีความคิดเห็นว่าจะควบคุมโดยการใช้แบบมาตรฐาน ส่วนประชาชนในพื้นที่ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ไม่เกิน 10 ปีจะมีความคิดเห็นว่าจะควบคุมให้มีความกลมกลืนกัน (ตารางที่ 5.18)

ตารางที่ 5.18 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมวัสดุอาคาร

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมวัสดุอาคาร			รวม	หมายเหตุ
		ไม่ควร	แบบมาตรฐาน	ให้มีความกลมกลืนกัน		
		21 (11.4%)	87 (47.3%)	76 (41.3%)	184 (100%)	
1. อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลา	ไม่เกิน 5 ปี	6	9	10	25	Pearson Chi-Square = 15.091* df=6 Asymp. Sig. (2-sided) = .020
	[%Col]	[24.0%]	[36.0%]	[40.0%]	[100.0%]	
	(%Row)	(28.6%)	(10.3%)	(13.2%)	(13.6%)	
	5-10 ปี	1	4	11	16	
[%Col]	[6.3%]	[25.0%]	[68.8%]	[100.0%]		
(%Row)	(4.8%)	(4.6%)	(14.5%)	(8.7%)		
11-20 ปี	4	23	8	35		
[%Col]	[11.4%]	[65.7%]	[22.9%]	[100.0%]		
(%Row)	(19.0%)	(26.4%)	(10.5%)	(19.0%)		
21 ปีขึ้นไป	10	51	47	108		
[%Col]	[9.3%]	[47.2%]	[43.5%]	[100.0%]		
(%Row)	(47.6%)	(58.6%)	(61.8%)	(58.7%)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ในวงการศึกษาเท่านั้น ไม่ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉะนั้นการควบคุมวัสดุอาคารให้มีลักษณะที่ดี เพื่อให้สภาพแวดล้อมของเมืองมีความสอดคล้องกับปราสาทหินพิมายนั้น ลักษณะของการดำเนินการควรที่จะทำการศึกษารูปแบบของวัสดุของอาคารที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่ โดยควรที่จะคำนึงถึงข้อจำกัดในด้านของวัสดุก่อสร้าง ตลอดจนเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ที่การก่อสร้าง แล้วนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมที่ได้จากการศึกษาออกมาในลักษณะของการเสนอแนะแนวทาง (Design Guideline) และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่นำแนวทางที่เหมาะสมนี้ไปปรับใช้กับอาคารของตนเอง

5.4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรให้มีการควบคุมมีสัดส่วนร้อยละ 11.3 และประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นเมืองพิมายนั้นควรมีการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารโดยควรให้มีแบบมาตรฐาน ร้อยละ 50.5 ส่วนความคิดของประชาชนที่อยู่อาศัยนอกพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นเมืองพิมายนั้นควรมีการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารโดย ควรควบคุมให้มีความกลมกลืนกันร้อยละ 56.0 ดังแสดงในตารางที่ 5.19

ตารางที่ 5.19 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		22	12.0	12	10.3	34	11.3
2. ควรควบคุม	ควรให้มีแบบมาตรฐาน	93	50.5	39	33.6	132	44.0
	ควรให้มีความกลมกลืนกัน	69	37.5	65	56.0	134	44.7
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเห็นของประชาชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่นั้นมีความเห็นเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารไปในทิศทางเดียวกันคือ ควรที่จะมีการควบคุมแต่วิธีการในการควบคุมนั้น ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าเป็นควรใช้แบบมาตรฐานในการควบคุม แต่ประชาชนภายนอกพื้นที่เห็นว่าเป็นควรควบคุมให้มีความกลมกลืนกัน ฉะนั้นจึงได้ทำการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนในพื้นที่ที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารนั้นพบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นควรใช้แบบมาตรฐานในการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารซึ่งจะเป็นไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีมาเป็นเวลามากกว่า 21 ปีขึ้นไป และมีการประกอบอาชีพประเภทค้าปลีกและบริการ (ตารางที่ 5.20)

ฉะนั้นในการดำเนินการในการควบคุมผ้าใบบังแดดนั้นลักษณะของการดำเนินการควรที่จะทำการศึกษารูปแบบของผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่เพื่อไม่ให้เกิดกระทบกับสภาพแวดล้อมโดยรวมของเมืองและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประชาชนในด้านประโยชน์ใช้สอย แล้วนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมที่ได้จากการศึกษาออกมาในลักษณะของการเสนอแนะแนวทาง (Design Guideline) และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่นำแนวทางที่เหมาะสมนี้ไปปรับใช้กับอาคารของตนเอง

ตารางที่ 5.20 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร			รวม	หมายเหตุ	
		ไม่ควร	แบบมาตรฐาน	ให้มีความกลมกลืนกัน			
		22 (12.0%)	93 (50.5%)	69 (37.5%)	184 (100%)		
1. อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลา	ไม่เกิน 5 ปี	4	8	13	25	Pearson Chi-Square = 14.674* df=6 Asymp. Sig. (2-sided) = .023	
	[%Col]	[16.0%]	[32.0%]	[52.0%]	[100.0%]		
	(%Row)	(18.2%)	(8.6%)	(18.8%)	(13.6%)		
	5-10 ปี	0	5	11	16		
	[%Col]	[0%]	[31.3%]	[68.8%]	[100.0%]		
(%Row)	(0%)	(5.4%)	(15.9%)	(8.7%)			
	11-20 ปี	3	18	14	36		
[%Col]	[8.6%]	[51.4%]	[40.0%]	[100.0%]			
(%Row)	(13.6%)	(19.4%)	(20.3%)	(19.0%)			
	21 ปีขึ้นไป	15	62	31	108		
[%Col]	[13.9%]	[57.4%]	[28.7%]	[100.0%]			
(%Row)	(68.2%)	(66.7%)	(44.9%)	(58.7%)			
2. ดำเนินการธุรกิจอาคาร	ไม่ได้ทำกิจการ	2	43	21	66	Pearson Chi-Square = 12.253* df=4 Asymp. Sig. (2-sided) = .016	
	[%Col]	[3.0%]	[65.2%]	[31.8%]	[100.0%]		
	(%Row)	(9.1%)	(46.2%)	(30.4%)	(35.9%)		
	ค้าปลีก/บริการ	19	47	46	112		
	[%Col]	[17.0%]	[42.0%]	[41.1%]	[100.0%]		
(%Row)	(86.4%)	(50.5%)	(66.7%)	(60.9%)			
	ค้าส่ง	1	3	2	6		
[%Col]	[16.7%]	[50.0%]	[33.3%]	[100.0%]			
(%Row)	(4.5%)	(3.2%)	(2.9%)	(3.3%)			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความเห็นว่าจะไม่ให้การควบคุมมีสัดส่วนร้อยละ 14.0 และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการในการควบคุมนั้นทั้งประชาชนที่อยู่อาศัยภายในและภายนอกพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะควบคุมให้เป็นระเบียบ ซึ่งมีลักษณะของความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 5.21

ตารางที่ 5.21 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		28	15.2	14	12.1	42	14.0
2. ควรควบคุม	ควรควบคุมให้เป็นระเบียบ	112	60.9	73	62.9	185	61.7
	ควรให้มีการเสนอแนะรูปแบบของป้ายโฆษณา	44	23.9	29	25.0	73	24.3
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

และเมื่อได้ทำการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนในพื้นที่ที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณานั้นพบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบธุรกิจประเภทค้าปลีกและบริการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคารโดยควรควบคุมให้มีความเป็นระเบียบ (ตารางที่ 5.22)

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นของประชาชนแล้ว เห็นว่าการควบคุมป้ายโฆษณาการดำเนินการควรที่จะทำการศึกษารูปแบบของป้ายโฆษณาที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่เพื่อไม่ให้เกิดกระทบกับสภาพแวดล้อมโดยรวมของเมืองและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประชาชนในด้านประโยชน์ใช้สอย และเป็นลดข้อขัดแย้งระหว่างความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่ต้องการให้ควบคุมให้เป็นระเบียบ กับความต้องการให้มีการเสนอแนะรูปแบบของป้ายโฆษณาที่เหมาะสมแล้วนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมที่ได้จากการศึกษาออกมาในลักษณะของการเสนอแนะแนวทาง (Design Guideline) และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่นำแนวทางที่เหมาะสมนี้ไปปรับใช้กับอาคารของตนเอง เช่นเดียวกันกับการควบคุมวัตถุอาคาร และผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร

ตารางที่ 5.22 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมป้ายโฆษณาด้านหน้าอาคาร			รวม	หมายเหตุ
		ไม่ควร	ควรควบคุมให้เป็นระเบียบ	ให้เสนอแนะรูปแบบป้ายโฆษณา		
		28 (15.2%)	112 (60.9%)	44 (23.9%)	184 (100%)	
1. ดำเนินการธุรกิจหน้าอาคาร	ไม่ได้ทำกิจการ	5	44	17	66	Pearson Chi-Square = 10.562* df=4 Asymp. Sig. (2-sided) = .032
	[%Col]	[7.6%]	[66.7%]	[25.8%]	[100.0%]	
	(%Row)	(17.9%)	(39.3%)	(38.6%)	(35.9%)	
	ค้าปลีก/บริการ	20	67	25	112	
	[%Col]	[17.9%]	[59.8%]	[22.3%]	[100.0%]	
	(%Row)	(71.4%)	(59.8%)	(56.8%)	(60.9%)	
ค้าส่ง	3	1	2	6		
[%Col]	[50.0%]	[16.7%]	[33.3%]	[100.0%]		
(%Row)	(10.7%)	(0.9%)	(4.5%)	(3.3%)		

5.4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่จอดรถภายในเมืองเก่าพิมาย

โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้วิจัยเกี่ยวกับที่จอดรถภายในเมืองเก่าพิมายนั้น ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในด้านของการควบคุมจำนวนที่จอดรถ และการควบคุมความเป็นระเบียบของที่จอดรถ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนให้ชัดเจนมากขึ้น

โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับที่จอดรถจำนวนที่จอดรถภายในเมือง พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าไม่ควรให้มีการควบคุมมีสัดส่วนร้อยละ 21.7 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเพิ่มจำนวนที่จอดรถ ดังแสดงในตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.23 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนที่จอดรถภายในเมือง

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		46	25.0	19	16.4	65	21.7
2. ควรควบคุม	ควรเพิ่มจำนวนที่จอดรถ	132	71.7	85	73.3	217	72.3
	ควรลดจำนวนที่จอดรถ	6	3.3	12	10.3	18	6.0
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมความเป็นระเบียบของที่จอดรถภายในเมือง พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรจัดระเบียบของที่จอดรถมีสัดส่วนร้อยละ 26.0 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายในและภายนอกพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดระเบียบของที่จอดรถ ดังตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.24 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมระเบียบของที่จอดรถภายในเมือง

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม	40	21.7	38	32.8	78	26.0
2. ควรควบคุมให้มีความเป็นระเบียบ	144	78.3	78	67.2	222	74.0
รวม	184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

และเมื่อได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนที่จอดรถและการควบคุมความเป็นระเบียบของที่จอดรถนั้นพบว่าประชาชนทั้งภายในและนอกพื้นที่ศึกษามีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือควรเพิ่มจำนวนที่จอดรถภายในเมือง (ตารางที่ 5.25) ส่วนในด้านของระเบียบของที่จอดรถก็เช่นเดียวกันคือ ทั้งประชาชนที่อยู่อาศัยภายในและนอกพื้นที่ศึกษามีความเห็นว่าการควบคุมให้เป็นระเบียบ (ตารางที่ 5.26)

ตารางที่ 5.25 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนที่จอดรถภายในเมือง

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมจำนวนที่จอดรถในเมือง			รวม	หมายเหตุ
		ไม่ควร	ควรเพิ่มจำนวน	ควรลดจำนวน		
		65 (21.7%)	217 (72.3%)	18 (6.0%)	300 (100%)	
1. การอยู่อาศัย	อยู่อาศัยในพื้นที่	46	132	6	184	Pearson Chi-Square = 8.414* df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .015
	[%Col]	[25.0%]	[71.7%]	[3.3%]	[100.0%]	
	(%Row)	(70.8%)	(60.8%)	(33.3%)	(61.3%)	
	อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่	19	85	12	116	
[%Col]	[16.4%]	[73.3%]	[10.3]	[100.0%]		
(%Row)	(29.2%)	(39.2%)	(66.7%)	(38.7%)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.26 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมความเป็นระเบียบของที่จอดรถภายในเมือง

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมความเป็นระเบียบของที่จอดรถ		รวม	หมายเหตุ
		ไม่ควร	ควรควบคุมระเบียบ		
		78 (26.0%)	222 (74.0%)	300 (100%)	
1. การอยู่อาศัย	อยู่อาศัยในพื้นที่	40	144	184	Pearson Chi-Square = 4.490 ^b df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .015
	[%Col]	[21.7%]	[78.3%]	[100.0%]	
	(%Row)	(51.3%)	(64.9%)	(61.3%)	
	อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่	38	78	116	
	[%Col]	[32.8%]	[67.2%]	[100.0%]	
	(%Row)	(48.7%)	(35.1%)	(38.7%)	

จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อความต้องการของที่จอดรถทั้งในด้านของจำนวน และความเป็นระเบียบนั้น มีลักษณะของความต้องการที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของพื้นที่ที่จอดรถของประชาชนในเมือง นักท่องเที่ยว ตลอดจนความเป็นระเบียบของพื้นที่จอดรถ และการจอดรถก็ตาม

ฉะนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว จึงควรที่จะพิจารณาปรับปรุงระบบการจราจร การวางแผนและปรับปรุงระบบการจอดรถ และที่จอดรถ ให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์และพัฒนา ตลอดจนให้เพียงพอับความต้องการของประชาชนทั้งทางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมืองและการท่องเที่ยว

5.4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ทางเดินเท้าภายในเมืองเก่าพินาย

การสำรวจความคิดเห็นของผู้วิจัยเกี่ยวกับทางเดินเท้าในเมืองเก่าพินายนั้น ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในด้านของการควบคุมความกว้างของทางเดินเท้า และปริมาณของทางเดินเท้า เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนให้ชัดเจนมากขึ้น

โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับที่การควบคุมความกว้างของทางเดินเท้าภายในเมือง พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าไม่ควรให้มีการควบคุมมีสัดส่วนร้อยละ 35.0 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายในและภายนอกพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภายในเมืองพินายนั้นควรมีการเพิ่มความกว้างของทางเดินเท้า ดังแสดงในตารางที่ 5.27

ตารางที่ 5.27 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมความกว้างของทางเดินเท้า

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		57	31.0	48	41.4	105	35.0
2. ควรควบคุม	ควรเพิ่มความกว้าง	120	65.2	62	53.4	182	60.7
	ควรลดความกว้าง	7	3.8	6	5.2	13	4.3
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนของทางเดินเท้าภายในเมืองพบว่าประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มจำนวนของทางเดินเท้า ร้อยละ 60.9 แต่ประชาชนที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ควรที่จะควบคุม (ร้อยละ 48.3) แต่ก็จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกันกับความคิดเห็นที่เห็นว่าไม่ควรควบคุม ร้อยละ 46.6 ดังแสดงในตารางที่ 5.28

ตารางที่ 5.28 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนของทางเดินเท้า

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		57	31.0	56	48.3	113	37.7
2. ควรควบคุม	ควรเพิ่มจำนวน	112	60.9	54	46.6	166	55.3
	ควรลดจำนวน	15	8.2	6	5.2	21	7.0
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมความกว้างของทางเดินเท้า และการควบคุมปริมาณของทางเดินเท้า นั้นพบว่า ประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มปริมาณของทางเดินเท้า แต่ในทางกลับกันประชาชนที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่จะเห็นว่าไม่ควรที่จะควบคุมปริมาณของทางเดินเท้า (ตารางที่ 5.29) ทั้งนี้สาเหตุของความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ภายนอกพื้นที่ศึกษาให้ความเห็นในลักษณะดังกล่าวอาจจะมาจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามนั้น เป็นผู้ที่มาท่องเที่ยวปราสาทหินพิมาย ที่ไม่ได้เดินเที่ยวชมโบราณสถานอื่นๆ ที่อยู่ภายในเมืองพิมาย จึงอาจจะไม่เห็นปัญหาในด้านดังกล่าวที่ชัดเจน ซึ่งต่างจากประชาชนในพื้นที่ที่ได้ใช้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานอยู่เป็นหลักที่ต้องการให้เพิ่มปริมาณของทางเดินเท้า ทั้งนี้ความคิดเห็นดังกล่าวก็สอดคล้องกับปัญหาในเรื่องของปริมาณทางเดินเท้าที่ยังขาดทางเดินเท้าที่ต่อเนื่อง และในหลายๆ ถนนที่ยังไม่มีทางเดินเท้า อีกทั้งประชาชนได้มีการนำสินค้ามาวางกีดขวางทางเดินเท้าทำให้ทางเดินเท้านั้นมีขนาดแคบลงด้วย

ตารางที่ 5.29 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนของทางเดินเท้า

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมปริมาณของทางเดินเท้า			รวม	หมายเหตุ
		ไม่ควรมี	ควรเพิ่มจำนวน	ควรลดจำนวน		
		113 (37.7%)	166 (55.3%)	21 (7.0%)	300 (100%)	
1. การอยู่อาศัย	อยู่อาศัยในพื้นที่	57	112	15	184	Pearson Chi-Square = 9.190* df=2 Asymp. Sig. (2-sided) = .010
	[%Col]	[31.0%]	[60.9%]	[8.2%]	[100.0%]	
	(%Row)	(50.4%)	(67.5%)	(71.4%)	(61.3%)	
	อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่	56	54	6	116	
[%Col]	[48.3%]	[46.6%]	[5.2]	[100.0%]		
(%Row)	(49.6%)	(32.5%)	(28.6%)	(38.7%)		

ฉะนั้นในการดำเนินการจึงควรที่จะจัดทำทางเดินเท้าที่ต่อเนื่อง และควบคุมการให้ทางเดินเท้าให้มีลักษณะของการใช้งานที่เหมาะสมไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้ในการวางแผนในการดำเนินการอาจจะจัดวางแนวทางในการควบคุมควบคุมไปกับการวางแผนและมาตรการของที่จอดรถไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ภาพรวมของการแก้ไขปัญหาเป็นไปในรูปแบบเดียวกันและมีมาตรการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการอนุรักษ์ และพัฒนา ตลอดจนให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนทั้งทางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมืองและการท่องเที่ยว

5.4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ที่บดบังมุมมองและมุมมองในจุดต่างๆ ของปราสาทหินพิมาย พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรให้มีการควบคุมมีสัดส่วนร้อยละ 11.7 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นควรนำลงใต้ดินเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ดังแสดงในตารางที่ 5.30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.30 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการควบคุมสายไฟฟ้า – สายโทรศัพท์

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรควบคุม		26	14.1	9	7.8	35	11.7
2. ควรควบคุม	โดยการนำลงใต้ดิน	86	46.7	56	48.3	142	47.3
	โดยการนำลงใต้ดินเฉพาะในสถานที่กระทบมุมมอง	72	39.1	51	44.0	123	41.0
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นดังกล่าวแล้วพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้เห็นถึงปัญหาในด้านดังกล่าว เพียงแต่ประชาชนที่ให้ความเห็นด้วยว่าไม่ควรควบคุมนั้น จากการสอบถามเหตุผลที่ให้ความเห็นในลักษณะดังกล่าว ก็เพราะว่าเห็นว่า การดำเนินการในการนำสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ลงใต้ดินนั้นจะต้องใช้ค่าใช้จ่ายและงบประมาณที่มาก จึงไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ แต่ก็ได้มองเห็นปัญหาในด้านดังกล่าวเช่นเดียวกันกับประชาชนที่ให้ความเห็นว่าควรควบคุม

ซึ่งการดำเนินการในการแก้ปัญหาดังกล่าว ก็ควรที่จะศึกษาและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านดังกล่าว เพื่อหาความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และวางแผนเพื่อการดำเนินการต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นการนำสายไฟฟ้า-สายโทรศัพท์ลงใต้เพียงเฉพาะในสถานที่กระทบมุมมองของปราสาทหินพิมาย หรือการนำลงใต้ดินทั้งหมดก็ได้

5.4.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความร่มรื่นจากต้นไม้ภายในเมือง

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสภาพความร่มรื่นจากต้นไม้ภายในเมือง พบว่าประชาชนที่มีความเห็นว่าการเพิ่มจำนวนต้นไม้มีสัดส่วนร้อยละ 11.7 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเพิ่มจำนวนต้นไม้เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นและสวยงามมีสัดส่วนร้อยละ 51.6 และประชาชนที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการเพิ่มจำนวนต้นไม้เฉพาะพื้นที่ที่มีความสำคัญ มีสัดส่วนร้อยละ 47.4 ดังแสดงในตารางที่ 5.31

ตารางที่ 5.31 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความร่มรื่นจากต้นไม้

ความคิดเห็น		ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรเพิ่มจำนวนต้นไม้		19	10.3	16	13.8	35	11.7
2. ควรเพิ่มจำนวนต้นไม้	ควรเพิ่มจำนวนต้นไม้	95	51.6	45	38.8	140	46.7
	ควรเพิ่มจำนวนต้นไม้เฉพาะพื้นที่ที่สำคัญ	70	38.0	55	47.4	125	41.7
รวม		184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

เมื่อได้ทำพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่มรื่นจากต้นไม้ภายในเมืองพิมาย พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ศึกษาที่ประกอบธุรกิจในอาคารประเภทค้าปลีกและบริการซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มจำนวนต้นไม้ทั้งพื้นที่เมือง ส่วนประชาชนที่ไม่ได้ทำกิจการในอาคารและประกอบกิจการในอาคารประเภทค้าส่ง จะเห็นว่าควรเพิ่มจำนวนต้นไม้เฉพาะในพื้นที่ที่สำคัญเท่านั้น (ตารางที่ 5.32)

ตารางที่ 5.32 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษาที่ดำเนินธุรกิจภายในอาคารและความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่มรื่นของต้นไม้ภายในเมือง

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม		การควบคุมความร่มรื่นของต้นไม้ในเมือง			รวม	หมายเหตุ
		ไม่ควร	ควรเพิ่มจำนวน	ควรเพิ่มเฉพาะพื้นที่ที่สำคัญ		
		19 (10.3%)	95 (51.6%)	70 (38.0%)	184 (100%)	
1. ดำเนินการธุรกิจอาคาร	ไม่ได้ทำกิจการ [%Col]	6 [9.1%]	29 [43.9%]	31 [47.0%]	66 [100.0%]	Pearson Chi-Square = 10.318* df=4 Asymp. Sig. (2-sided) = .035
	ค้าปลีก/บริการ [%Row]	13 (31.6%)	65 (30.5%)	34 (44.3%)	112 (35.9%)	
	ค้าส่ง [%Col]	0 [11.6%]	1 [58.0%]	5 [30.4%]	6 [100.0%]	
	[%Row]	(68.4%)	(68.4%)	(48.6%)	(60.9%)	
	[%Col]	0 [0%]	1 [16.7%]	5 [83.3%]	6 [100.0%]	
	[%Row]	(0%)	(1.1%)	(7.1%)	(3.3%)	

เป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเห็นที่มาจากประชาชนที่ประกอบธุรกิจอาคารประเภทค้าปลีกและบริการซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่เห็นว่าควรเพิ่มจำนวนต้นไม้ทั้งพื้นที่เมืองนั้น น่าจะมากจากการที่สภาพแวดล้อมโดยรวมของเมืองนั้นไม่ร่มรื่นที่ได้มาจากศึกษา โดยเฉพาะทางด้านทิศ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้ของเมืองที่มีลักษณะของการใช้อาคารประเภทพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลของความไม่พร้อมนี้เองจึงเป็นผลให้อาคารในพื้นที่เมืองพิมายโดยส่วนใหญ่จะใช้ผ้าใบบังแดดบริเวณด้านหน้าอาคาร ซึ่งหากการเพิ่มจำนวนต้นไม้ในพื้นที่เมืองนั้นสามารถที่จะดำเนินการเพื่อให้ความร่มรื่นกับเมืองได้ ก็เป็นที่สิ่งที่น่าจะดำเนินการ ทั้งนี้จะได้เป็นการลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ผ้าใบบังแดด และเป็นการเพิ่มความร่มรื่นให้กับเมืองไปพร้อมๆ กันด้วย

5.4.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของการบริหารงานในการควบคุมทางกายภาพของพื้นที่

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับลักษณะของการบริหารงานในการควบคุมทางกายภาพของพื้นที่ พบว่าประชาชนที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ที่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยรูปแบบของการบริหารงานนั้นต้องการให้มีการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน ดังแสดงในตารางที่ 5.33

ตารางที่ 5.33 แสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับลักษณะของการบริหารงานในการควบคุมทางกายภาพของพื้นที่

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่		ประชาชนนอกพื้นที่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรให้ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการ	16	8.7	6	5.2	22	7.3
2. ควรให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ	18	9.8	10	8.6	28	9.3
3. ควรให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ	5	2.7	1	0.9	6	2.0
4. ควรให้ดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน	145	78.8	99	85.3	244	81.3
รวม	184	100.0	116	100.0	300	100.0

ที่มา : จากการตอบแบบสอบถาม พฤษภาคม 2546

จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมนั้นเน้นในลักษณะของการให้การดำเนินการในการควบคุมที่ต้องการให้การดำเนินการเป็นแบบผสม โดยให้ดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคเอกชน ร่วมกันในการดำเนินการ ซึ่งก็จะเป็นลักษณะของการดำเนินการที่ควรจะเป็นในปัจจุบันอยู่แล้ว ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายในหลายๆ ด้านของประเทศที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ และการพัฒนาโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5 สรุปความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะทางกายภาพและการควบคุมทางกายภาพภายในเขตพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะทางกายภาพและการควบคุมทางกายภาพของเมืองพิมาย เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยจัดข้อขัดแย้งได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ได้ทราบถึงข้อจำกัดและทิศทางของความต้องการของชุมชน ซึ่งสามารถเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

จากการสำรวจความคิดเห็นเป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเห็นของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่โดยภาพรวมโดยส่วนใหญ่เห็นว่าลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้นค่อนข้างที่จะมีปัญหา แต่ในทางกลับกันประชาชนในพื้นที่ค่อนข้างที่จะมองว่าลักษณะทางกายภาพของเมืองนั้นไม่มีปัญหา ซึ่งความคิดเห็นในลักษณะดังกล่าวอาจจะมาจากความเคยชินของการอาศัยอยู่ในพื้นที่ และความเข้าใจที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดังนั้นลักษณะของความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่จึงมีลักษณะของการให้ความคิดภายใต้การรักษาดุลประโยชน์ของตนเองมากกว่าที่จะมองเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นทางด้านกายภาพของเมือง

ฉะนั้นความคิดเห็นในด้านของการควบคุมตัวแปรต่างๆ ทางด้านกายภาพ โดยภาพรวมแล้วประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ จึงมีความเห็นด้วยกับการควบคุมตัวแปรต่างๆ ที่ทางผู้วิจัยได้นำเสนอในแบบสอบถาม แต่แนวทางที่จะใช้ในการควบคุมทางกายภาพต่างๆ นั้นประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้เลือกมาในลักษณะของการควบคุมที่ไม่กระทบกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของตนเองในปัจจุบันมากนัก ซึ่งความคิดเห็นในลักษณะแบบนี้โดยมากจะมาจากประชาชนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา และมีการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวในอาคาร ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่อยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไปโดยมากจะประกอบอาชีพประเภทลูกจ้าง ความคิดเห็นโดยภาพรวมก็มีลักษณะของความเข้าใจที่มีต่อลักษณะทางกายภาพของเมืองมากกว่า และความคิดเห็นต่อแนวทางการควบคุมจึงมีลักษณะของความต้องการในแนวทางที่ตรงไปตรงมา เช่น การต้องการให้โยกย้ายอาคารที่บุกรุกออกจากพื้นที่เมืองให้หมด เป็นต้น

ดังนั้น การอนุรักษ์เมืองเก่าพิมาย ซึ่งเป็นเมืองที่ยังคงมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินอยู่นั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตของเมืองทางด้านเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กันกับการเน้นการแก้ปัญหาทางด้านกายภาพด้วย ทั้งนี้เพราะการอนุรักษ์ทางกายภาพของเมืองอาจจะมีผลให้เมืองหยุดการเจริญเติบโตและให้ผลร้ายกับพื้นที่อนุรักษ์ไปด้วย ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและวิเคราะห์ที่ผ่านมา นั้น โดยภาพรวมแล้วนั้นมีความเป็นไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ที่มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะมีมาตรการในการควบคุมทางกายภาพของ

เมืองโดยรอบปราสาทหินพิมาย และโบราณสถานต่างๆ ที่อยู่รายรอบปราสาทหินพิมาย แต่ในรายละเอียดของการดำเนินการให้สามารถปฏิบัติงานได้นั้น จะต้องมีการผลักดันให้เกิดอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ การปลูกจิตสำนึก และการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจที่ชัดเจนถึงความเป็นไปได้ตลอดจนแนวทางที่จะใช้ในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของเมืองโบราณในอดีตมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์ (Historic Preservation) เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่เน้นเฉพาะการสงวนรักษาโบราณสถานและอาคารสำคัญทางประวัติศาสตร์ มาเป็นการอนุรักษ์ที่ครอบคลุมถึงที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของการตั้งถิ่นฐาน และองค์ประกอบต่างๆ ของเมืองและชุมชน ที่สะท้อนให้เห็นถึงคติความเชื่อ ความคิดสร้างสรรค์ และวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต รวมทั้งการให้ความสำคัญของความต่อเนื่องของพัฒนาการในแต่ละยุคสมัย และการเคารพในสิทธิของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมืองหรือชุมชนโบราณเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อความทรงจำทางวัฒนธรรม ที่เป็นหลักฐานทางกายภาพของความเจริญเติบโตในอดีต และเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของชุมชนให้มีความกลมกลืนกันระหว่าง คน กิจกรรม และสภาพแวดล้อม และเพื่อรักษาความแตกต่างหลากหลายของสภาพแวดล้อม ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของพื้นที่เหล่านั้นด้วย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงลักษณะขององค์ประกอบของเมืองในเขตเมืองเก่าพิมาย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในด้านต่างๆ ขององค์ประกอบของเมืองที่มีผลกระทบต่อโบราณสถาน ตลอดจนข้อจำกัดและความต้องการของชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองพิมาย ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองและความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะทางกายภาพและการควบคุมองค์ประกอบทางกายภาพของเมือง พบว่าปัญหาทางกายภาพของเมืองที่มีผลกระทบต่อปราสาทหินพิมายนั้น มีสาเหตุหลักมาจากการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่ผ่านมา นั้น ยังมิได้มีการกำหนดขอบเขตของโบราณสถาน (เขตแหล่งศิลปกรรม) ที่ชัดเจน ทำให้พื้นที่ของเมืองโดยรอบเกิดปัญหาทางด้านกายภาพสิ่งแวดล้อมจากการที่มีประชาชนเข้าอยู่อาศัยทั้งที่มีเอกสารสิทธิ์ที่เป็นโฉนดที่ดิน และการบุกรุกที่ดิน ประกอบกับพื้นที่ของเมืองโดยรอบโบราณสถานนั้นเกิดเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพตามการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเมืองตามสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และตอบสนองกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว โดยการขาดการจัดการควบคุมและการดำเนินการที่ดี โดยประเด็นปัญหาทางด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์และห้ามมิให้นำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การพัฒนาทางกายภาพของเมืองสวนทางกับการจัดการและการอนุรักษ์โบราณสถาน

สาเหตุ ไม่ได้มีการประกาศกันขอบเขตโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษาอย่างชัดเจน

สภาพปัจจุบัน 1. การขยายตัวของอาคารบ้านเรือนรุกล้ำเขตโบราณสถาน เช่น มีถนนตัดผ่านรอบกำแพงปราสาทซึ่งอยู่ชิดแนวรั้วของโบราณสถาน การรุกล้ำประชาชนเพื่อก่อสร้างอาคารบ้านเรือนชิดกับโบราณสถาน เป็นต้น
2. การปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนใกล้ตัวปราสาทหินมากเกินไป ทำให้ทำลายทัศนียภาพโดยรอบ

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะให้ประชาชนที่บุกรุกที่ดินอยู่ภายในพื้นที่ เพียงแต่ให้จัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ควบคุม

2. ปัญหาทางด้านแนวคิดและการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อ การอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อม

สาเหตุ การเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามาก และทุกคนต้องอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันสูง

สภาพปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของคน ซึ่งจะเห็นได้จากการปรับปรุงรูปแบบของอาคารให้เรียบง่ายมากขึ้น และใช้ประโยชน์ในแง่ของการค้าหรือความสะดวกอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบในแง่อื่นๆ เช่น ปรับปรุงอาคารและการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงมากเพราะต้องการพื้นที่ใช้สอยให้พอกับความต้องการ เป็นต้น

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นอาจจะมาจากความเคยชินของการอยู่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งเป็นความคิดเห็นภายใต้การรักษาผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าผลกระทบในด้านอื่น

3. ปัญหาลักษณะของการใช้ที่ดินไร้ทิศทางโดยรอบปราสาทหิน

สาเหตุ ขาดการวางแผนการใช้ที่ดิน บริเวณโดยรอบปราสาทหินและโบราณสถานในจุดอื่นๆ โดยรอบ เพื่อตอบสนองการอนุรักษ์และประโยชน์ทางด้านกายภาพของโบราณสถาน

สภาพปัจจุบัน 1. การขยายตัวของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่มีความสูงค่อนข้างมาก ทำให้บดบังทัศนียภาพในการชมตัวปราสาท ทำให้มุมมองจากจุดต่างๆ ของเมืองไปยังปราสาทหินพินาย ถูกกระทบโดยสิ่งก่อสร้างที่มีความสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การก่อสร้างอาคารใกล้แนวกำแพงปราสาทหินพิมาย ทำให้ขาดระยะในการชมปราสาทหินจากบริเวณโดยรอบ
3. การบูรณการและทำลายสภาพโบราณสถานเดิมในหลายๆ พื้นที่ของเมืองเก่า
ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยวิธีในการควบคุมนั้นประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรนำมาตรการในการใช้ข้อกำหนดในด้านความสูงมาใช้

4. โอกาสในการเข้ามาแทนที่ของอาคารยุคใหม่อันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของอาคารตามธรรมชาติ

สาเหตุ	อาคารในพื้นที่เมืองเก่าพิมายเป็นอาคารไม้และไม้ผสมคอนกรีตเป็นส่วนใหญ่ และสภาพของอาคารนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างทรุดโทรม
สภาพปัจจุบัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. โอกาสในการเข้ามาแทนที่ของอาคารยุคใหม่มีสูง โดยการใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างแบบใหม่ที่เป็นคอนกรีต โดยอาคารที่ก่อสร้างใหม่นั้นมีความเป็นไปได้ในการก่อสร้างให้มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น 2. การก่อสร้างอาคารในช่วงหลัง จะเป็นการก่อสร้างอาคารที่มีความสูงมากกว่า 2 ชั้น ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเมืองเดิมที่เป็นอาคาร 2 ชั้น 3. เกิดทัศนะจุตทัศน์อันเนื่องมาจากลักษณะรูปแบบทางกายภาพของสถาปัตยกรรมนั้นมีความแตกต่างกัน และบดบังแนวมองที่สำคัญในหลายๆ พื้นที่
ความคิดเห็นประชาชน	ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีมาตรการที่จะควบคุมขนาดของอาคารโดยการใช้มาตรการของระยะร่นตามความสูงของอาคารมาใช้ และในด้านของความสูงของอาคารเห็นว่าควรควบคุมให้อาคารในเมืองพิมายมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น ส่วนในเรื่องของวัตถุอาคารนั้น ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรควบคุมให้อาคารนั้นมีลักษณะกลมกลืนกัน

5. ปัญหาการจราจรและการสัญจร

สาเหตุ	ถนนหลักเข้าสู่เมืองอยู่ใกล้ตัวปราสาทหินค่อนข้างมากและมีความกว้างของถนนน้อย
สภาพปัจจุบัน	1. โครงสร้างของตัวปราสาทหินอาจถูกพังทลายเสียหายได้ อันเนื่องมาจากแรงสั่นสะเทือนของรถยนต์ที่วิ่งผ่านถนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ทำให้รถยนต์ที่มีขนาดใหญ่ใช้ตัวเมืองเป็นทางผ่านเพื่อไปสู่ทางด้านใต้ของเมือง

6. ปัญหาในด้านของจำนวนพื้นที่จอดรถไม่เพียงพอ

สาเหตุ การเข้ามาแทนที่ของการเดินทางโดยการใช้รถยนต์ ตลอดจนกิจกรรมการเดินทางภายในเมืองเปลี่ยนไป โดยเน้นความสะดวกสบายของการเดินทางเป็นหลัก ทำให้ขาดการคำนึงถึงพื้นที่สำหรับใช้ในการจอดรถยนต์

สภาพปัจจุบัน 1. พื้นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมปราสาทหินนั้นไม่เพียงพอ
2. ขาดการกำหนดพื้นที่จอดรถสำหรับประชาชนที่อาศัยภายในเมืองให้ชัดเจน ทำให้การจอดรถนั้นจะเกิดขึ้นบริเวณสองฝั่งถนน ทำให้ขาดความเป็นระเบียบ

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มจำนวนของพื้นที่จอดรถภายในเมือง

7. ปัญหาความเป็นระเบียบของพื้นที่จอดรถ

สาเหตุ มีจุดเปลี่ยนรถและท่ารถโดยสารบริเวณประตูชัยทางด้านทิศใต้ บริเวณหน้าและบริเวณทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของตัวปราสาท และมีการจอดรถบริเวณสองฝั่งถนนโดยทั่วไปของพื้นที่เมือง

สภาพปัจจุบัน 1. รถยนต์ที่เข้ามาจอดในพื้นที่ดังกล่าวจะทำให้บดบังทัศนียภาพของตัวปราสาทหิน
2. ทำให้แนวมองของตัวปราสาทหินขาดความชัดเจน และถูกลดความสำคัญลง
3. ทำให้ขาดความเป็นระเบียบในการใช้พื้นที่เมือง

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรควบคุมและจัดระเบียบของพื้นที่จอดรถภายในเมือง

8. ปัญหาความกว้างและปริมาณของทางเดินเท้า

สาเหตุ ขาดทางเดินเท้า และทางเดินเท้าที่ต่อเนื่อง รวมถึงขาดความร่วมมือในการใช้ทางเดินเท้า ตลอดจนมีการนำสินค้าของประชาชนมาวางกีดขวางทางเดินเท้า

สภาพปัจจุบัน 1. ประชาชนที่เดินเท้า ไม่มีทางเดินหลบแดดและฝน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. อาจเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุ เนื่องจากผู้เดินเท้าจะต้องใช้พื้นที่ถนนในการเดินเท้า
3. พื้นที่ทางเดินเท้าแคบกว่าที่ควรจะเป็น เพราะร้านค้านำของมาวางในบริเวณทางเดินเท้า ทำให้ขาดความต่อเนื่องของทางเดินเท้า
4. ขาดทางเดินเท้าที่ต่อเนื่องทำให้ถนนในส่วนที่ยังไม่มีทางเดินเท้า ไม่สามารถควบคุมการจราจรได้

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะเพิ่มความกว้างและปริมาณของทางเดินเท้าภายในเมือง

9. ป้ายโฆษณาที่มีขนาดและรูปลักษณ์ทำลายสภาพแวดล้อม

สาเหตุ ขาดแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของป้ายโฆษณา เพื่อให้มีรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

- สภาพปัจจุบัน
1. ทำให้สภาพแวดล้อมโดยรวมเสียไปจากรูปลักษณ์และขนาดของป้ายโฆษณา
 2. อาจเกิดอันตรายได้ง่าย เพราะป้ายโฆษณามีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อผลทางการค้า

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะควบคุมป้ายโฆษณาในมีความเป็นระเบียบ

10. ความรกรุงรังของสายไฟฟ้าและโทรศัพท์

สาเหตุ การพาดสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในด้านความสะดวกอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบในแง่ของสภาพแวดล้อม

- สภาพปัจจุบัน
1. สายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์บดบังมุมมองของปราสาทหิน
 2. อาจเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุ ในกรณีของสายไฟฟ้าขาด

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์ควรที่จะนำลงใต้ดิน

11. สภาพแวดล้อมโดยรวมของพื้นที่เมืองเก่า ร้อนและไม่ร่มรื่น

สาเหตุ การพัฒนาเมืองมองข้ามความสำคัญของสภาพแวดล้อม

- สภาพปัจจุบัน
1. สภาพแวดล้อมของเมืองไม่น่าประทับใจ เป็นอุปสรรคต่อการอยู่อาศัยในเมืองและการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ทำให้อาคารภายในเมืองส่วนใหญ่มีการใช้ผ้าใบบังแดดบริเวณด้านหน้าอาคารทำให้ผู้ใช้ทางเดินเท้าจะต้องใช้พื้นที่ถนนในการเดินเท้า

ความคิดเห็นประชาชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะเพิ่มจำนวนต้นไม้ภายในเมือง เพื่อให้สภาพแวดล้อมของเมืองนั้นมีความร่มรื่นมากขึ้น

12. ปัญหาของผ้าใบบังแดดบริเวณด้านหน้าอาคาร

สาเหตุ	การใช้ผ้าใบบังแดดเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ร่มเงากับอาคาร และกันฝน
ผลกระทบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุ เนื่องจากผู้เดินเท้าจะต้องใช้พื้นที่ถนนในการเดินเท้า 2. พื้นที่ทางเดินเท้าแคบกว่าที่ควรจะเป็น เพราะร้านค้านำของมาวางในบริเวณทางเดินเท้า และมีผ้าใบบังแดดกันอีก
ความคิดเห็นประชาชน	ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรที่จะควบคุมผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคารให้มีความกลมกลืนกัน

13. ปัญหาในด้านของรูปแบบในการบริหารและจัดการ

สาเหตุ	ขาดความร่วมมือในการบริหารงานและดำเนินการจากหน่วยงานในท้องถิ่นในประชาชนในพื้นที่
สภาพปัจจุบัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำเนินการในการอนุรักษ์นั้นอยู่ภายใต้การดำเนินการของกรมศิลปากรฝ่ายเดียว 2. เกิดข้อขัดแย้งระหว่างแนวคิดในด้านการอนุรักษ์ระหว่างกรมศิลปากรและหน่วยงานในท้องถิ่น 3. ประชาชนในท้องถิ่นขาดความเข้าใจต่อแนวทางในการอนุรักษ์ และเกิดความคิดค้านต่อแนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถาน
ความคิดเห็นประชาชน	ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าลักษณะของการดำเนินการในการอนุรักษ์และควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองต้องการให้การดำเนินการเป็นแบบผสม โดยให้ดำเนินการร่วมกันระหว่างกาให้ภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคเอกชน ร่วมกันในการดำเนินการ

จากการสรุปประเด็นปัญหาทางด้านกายภาพและความคิดเห็นของประชาชนต่อลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เมืองพิมายของที่กล่าวมาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าปัญหาความเสื่อมโทรมหรือเปลี่ยนสภาพของเมืองโบราณโดยทั่วไปนั้นเกิดจากเหตุปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยจากการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระทำของมนุษย์ ซึ่งความเสื่อมโทรมของเมืองเก่าพิมายในอดีตนั้นเกิดจากเหตุปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเมืองเก่าพิมายได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์อย่างเป็นทางการในครั้งแรก ระหว่าง พ.ศ. 2494-2497 และต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. 2507-2511 การบูรณะเมืองพิมายทั้งสองครั้ง อาจกล่าวได้ว่าสามารถหยุดปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของโบราณสถานได้เกือบสิ้นเชิง

ขณะที่ปัญหาความเสื่อมโทรมจากธรรมชาติของเมืองเก่าพิมายได้รับการดูแลเอาใจใส่ในทางกลับกันความเสื่อมโทรมขององค์ประกอบและโครงสร้างทางกายภาพของเมืองเก่าพิมายจากการกระทำของมนุษย์กลับทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะการบุกรุกทำลายและการทำลายความสง่างามของโบราณสถาน การแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมอันเกิดจากเหตุปัจจัยธรรมชาติสามารถแก้ไขได้โดยการใช้เทคโนโลยีทันสมัยได้ไม่ยาก และสามารถหยุดปัญหาได้ในระยะยาว แต่การแก้ปัญหาอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์เป็นเรื่องค่อนข้างซับซ้อนละเอียดอ่อน ต้องอาศัยมาตรการต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหา เนื่องจากการอนุรักษ์เพื่อสร้างให้เกิดความผูกพันหวงแหนให้เกิดในหมู่ประชาชนนั้นทำได้ยาก

การควบคุมทางกายภาพของเขตพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่โดยรอบปราสาทหินพิมายนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์ เพราะจะเป็นการควบคุมปัจจัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้ความสมบูรณ์ในภาพรวมของเมืองเก่าพิมายนั้นมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากโครงการบูรณปฏิสังขรณ์ของกรมศิลปากรที่ผ่านมาได้เน้นการบูรณะสถาปัตยกรรมที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานแล้ว แต่องค์ประกอบที่สำคัญๆ บางส่วนของเมือง เช่น คูน้ำ คันดิน มิได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เนื่องจากมีความสำคัญรองลงไป ซึ่งทำให้เกิดปัญหาของการที่มีชุมชนขยายตัวรุกเข้าไปมากจนบางแห่งไม่เหลือสภาพเดิม ทำให้มีการตั้งรกรากและรुकล้ำพื้นที่ที่เป็นองค์ประกอบของเมืองโบราณเหล่านี้มากขึ้นตามลำดับ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวนี้ ก็เพื่อที่แสดงให้เห็นข้อประเด็นของปัญหา ข้อจำกัดและความต้องการของประชาชน และใช้เป็นปัจจัยในการวางแผนในการควบคุมพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองเก่าพิมายและความคิดเห็นของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่เมือง จะเห็นได้ว่าปัญหาทางกายภาพของเมืองที่มีผลกระทบต่อปราสาทหินพิมายนั้น มีสาเหตุหลักมาจากการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่ผ่านมา นั้น ยังมิได้มีการกำหนดขอบเขตของโบราณสถานตามราชกิจจานุเบกษาที่ชัดเจน จึงเป็นผลให้พื้นที่ของเมืองปราสาทหินพิมาย และโบราณสถานรายรอบปราสาทหินพิมายนั้น เกิดปัญหาทางด้านกายภาพสิ่งแวดล้อมจากการที่มีประชาชนเข้าอยู่อาศัยและมีการดำเนินการกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่ ทั้งเพื่อตอบสนองกิจกรรมต่างๆ ภายในเมือง และเพื่อตอบสนองกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของเมืองเก่าพิมาย ฉะนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพของเมืองในปัจจุบันจึงสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในด้านของปัญหาการถือครองที่ดิน โดยการจัดการเกี่ยวกับที่ดินในพื้นที่เมืองเก่าพิมายนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาของการอนุรักษ์ในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนในการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ของตัวศิลปกรรม แหล่งศิลปกรรม และพื้นที่ที่มีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัย ซึ่งการดำเนินการนั้นควรอาจมาตรการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานทั้งบริเวณ โดยให้เป็นหน้าที่ของกรมศิลปากร การใช้มาตรการทางด้านผังเมืองในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้การเวนคืนที่ดินโดยการใช้อำนาจรัฐในการซื้อคืน ตลอดจนการออกกฎหมายในการควบคุมอาคารที่อยู่ในพื้นที่เมืองโดยรอบ โดยการดำเนินการในการจัดการนั้นควรที่จะดำเนินการโดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในด้านของการอนุรักษ์องค์ประกอบทางกายภาพของเมืองโบราณในอดีต ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี การผังเมือง และสถาปัตยกรรม โดยจากสภาพในปัจจุบันองค์ประกอบของเมืองโบราณนั้นได้ถูกทำลายและสูญหายไปอย่างรวดเร็วจากการเจริญเติบโตของเมืองในปัจจุบัน ฉะนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งประกาศขึ้นทะเบียนและประกาศเขตโบราณสถานขององค์ประกอบและโครงสร้างทางกายภาพของเมืองโบราณในอดีต ไม่ว่าจะเป็นกำแพงเมือง บาราย คูเมือง ประตูเมือง ระบบถนนดั้งเดิม เป็นต้น เพื่อเป็นการหยุดยั้งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในปัจจุบัน และเพื่อให้การดำเนินการในการวางแผนในการพัฒนาต่างๆ ของเมืองมีความสอดคล้องกับการอนุรักษ์และควบคุมสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เปรียบเทียบเท่านั้น ไม่ใช่ว่าจะเผยแพร่หรือใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ข้อเสนอแนะในด้านของการควบคุมทางด้านกายภาพของเมืองในปัจจุบัน เพื่อเป็นการหยุดยั้งปัญหาทางด้านกายภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และในอนาคต การวางแผนแม่บทของการทางด้านกายภาพจึงเป็นสิ่งที่ควรที่จะดำเนินการในเบื้องต้น เพื่อให้การควบคุมทางด้านกายภาพของเมืองมีความชัดเจนมากขึ้น และให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจต่อแนวทางที่จะใช้ในการควบคุม โดยลักษณะของการควบคุมนั้นจะต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่พร้อมกับการใช้ข้อบังคับทางกฎหมายไปพร้อมๆ กัน โดยอาจหามาตรการจูงใจในสิ่งที่ต้องการ และห้ามไม่ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ต้องให้ปฏิบัติเข้ามาช่วย ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของ สุรรัตน์ วรวงศ์รัตน์ (แนวทางในการอนุรักษ์-พัฒนาเขตแหล่งศิลปกรรม เขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม)

6.2.2 ข้อเสนอแนะประเด็นเพื่อการศึกษาต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ที่สนใจสามารถศึกษาต่อในเรื่องของ

1. ศึกษาการควบคุมทางด้านกายภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในเขตพื้นที่อื่น เช่น อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา จ.อยุธยา ปราสาทสามยอด จ.ลพบุรี เป็นต้น โดยอาจจะเป็นการศึกษาในเรื่องของการควบคุมทางด้านกายภาพของพื้นที่ๆ อยู่โดยรอบโบราณสถานในลักษณะเดียวกับอุทยานวัฒนธรรมฉบับนี้ หรือเป็นการศึกษาทัศนคติหรือความเข้าใจ ตลอดจนจนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่อการอนุรักษ์โบราณสถาน เป็นต้น
2. ศึกษารูปแบบการจัดการในการอนุรักษ์พื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยอาจจะเป็นการศึกษาลักษณะของการจัดการ มาตรการและกฎหมายต่างๆ ตลอดจนวิเคราะห์ห้องค์กรและลักษณะการดำเนินการที่เหมาะสมต่อการอนุรักษ์ในพื้นที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

บรรณานุกรม

1. Freeman, Michael. (1998), *Phimai ปราสาทหินพิมาย*, Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public.
2. Henry Sanoff (1978), *Designing with Community Participation*, New York: McGraw-Hill
3. F. Stuart Chapin & Edward Kaiser (1979), *Urban Land Use Planning (Third Edition)*, USA: University of Illinois Press
4. Wilfred Burns (1963), *New Town for Old : The Techniques of Urban Renewal*, London: Leonard Hill
5. Worskette (1969), Roy, *The Character of Towns: An Approach to Conservation*, London: The Architectural Press.
6. จัตรีทิพย์ นาถสุภา. (2540), *บ้านกับเมือง*, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
7. เตชา บุญคำ. (2536). *การอนุรักษ์ทัศนียภาพ*, วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
8. ดวงจันทร์ อภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. (2541), *เมืองและการผังเมืองในประเทศไทย : กรณีเมืองเชียงใหม่*, เชียงใหม่, โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
9. ธิดา สารระยา, *เมืองพิมาย*, กรุงเทพฯ, ศรีบุญอุตสาหกรรมกราฟิก จำกัด, 2535.
10. ธิดา สารระยา, *เมืองประวัติศาสตร์*, กรุงเทพฯ, ด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2538.
11. นิจ หนีญชีระนันท์. (2539), *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น*, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมารธรรม.
12. บุญสม สำเนาทิพย์, *คู่มือนำชมปราสาทพิมาย*, กรุงเทพฯ, ด่านสุทธาการพิมพ์, 2533
13. ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. (2538), *การดูแลรักษาโบราณสถานและสภาพแวดล้อม*, เอกสารการประชุมสัมมนา การประสานงานด้านการอนุรักษ์และดูแลโบราณสถานระหว่างเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรและหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น ณ โรงแรมเมธาวลัย จ.เพชรบุรี.
14. ประสงค์ เอี่ยมอนันต์. (2539), *สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม*

เอกสารนี้เป็น ท้องถิ่น, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมารธรรม. เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

15. ปรมินทร์ อินทรักษา. (2539). สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
16. การผังเมือง, กรม. (2538), ผังเมืองรวมเมืองพินาย จังหวัดนครราชสีมา (Digital File), กรุงเทพฯ, ศูนย์ข้อมูลกรมการผังเมือง.
17. ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. (2540), เอกสารการสอนวิชาอนุรักษ์ : ดำนินยามและศัพท์ต่างๆ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
18. ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. (2540), เอกสารการสอนวิชาอนุรักษ์: หน่วยงานอนุรักษ์, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
19. ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. (2540), เอกสารการสอนวิชาอนุรักษ์ : กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในประเทศไทย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
20. วิษยรักษ์ จำกัด, บริษัท. (2541), ร่างรายงานฉบับสุดท้ายแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าพินาย, สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.
21. ศรีศักดิ์ วัลลิโกดม. (2543), สังคม-วัฒนธรรมในวิถีการอนุรักษ์, กรุงเทพฯ, ด้านสถาการพิมพ์.
22. ศิลปากร, กรม. (2535), ทำเนียบโบราณสถานขอมในประเทศไทย เล่ม 1 จังหวัดนครราชสีมา, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด.
23. ศิลปากร, กรม. (2531), เมืองพินาย, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด.
24. ศิลปากร, กรม. (2532), อุทยานประวัติศาสตร์พินาย, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาพันธ์ จำกัด.
25. สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2539), สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
26. สุรัตน์ วรางค์รัตน์. (2539). สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
27. สุรัตน์ วรางค์รัตน์. (2539). สาระความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์เสมาธรรม, หน้า 92-97.
28. สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์. กฎหมายอาคาร, กรุงเทพฯ, เมฆาเพลส, 2537.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสำรวจความคิดเห็นประชาชน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง

"การควบคุมการพัฒนาทางกายภาพในเขตพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา: เมืองเก่าพิมาย จังหวัดนครราชสีมา"

โดย นายวิวัฒน์ อุดมปิติทรัพย์ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ก. ชาย ข. หญิง
2. อายุ ปี
3. เป็นผู้อยู่อาศัย ก. อยู่อาศัยภายในพื้นที่ ข. อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่
4. อาชีพ

ก. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	ข. พนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน
ค. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	ง. รับจ้าง
จ. แม่บ้าน	ฉ. นักเรียน/นักศึกษา
ช. อื่นๆ โปรดระบุ.....	
5. การศึกษาสูงสุด

ก. ไม่ได้เรียนหนังสือ	ข. ประถมศึกษา
ค. มัธยมศึกษา	ง. ปริญญาตรี
จ. สูงกว่าปริญญาตรี	ฉ. วิชาชีพ ข. อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน บาท/เดือน

(ผู้อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ ไม่ต้องข้อ 7-10)

7. ท่านอยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลา.....ปี
8. เหตุผลที่ท่านมาอยู่ในพื้นที่

ก. ได้รับมรดก	ข. ซื้อ/เช่า ต่อจากเจ้าของเดิม	ค. เช่าอยู่	ง. อื่นๆ โปรดระบุ
---------------	--------------------------------	-------------	-------------------------
9. ท่านอยู่อาศัยในบ้านนี้ในฐานะใด

ก. เป็นเจ้าของเอง/เป็นเจ้าของร่วม/ญาติพี่น้อง	ข. ไม่ได้เป็นเจ้าของ แต่ไม่ได้เสียค่าเช่า
ค. เช่าอยู่	ง. อื่นๆ โปรดระบุ.....
10. ท่านดำเนินธุรกิจในอาคารนี้หรือไม่

ก. ไม่ใช่	ข. ใช่ โปรดระบุ ☐ ค้าปลีก ☐ ค้าส่ง ☐ ร้านอาหาร อื่นๆ
-----------	---

ส่วนที่ 2 ทิศนคติของท่านต่อลักษณะทางกายภาพของพื้นที่โดยรอบปราสาทหินพิมาย

ปราสาทหินพิมาย เป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญโดยเป็นปราสาทหินที่มีขนาดใหญ่และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองเก่าพิมาย โดยต่อไปนี้จะเป็นการถามเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมของเมืองเก่าพิมาย

11. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับสภาพชุมชน อาคาร บ้านเรือน ร้านค้าในพิมายปัจจุบัน

ก. มีความแออัด หนาแน่นเกินไป ไม่เป็นระเบียบ
ข. บางส่วนแออัด หนาแน่น ไม่เป็นระเบียบ
ค. ไม่แออัด

12. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมของเมืองพิมาย มีความขัดแย้งกับตัวปราสาทหินพิมายหรือไม่

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินที่สงวนไว้สำหรับ..... ข. ไม่ขัดแย้ง แบบนี้ดีแล้ว..... ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. ท่านมีความคิดเห็นว่าพื้นที่รอบๆ ปราสาหันทิมพินมาย ควรมีการควบคุมการพัฒนา เพื่อรักษาความสวยงามของตัวปราสาทหินไว้หรือไม่ หากเห็นว่าควรที่จะต้องมีการควบคุมควรควบคุมอย่างไร (กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตามความคิดเห็นของท่าน)

ข้อความ	ไม่ควร	ควร	โดย
1. การใช้ประโยชน์ที่ดิน			1. ☐ การกำหนดข้อบังคับการใช้ที่ดิน (เช่น ไม่ให้ใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม) 2. ☐ การกำหนดข้อกำหนดความสูง (เช่น อาคารทั้งหมดในพื้นที่ห้ามสูงเกิน 8 เมตร) 3. ☐ การกำหนดข้อกำหนดเฉพาะบางพื้นที่ (เช่น การกำหนดพื้นที่ว่างโดยรอบอาคาร ในพื้นที่ควบคุม)
2. ขนาดของอาคาร			1. ☐ การควบคุมอัตราส่วนของพื้นที่อาคารกับพื้นที่ดิน (เช่น สร้างอาคารพื้นที่รวมกันทั้งหมดไม่เกิน 2 เท่าของพื้นที่ดินทั้งหมด) 2. ☐ การควบคุมพื้นที่ที่ปกคลุมอาคารต่อพื้นที่ดิน (เช่น สร้างอาคารได้ไม่เกิน 85% ของที่ดิน) 3. ☐ การควบคุมระยะรั้วของอาคารจากเขตที่ดิน (เช่น การสร้างอาคารต้องถอยห่างออกจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 2 เมตร) 4. ☐ การควบคุมระยะรั้วตามความสูงของอาคาร (เช่น การสร้างอาคารสูง 2 ชั้นต้องให้อาคารถอยห่างออกจากเขตที่ดิน 2 เมตร) 5. ☐ การควบคุมความสูงของอาคาร (เช่น การสร้างอาคารสูง 3 ชั้นก็ต้องถอยห่างออก 3 เมตร)
3. การบุกรุกที่ดินโดยรอบปราสาทหิน			1. ☐ ควรย้ายออกให้หมด 2. ☐ ควรย้ายเฉพาะในส่วนของประตูมอมของตัวปราสาทหิน 3. ☐ ควรให้อยู่ แต่จัดระเบียบและมีกฎเกณฑ์ควบคุม
3. ความสูงของอาคารโดยรอบปราสาทหิน			1. ☐ ควรสูงไม่เกิน 2 ชั้น 2. ☐ ควรสูงไม่เกิน 3 ชั้น 3. ☐ ควรสูงไม่เกินยอดปราสาท
4. วัสดุก่อสร้างอาคาร			1. ☐ ควรให้มีแบบมาตรฐาน 2. ☐ ควรมีความกลมกลืนกัน
5. ผ้าใบบังแดดด้านหน้าอาคาร			1. ☐ ควรให้มีแบบมาตรฐาน 2. ☐ ควรมีความกลมกลืนกัน
6. ป้ายโฆษณา			1. ☐ ควรควบคุมให้เป็นระเบียบมากกว่านี้ 2. ☐ ควรมีข้อเสนอแนะในการติดป้ายโฆษณา (จำนวนของที่จอดรถ) 1. ☐ ควรเพิ่มจำนวนพื้นที่จอดรถ 2. ☐ ควรลดจำนวนพื้นที่จอดรถ
7. ที่จอดรถ			(ระเบียบของพื้นที่จอดรถ) 1. ☐ ควรจัดให้เป็นระเบียบ
8. ทางเดินเท้า			(ขนาดของทางเดินเท้า) 1. ☐ เพิ่มความกว้าง 2. ☐ ควรลดความกว้างลง (ปริมาณของทางเดินเท้า) 1. ☐ ควรเพิ่มจำนวน 2. ☐ ควรลดจำนวนลง
9. สายไฟฟ้า, สายโทรศัพท์			1. ☐ ควรนำลงใต้ดินทั้งหมด 2. ☐ นำลงใต้ดินเฉพาะในส่วนที่กระทบมุมมอง
10. ความร่มรื่นจากต้นไม้			1. ☐ ควรเพิ่มจำนวนต้นไม้ทั้งพื้นที่ 2. ☐ ควรเพิ่มเฉพาะในพื้นที่ที่สำคัญ

14. ท่านเห็นว่าหากจะมีการควบคุมน่าจะมีควบคุมในลักษณะใด

ก. ให้ภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการ ข. ให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ (อบต. หรือกรมการชุมชน) ค. ให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ง. ให้ภาครัฐและท้องถิ่นดำเนินการร่วมกัน

จ. ให้ท้องถิ่นและเอกชนดำเนินการร่วมกัน ข. ให้ภาครัฐและเอกชนดำเนินการร่วมกัน จ. ให้ร่วมกันระหว่างรัฐ ท้องถิ่น และเอกชน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อผู้เขียน นายวิวัฒน์ อุดมพิติทรัพย์

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 3 มิถุนายน 2513

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

- พ.ศ. 2536 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2535 สถาปนิกฝึกงาน บริษัท Land & Houses Co.,LTD.
- พ.ศ. 2536-2537 สถาปนิก บริษัท คอนทิวร์ จำกัด
- พ.ศ. 2537 อาจารย์พิเศษคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- พ.ศ. 2538 ถึงปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- พ.ศ. 2539 วิทยากรรับเชิญ รายการ it100.5 อสมท.
- พ.ศ. 2542 กรรมการชมรมไทยเว็บมาสเตอร์
- พ.ศ. 2543 ถึงปัจจุบัน รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและพัฒนา สำนักทะเบียนและประมวลผล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- พ.ศ. 2544 อาจารย์พิเศษสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย

รางวัลหรือทุนที่ได้เคยได้รับ

- พ.ศ. 2539 ATC Technical Trainer Training, Autodesk Asia Pte. Ltd.
- พ.ศ. 2540 Honors Certificate of Curriculums in Computer Aided Design (CAAD), Department of Architecture, Chiangmai University
- พ.ศ. 2543 Certificate in Computer Aided Architectural Design, Kunsan Vocational Training Institute, Korea Chamber of Commerce and Industry and The Korea International Cooperation Agency of the Republic of Korea.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พ.ศ. 2544 Autodesk Certificate Instructor in AutoCAD 2000i, Autodesk Asia Pte. Ltd.

- พ.ศ. 2544 การประยุกต์ใช้โปรแกรม PC ARCVIEW ในการจัดการฐานข้อมูล GIS (Geographic Information System) และการวิเคราะห์พื้นที่, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- พ.ศ. 2545 Autodesk Certificate Instructor in Autodesk Architectural Desktop, Autodesk Asia Pte. Ltd.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้